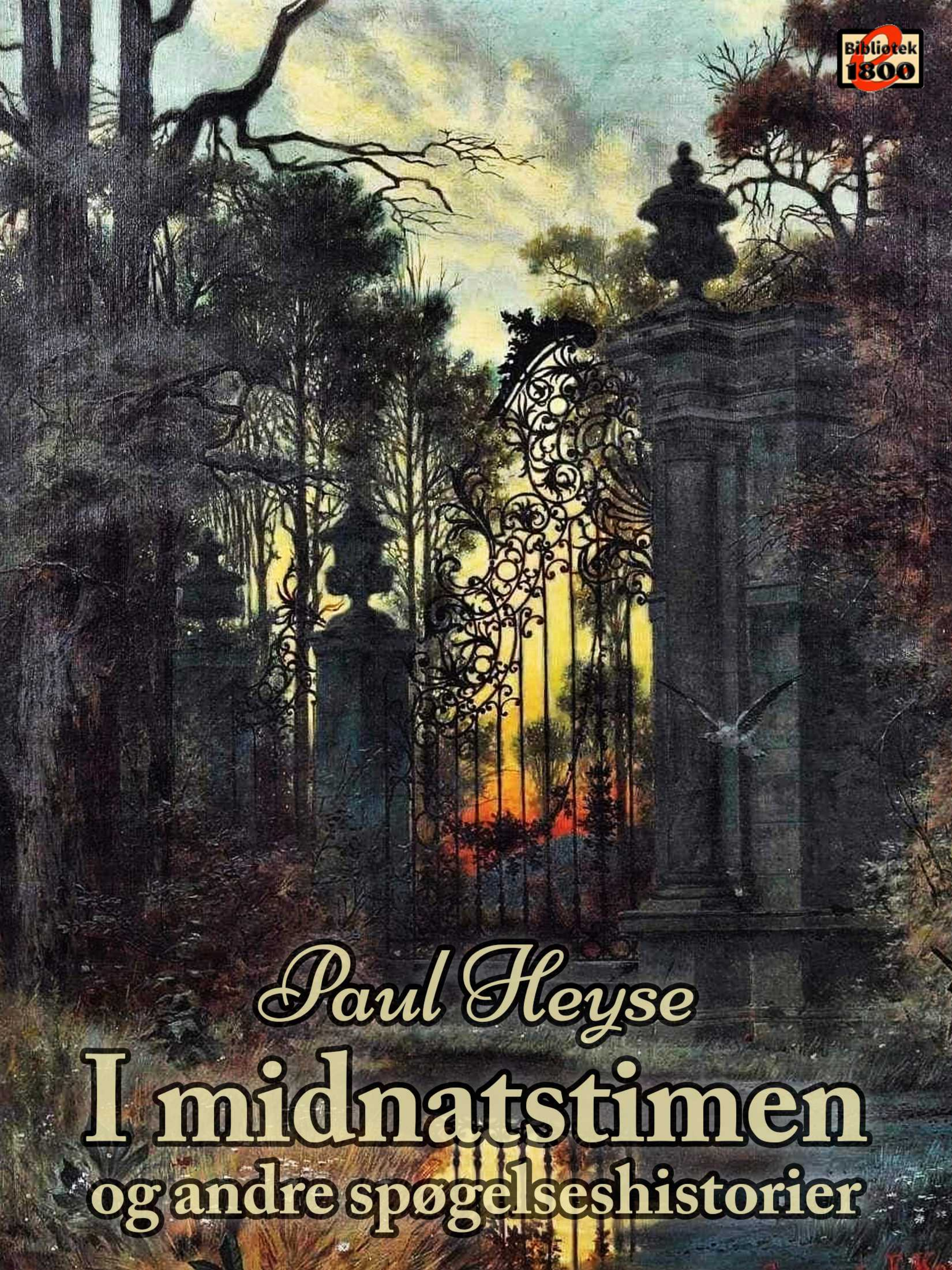

Paul Heyse

I midnatstimen

og andre spøgelseshistorier

Paul Heyse

I midnatstimen og andre spøgelseshistorier

eBibliotek 1800

2023

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Paul Heyse: *I midnatstimen og andre spøgelseshistorier* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden. Novellen *Huset Den vantro Tromas* er oversat til denne udgave; oversætteren har givet tilladelse til anvendelsen af hans oversættelse under samme vilkår som resten af bogen:

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Paul Heyse: *I midnatstimen og andre spøgelseshistorier* is based upon sources in the public domain worldwide. *Huset Den vantro Thomas* is translated for this edition; the translator has consented to the use of his translation under the same license as the rest of the book, at described hereunder:

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

I midnatstimen

Det var efter aftensbordet i en god vens hus. Vi havde siddet og drukket kold ananaspunch og røget og passiaret til langt ud på natten. Til sidst talte vi om en spiritistisk gøglers demaskering, der var lykkedes for et par dage siden og havde vakt stor opsigt både hos de troende og spotterne. En af os havde været til stede under denne begivenhed, og til hans beretning havde der knyttet sig en endeløs diskussion om, hvad der talte for og imod disse gådefulde fremtoninger, som står på den halvmørke grænse mellem sjæle- og nervelivet, og som selv den hovmodigste videnskabelighed ikke længere kan affærdige med tavshed og et skuldertræk. Under den høje larm, som de modstridende meningstilkendegivelser fremkaldte, lød pludselig det gamle stueurs dybe tone, der meldte, at midnatstimen var kommet. Da det sidste af de tolv hårde slag var døet hen, og der opstod en lille pause, hørte vi en klar stemme henne fra sofahjørnet. Det var husmoderens unge søster, der udbrød i sin morsomt tørre tonart:

"Så! Nu er åndernes time kommet. Jeg tillader mig at stille det forslag, at man nu slutter samtalen om suggestion, telepati, autohypnose og hvad det forvirrede spøgeri ellers kaldes, og at vi endelig en gang sysselsætter os med noget mere solidt, jeg mener med rigtige, ægte spøgelseshistorier, der hører hjemme i timen fra tolv til ét. Jeg tror jo rigtignok lige så lidt på de dansende nonner i *Robert af Normandiet* [Note 1)] som på den flyvende hollænder; men alligevel kan jeg ikke andet end føle en

behage-gysen, når disse operaer spilles og synges godt, og der er intet, jeg holder så meget af, som når det løber mig koldt ned ad ryggen, og hårene rejser sig på mit hoved, vel at mærke, når jeg er i godt selskab. Det behagelige ved det er jo netop, at man ved, det er noget vrøvl alt sammen, mens det dog gør denne mærkelige virkning, og den samme erfaring gør man jo med al poesi, der river én med, skønt man ved, at det kun er fantastiske gøglebilleder. Undskyld, hr. doktor," sagde hun smilende til mig, "jeg snakker meget ubeskedent om ting, som De forstår Dem bedre på. Men hvorfor er De alle som efter aftale forstummet, efter at klokken har slået tolv? Den første, der åbner munden, når en engel er fløjet gennem stuen, siger som bekendt altid en dumhed."

"Men alle de syv vise kunne ikke sige noget klogere om poesiens virkning end det, De lige sagde, min kære frøken," svarede jeg med et buk. "Det glæder mig at træffe så kæk en idealist, som Schiller, hvis han hørte hende tale, ville bevidne sin højagtelse som en kær meningsfælle. For han mente jo i virkeligheden også, at det eneste, der ikke bliver forældet, er det, som aldrig og intet steds er hændet. Men lad os forlade disse æstetiske principspørgsmål og gå over til vor midnatlige dagsorden. De vil have spøgelseshistorier? Men sæt nu, ingen af os har en rigtig ordentlig en på rede hånd, jeg mener en, som ikke er alt for barnagtig, og som kræver en sand kulsviertro!"

"Ja," svarede den kloge pige leende, "det følger af sig selv, at resultatet ikke må være en badedragt, der er hængt op til tørring, bliver blæst frem og tilbage af vinden og udgiver sig for et spøgelse, hvad jeg selv en gang har oplevet, da jeg var lille. Det må være noget, som har givet et fornuftigt menneske, der

ikke er noget harehjerte, lidt at spekulere på, og som man ikke straks ganske prosaisk kan forklare. Nu leger vi panteleg! Vi spørger rundt, og den, der så ikke kan fortælle sådan en historie, som han selv har oplevet, eller som han har en troværdig hjemmelsmand for, han må give pant!"

"Så er det bedst, du selv straks kommer ud med dit pant," udbrød hendes søster smilende; "for når jeg undtager den badedragt, så har du vist næppe set andre overjordiske syner."

"Hvem ved!" svarede den kåde, unge pige og gjorde sig umage for at sætte en hemmelighedsfuld mine op. "Men jeg kommer sidst. Nu har doktoren ordet. Må vi bede om et rigtig pænt spøgelse, hr. doktor. Det er os lige meget, om det er på prosa eller vers, sandhed eller digt, når det bare løber os rigtig iskoldt ned ad ryggen, mens samtidig en blid, æterisk hånd stryger os over ansigtet."

"Det kan jeg nu rigtignok ikke tjene Dem med," svarede jeg. "Så måtte jeg lave en eller anden fabel, og det tør jeg ikke påtage mig sådan på stående fod. Det højeste i denne art har allerede en højere ydet, jeg mener den digter, som har skrevet *Bruden fra Korinth* Note 2). Selv mindes jeg kun en ubetydelig oplevelse, der på ny aflægger vidnesbyrd om en hemmelighedsfuld virkning langt ud i det fjerne, som for længe siden er stadfæstet ved tusind kendsgerninger. Jeg var som ungt menneske på treogtyve år i Rom, mens de to mennesker, der af alle mine nærmeste savnede mig mest, min moder og min kæreste, boede i Berlin. Tidligt på foråret i 1853, en mørk og stormfuld aften, sidder min kæreste ganske roligt ved sit håndarbejde sammen med sine søskende, da hun pludseligt hører det ringe stærkt på gadedøren, og idet hun udbryder: 'Det er Paul!' styrter ned ad

trappen for selv at åbne gadedøren. Men der stod ingen udenfor, og da hun kom tilbage, måtte hun finde sig i, at hendes brødre drillede hende med hendes 'kærestefantasier'. Næste morgen besøger hun min moder, som kommer hende i møde med de ord: 'Tænk dig, hvad der hændte mig i går aftes!' – og så fortæller hun nøjagtig den samme begivenhed. Hun havde pludselig hørt gadedørsklokken ringe, så stærkt, som jeg plejede at ringe; så var hun ilet ind til min fader og havde ligeledes sagt, at det var mig, som stod der nede, og det hele havde vist sig at være et sansebedrag. Eller noget andet? For otte dage efter kom der et brev fra Rom med den efterretning, at jeg havde ligget betænkelig syg af malariafeber, og at faren netop havde været på sit højdepunkt den aften."

Der var atter en lille pause i selskabet. Så sagde frøkenen roligt: "Det er en historie, der giver stof til eftertanke, og jeg tror hvert ord af den. For vi har jo allerede i aften hørt uimodsigelige nok beviser på, at sjælene gensidigt kan have indvirkning på hinanden uden nogen synlig mellemmands hjælp. De skal være fri for at give pant, skønt det egentlig ikke var en spøgelseshistorie, der er utrolig og dog får en til at gyse. Nu er det oberstens tur. Men jeg er bange for, at han lader os i stikken; for, så vidt jeg ved, har spøgelser en hellig rædsel for folk, der bærer våben, og til hvis kald det hører at være modige."

Med disse ord henvendte hun sig til min sidemand, som i den sidste time, mens samtalen havde drejet sig om ånderigets løndomme, havde siddet tavs. Det var en statelig mand i begyndelsen af halvtredserne; hans hår og skæg var grånet for tidligt; ansigtets vejrslagne farve stak af imod det med en vis koloristisk skønhed; kun en svag trækning, der af og til viste sig

ved den faste mund, røbede en hemmelig lidelse. Den brave mand, som var soldat med liv og sjæl og havde udmærket sig i krigen 1870 og -71, havde på grund af hårdnakkede reumatiske lidelser, der var en følge af hans strabadser i felten, for to år siden måttet tage sin afsked, med oberstrang og alle andre hædersbevisninger, der imidlertid lige så lidt kunne trøste ham for hans tvungne uvirksomhed som de krigshistoriske studier, han syslede med i sine ledige timer.

Vi holdt alle meget af ham og glædede os over, at han i vor kreds kunne blive herre over sin tungsindige stemning, og at han var det taknemmeligste publikum for de vittige narrestreger, som husmoderens søster undertiden kunne falde på.

Så meget mere bestyrtede så vi nu, at han blegnede under frøkenens sidste ord, stirrede ned mod gulvet og et øjeblik syntes uvis om, hvad han skulle svare.

Det var klart, at der var blevet rørt ved et eller andet ømt punkt i hans sjæl, og at han med sin medfødte tapperhed gjorde sig umage for at overvinde smerten og ikke lade den komme frem for dagens lys.

Den unge pige, der trods al sin kådhed var meget fintfølende, blev forlegen og ville lige til at bøde på sin ubehagelige overilelse, idet hun under et spøgefuldt påskud ville fritage obersten for at give pant, da denne atter så op med rolig fatning og sagde:

"Jeg kunne jo rigtignok fortælle noget, der tilstrækkeligt ville opfylde de fordringer, som De stiller til en rigtig spøgelseshistorie. Men for at gøre det forståeligt, hvorfor denne begivenhed gik mig så nær til hjertet, måtte jeg gå temmelig

langt tilbage i fortiden og omtale en del sjælelige rørelser, der ikke kan være meget interessante for Dem. Tilmed har klokken slået tolv –"

Frøkenen lod ham ikke tale ud. "Jeg er jo ikke frue i huset," sagde hun med en yndig rødmen, "og jeg har vel allerede ført ordet her alt for dristigt. Men efter hvad jeg kender til min søster – for slet ikke at tale om min kære svoger – så bliver det aldrig for sent for hende at lytte til en mærkelig historie, især ikke når det drejer sig om så god en vens sjælelige oplevelser. Desuden har vi jo ikke drukket halvdelen af punchen endnu, hvad der må krænke mig, siden jeg har brygget den. Lad mig altså fylde Deres glas igen, så skal jeg være stille som en mus og rigtigt fryde mig over min gysen."

Hun mærkede, at hun dog ikke havde fundet den rette tone; for han smilede ikke, som han ellers plejede at gøre ad hendes skælmske passiar. Vi andre kom også i en noget trykket stemning, da vi nu så vor ven rejse sig og gå et par gange op og ned i værelset. Han stod endelig stille ved kakkelovnen, der for længe siden var gået ud, lænede sig til den og begyndte sin historie.

Den skønne Abigail

Hvad jeg vil fortælle Dem, ligger allerede lang tid tilbage, over ti år. Men ved den allersvageste mindelse om det står alt igen så levende for mig, som om det var hændet i går, og mit blod isner og brænder på samme måde som hin vidunderlige nat.

Jeg forudskikker denne bemærkning, for at De ikke skal have mig mistænkt for at meddele Dem en intetsigende drøm. Drømme plejer at svinde bort. Men hvad jeg oplevede den gang – nå, jeg vil gå til sagen uden nogen længere indledning.

Det var altså midt om sommeren i året 1880. Jeg havde skaffet mig fire ugers orlov, da min reumatiske lidelse allerede den gang begyndte at pine mig ganske utåleligt. Wildbad, som jeg havde sat mit håb til, gjorde underværker. Efter tre ugers forløb følte jeg mig som genfødt, og da heden i de dale for resten ikke var velgørende for mig, fritog lægen mig for mere end de sædvanlige enogtyve bade og rådede mig til at tilbringe resten af min ferie i en køligere egn, rigtignok med al forsigtighed, for at jeg ikke skulle få et tilbagefald.

Nu havde jeg i byen B. en ungdomsven, som jeg havde været sammen med efter fredsslutningen. Efter krigen, som han havde deltaget i som regimentslæge i mit kompagni, havde han overtaget ledelsen af sygehuset i sin fødeby B. og giftet sig, og vort gamle venskabs tråd blev kun holdt vedlige ved hans meddelelser om hans fem eller seks børns fødsel.

Så meget mere velgørende for mig var det, da jeg nu uventet overfaldt min gamle kammerat, at finde, at han var fuldt ud så hjerteligt sindet imod mig som den gang, da jeg tog afsked med ham efter at have ligget såret i Mainz. Jeg måtte blive hos ham

til middag – den eneste tid på dagen, sagde hans elskværdige hustru drillende, da han ikke tilhørte den første den bedste mere end sit eget kød og blod – og, da hans praksis igen lagde beslag på ham i de første timer, aftalte vi, at jeg om aftenen efter teatret skulle vente ham i en vinkælder, som han nærmere betegnede mig.

Min ensomme eftermiddag gik hurtigt nok. Foruden min krigskammerat kendte jeg rigtignok ikke en levende sjæl i den smukke gamle stad, som jeg en gang for mange år siden som fændrik flygtigt havde besøgt. Men der var overalt så meget mærkeligt at se, så mange ting lokkede mig til at gøre et par streger i min skitsebog, og et tordenvejr om morgenen havde gjort vejret så dejlig køligt, at jeg lod teatret være teater – det var et temmelig tvivlsomt sommerteater – og hellere udfyldte tiden indtil vor sammenkomst med en spadseretur langs med de skovrige flodbredder i den stille aftenluft.

Jeg faldt imidlertid i så dybe tanker, at jeg først tænkte på at vende tilbage, da det var fuldstændig nat, en nat rigtignok, i hvilken det var lige så yndigt at vandre omkring som om dagen; for månen hævede sig næsten allerede med sit fulde skær helt op over elletræernes toppe og lyste så klart, at man på flodbreddens flade steder kunne se kiselstenene funkle gennem bølgerne som små sølvkugler.

Således syntes også staden, da jeg nu atter nærmede mig til den, omvævet af en sølvklar tåge at stige frem for mig som i et eventyr. Klokken slog ni i den gamle domkirke, jeg var træt og tørstig efter min lange vandring og havde ærlig fortjent et hvil i vinkælderen, som en tjenstvillig borger viste mig hen til. Da jeg endnu ikke fandt min ven der, forlangte jeg lidt mad og en

flaske let vin, som jeg slukkede min første, grådige tørst med. Endnu stadig lod doktoren vente på sig. Men nu måtte han komme hvert øjeblik, og derfor bestilte jeg en flaske ildfuld Rauenthaler, som han havde fortalt mig om ved middagsbordet, for at jeg kunne byde ham velkommen i en ædel drik, så snart han trådte ind. Det var virkelig også en "sødt kvægende drik", værdig til, at man med den vandede et gammelt venskabs blomst. Men den fik ikke lov til at opfylde sit formål. I stedet for min gode ven mødte hen imod klokken ti et bud med et kort, på hvilket han bad om undskyldning, fordi han blev borte; han var blevet nødt til at tage ud på landet til en meget syg patient og kunne ikke være sikker på, at han i det hele taget kunne vende tilbage før næste dag.

Således var jeg henvist til mig selv og til vinen, som desværre ikke plejede at bringe mig i nogen munter stemning, når jeg ikke nød den i godt selskab. Når jeg efter min hustrus død – det var den gang på tredje år – sad ensom ved en flaske vin, blev jeg regelmæssigt grebet af en dyb melankoli, som jeg ikke længere var ung og sentimental nok til med min gode vilje at ville nære. For heller ikke denne gang at lade mig overvælde af den, gav jeg mig i kast med aviserne, der næsten alle stod til min rådighed, da de få stamgæster ved deres særskilte borde var ivrigt optaget af kort- og skakpartier.

Hvad jeg først fik øje på – på sidste side i byens avis – var erindringslisten, der indeholdt en fortegnelse over, hvad der var værd at se i staden. Da jeg agtede at blive der hele den næste dag, var denne erindringsliste mig meget velkommen, og jeg noterede nogle ting, der vakte min nysgerrighed, i min lommebog. Da faldt mit blik på en bekendtgørelse, der

pludselig førte mine tanker langt tilbage i fortiden. Der stod: "Windhams malerisamling er frit tilgængelig for publikum i rådhusets stueetage hver mandag og onsdag."

Windham! Nej, jeg tog ikke fejl! Det *var* dette navn. En Windham havde spillet hovedrollen i min ungdomsromans sidste kapitel. Det gik nu op for mig, at jeg senere en gang havde hørt, at denne Windham havde bosat sig her i B. med sin unge hustru. Senere havde jeg ikke hørt noget om ham. Og nu blev jeg så uventet mindet om ham her!

Men De kan jo ikke forstå, hvad det var i denne ligegyldige avisnotits, der gjorde så sælsomt et indtryk på mig. Jeg må gå endnu længere tilbage.

De ved, at jeg som ætling af en officersfamilie blev opdraget på Kadetakademiet i München og havde drevet det til at blive premierløjtnant året før krigen med Frankrig udbrød. Jeg var niogtyve år gammel og havde ikke oplevet meget andet, end hvad mit kald, som jeg var hengiven med liv og sjæl, førte med sig. En meget ideel ungdomskærlighed, som fik en tosset afslutning, havde beskyttet mig mod mine jævnaldrendes forskellige udskejelser, men ikke vist mig kvindekønnet i det bedste lys. Jeg agerede dog ikke kvindehader, og da jeg dansede med lidenskab, selv endnu mens jeg var på krigsakademiet, deltog jeg også i karnevallet i året -70 som én af de raskeste herrer uden at svide mine vinger.

Til da også min time slog.

På et af de offentlige baller viste der sig omtrent midt i februar en påfaldende smuk ung dame, der fordunklede alle tidligere baldronninger.

Hun var først for kort tid siden kommet til byen med sin moder fra Østrig – hendes fader var død for år og dag siden –, og ville nu, efter at hun havde lagt sin sorg, endnu nyde lidt af vinterglæderne. Hendes skikkelse, hendes adfærd, hendes måde at udtrykke sig på, alt havde en fremmedagtig ynde, der allerede kunne forklares af den sælsomme blanding i hendes blod. For hendes moder, en høj, rødligblond skotsk kvinde med streng, puritansk holdning og langsomme, stive bevægelser, havde giftet sig med en steierisk adelsmand, som på en rejse i højlandene havde forelsket sig i den unge pige. Hun var fulgt med ham til hans gods, men havde aldrig forstået at akklimatisere sig dér. Alligevel syntes hun at have levet i et lykkeligt ægteskab med sin varmblodige, katolske mand og endnu stadig ikke at have forvundet hans død, da hun drog på rejse med sin datter.

Denne, som dengang allerede var nogle og tyve år, havde hidtil ikke set andet til verden, end hvad der havde vist sig i en omkreds af ti mil fra deres gods. Faderen, der med hensyn til ægteskabelig troskab måske ikke havde været helt samvittighedsfuld og hvert år havde tilbragt mange måneder i Wien, havde forstået omhyggeligt at holde sin hustru fjernet fra den store stads fristelser og vogtet sin datter mod alt samkvem med unge mænd. Det havde i virkeligheden ikke været nødvendigt, da begges kølige temperament beskyttede dem tilstrækkeligt. For i denne henseende var *Abigail* – dette navn havde frøkenen fået i følge ældgammel skik i moderens familie – et ægte barn af sin moder, som hun i det ydre aldeles ikke lignede; hendes hår havde ikke engang det mindste af det rødlige skær.

Men jeg vil ikke gøre noget tåbeligt forsøg på at beskrive dette yndige væsen. Første gang jeg traf hende, var der to ting, som var mig påfaldende, og som endog forfulgte mig i mine drømme: det var det sælsomt glansløse blik i hendes store grå øjne, der altid var alvorlige, selv når munden smilede, og hendes arme, der var de skønneste, jeg nogensinde havde set. Efter datidens mode gik hun med dem helt blottede, kun en smal stribe flor skilte dem fra de herlige skuldre, hvilket damerne, især mødrene, fandt skandaløst, skønt moden i Wien sanktionerede dette toilette, og skønt man for øvrigt ikke kunne tænke sig noget mere passende end den unge piges tale og adfærd. Men hendes arme var for smukke til ikke at vække opsigt og til ikke at vække lige så megen misundelse som beundring. De havde en farve som svagt falmet hvidt atlask med en mat glans og ved albuens bøjning var der en fin, blå åre. Selv de små hvide ar på den venstre overarm, mærker efter vaccinationen, havde en egen skønhed; det var, som om de med bevidst koketteri var blevet indpodet den glatte hud for des mere at fremhæve dens ædle finhed.

Fine var også hendes hænder, da hun ved souperen tog handskerne af, og hun havde de skønneste fødder i hvide silkesko; der var en harmoni og bøjelighed i hendes lemmer, som hun kunne takke det østrigske blå blod og ikke den skotske højlandsrace for.

Så snart jeg havde kastet det første blik på denne dejlige kvinde, var jeg fanget af disse sære, kølige øjnes trolddom. Ellers var jeg ganske uhildet trådt selv de skønneste kvinder i møde; men nu bankede mit hjerte heftigt, og min tale var

usikker, da jeg blev forestillet for hende og bad hende om en dans.

Og det varede længe, inden jeg blev herre over mig selv, nu da jeg svingede mig omkring med hende i den store sal. Jeg var rasende på mig selv, fordi jeg spillede så ubehjælpsom en rolle. Jeg tænkte stadig: Hun er anderledes end alle andre kvinder. Det er en gudinde! Intet under, at hendes blikke sænker sig så køligt ned over denne usselige menneskevrimmel! Er det tænkeligt, at man turde vove at kysse sådan en mund? Og hvis hun slyngede disse arme om en dødeligs hals, måtte han så ikke miste sine sanser og i sin overmenneskelige lykke lue og brænde, så han blev tilintetgjort?

De ser, det var virkelig trylleri. Jeg skulle opleve denne pludselige forelskelse, som man taler om, dette lyn, dette slag.

Men jeg fik snart så meget herredømme over mig selv, at jeg med anstand kunne hengive mig i min skæbne og denne aften spille en ridderlig beundrers rolle uden at lade mig rive hen til en så overdreven hyldest som de fleste af mine kammerater. Det gavnede mig mere, end hvis jeg ved skønhed og elskværdighed havde overstrålet alle. For skønt det var den første vinter, denne sælsomme pige var på bal, så modtog hun dog alle de udmærkelser, som blev hende til del, især kavalerernes søde talemåder, med så kølig en mine, som om bevægelsen ene og alene var dansens mål for hende, mens de forfængelige unge herrer, hvor pyntede og friserede de end var, kun var hende velkomne som midler til dette øjemed.

Det tilstod hun da også ganske uforbeholdent, da vi var gået til bords og sad og passiarede sammen, og hun sagde, at hun nærmest fandt det ubehageligt og kedeligt, at hun stadig blev

begloet og smigret på grund af sin skønhed. Jeg kunne ikke opdage spor af koketteri hos hende, men nok et hang til ironi og menneskeforagt, der ville have virket meget frastødende hos et mindre yndigt væsen, mens det hos Abigail tog sig ud som et sælsomt smykke, som om hun bar et blankt stålbælte med skarpe pigge om sit smidige liv.

Da jeg ikke sagde hende et eneste smigrende ord, blev vi straks den første aften meget gode venner, og moderen gav mig endog tilladelse til at besøge dem.

De kan tænke Dem, at jeg straks den næste dag benyttede mig af dette; jeg måtte jo spørge om, hvorledes hun befandt sig efter ballet. Jeg fandt de to damer i en så smukt udstyret bolig, at det blev mig klart, at deres pekuniære forhold var overordentlig gode. Dog lagde moderen ikke dølgsmål på, at hun kun var kommet til München for at finde en mand til sin datter, hvad der ikke var udsigt til på deres afsidesliggende gods. Den unge pige hørte enhver ytring i den retning med den største ro, som om der aldeles ikke var tale om hende selv, men om et af moderens luner, der forhåbentlig ville drive over igen.

Den tillid, hun så hurtigt havde fattet til mig, unddrog hun mig heller ikke igen, hun gav mig tværtimod stadig nye beviser på, at mit selskab var hende behageligt, og at min måde at betragte verden og menneskene på syntes hende den rigtige. Hun fortalte mig hele sit levnedsløb, der rigtignok ikke lignede en roman. Hun havde aldrig været forelsket og kunne i det hele ikke gøre sig noget begreb om et lidenskabeligt hjertes tilstand. Der var kun ét menneske, hun havde elsket; det var hendes fader. Med moderen sympatiserede hun ikke i nogen henseende; hun opfyldte næsten mekanisk alle datterlige

pligter uden at føle det mindste ved det. "Ja," sagde hun en gang til mig, "det er måske, som De siger, jeg har ikke noget rigtigt hjerte, og dog –"

Hun lukkede øjnene, bøjede det smukke, blonde hoved tilbage, og om de halvt åbnede læber var der et halvt smerteligt, halvt vildt udtryk af begær og attrå.

Straks efter smilede hun og begyndte at tale spotsk om visse unge damer, som hun havde lært at kende, og som stadig gav deres veninder bulletiner om deres ømme hjerters tilstand.

Det var langt fra, at al den fortrolighed gjorde mig forfængelig og vakte dristige forhåbninger hos mig.

Jeg tilbragte næsten hver aften i de to damers selskab, dels mens karnevalet fandt sted, ved offentlige fester, hvor jeg nu allerede gjaldt for den uadskillelige kavaler og den begunstigede tilbeder, dels ved deres hyggelige tebord som deres eneste mandlige husven. Kun af og til indfandt der sig en ældre dame, en østrigsk bekendt af moderen, og så blev der spillet en tarok, mens Abigail så til. Hun skjulte ikke nogen af sine følelser. Og dog var der en gådefuld, dunkel baggrund i hendes væsen, som jeg undertiden i ubevogtede øjeblikke kunne skimte, og som hver gang fik en svag, uhyggelig gysen til at gennemisne mig.

I ugernes og månedernes løb var jeg blevet så åbenhjertig imod hende, at jeg ikke en gang skjulte denne just ikke smigrende fornemmelse for den forvænte pige.

Rolig og med ubevægelige øjne så hun hen over mig.

"Jeg ved, hvad De mener," sagde hun. "Der er noget i mig, som jeg selv er bange for, og som jeg dog ikke nærmere kan betegne. Det er måske en anelse om, at jeg aldrig skal erfare, hvad lykken er, og uden egen skyld heller ikke er bestemt til at bringe nogen anden lykke, en anelse, som så mit inderste væsen oprøres over, mens det grubler på noget, som det kan søge hævn med for denne tilsidesættelse. Ved De, hvordan jeg selv synes, jeg er? Jeg forekommer mig som en istap, der ser en lystigt flagrende flamme og skammer sig over at vedblive at være så stiv og kold og så nærmer sig, men ikke opnår andet, end at den langsomt smelter; men når den sidste iskolde stivhed er forsvundet, så er den selv ikke mere til. Jeg ved nok, at dette billede halter på begge ben; men der er dog noget i det, og De ved måske også, hvad jeg mener med flammen."

Det var første gang, hun hentydede til min tilbøjelighed, som jeg allerede i lang tid ikke havde skjult, rigtignok ubarmhjertigt nok, da hun berøvede mig ethvert håb. Men hvem ved, hvad denne samtale havde ført til, hvis ikke moderen var kommet.

Og billedet haltede ganske sikkert. For flammen brændte heller ikke så lystigt, som en retskaffen elskovsild skal; den havde løjerlige anfald af kølighed og følte sig undertiden fristet til at gå fuldstændig ud.

Den kom kun til at lue rigtigt, når jeg var under fire øjne med den vidunderlige pige, eller hun svævede forbi mig i al sin skønhed i den oplyste sal. Når hun var borte fra mig, så kom hun aldeles ikke ud af min tanke, nej, så måtte jeg først rigtig tænke på hende, men det var altid med en gådefuld uvilje, skønt jeg ikke kunne bebrejde hende noget bestemt. Var det en synd, at hun ikke elskede mig, eller at hun i det hele taget ikke havde

følt spor af kærlighed? Og denne mørke baggrund, som var hende selv uhyggelig, kunne den ikke en skønne dag vise sig at være en ganske uskyldig baggrund, som mangfoldige lyse glæder tog sig så meget farverigere og skønnere ud på?

Og dog, den kendsgerning stod fast: jeg ønskede, at jeg aldrig havde lært denne smukke pige at kende, skønt hun dog stadig på ny drog mig til sig og, når jeg var i nærlieden af hende, bragte sind og sans i et magisk oprør.

Når jeg blot én gang kunne trykke min mund mod disse smægtende læber, kun én gang blive omfavnet af disse bløde, fine arme – jeg indbildte mig, at trolddommen da ville være brudt og jeg atter være herre over mig selv.

Moderen så mig komme og gå uden at tænke noget særligt om mit forhold til datteren; at jeg var forelsket, fandt hun ganske i sin orden, men hun fandt det også ganske ufarligt, når hun tog hensyn til datterens natur, som hun kun kendte alt for godt og ikke søgte at bekæmpe, da den var meget velkommen for hendes tænkemåde, der trods al ydre fromhed var meget verdslig. Hun stillede større fordringer for sin feterede datter end dem, en jævn premierløjtnant kunne tilfredsstille, og håbede frem for alt, at jeg ved mine bekendtskaber skulle gøre hende adgangen til de aristokratiske kredse lettere. Så ville der nok, beregnede hun, til sidst komme en grevelig eller måske endda en fyrstelig svigersøn.

Sommeren slog nu foreløbig en streg over disse beregninger, da det gode selskab spredte sig og tog på landet. Mine to damer lejede en villa i Tegernsee, til min store sorg, da jeg nu kun kunne besøge dem én gang om ugen. Savnet pustede i den grad til min flamme, at jeg levede i en feberagtig utålmodighed fra

lørdag til lørdag, tilmed i en stadig angst for, at én eller anden under min lange fraværelse skulle nærme sig til de ensomme kvinder, og at han så skulle tilfredsstille moderens fordringer og være datteren lige så velkommen som enhver anden.

Denne bekymring var overflødig. Derimod blev pludselig luften over hele den tyske verden formørket så truende, at der blev kastet skygge over alle enkelte skæbner.

Den franske krig brød ud. Jeg hilste den med glæde, også fordi den gjorde ende på min egen utålelige situation. Kun med nød og næppe, ved at ofre en nat på en ridetur, kunne jeg få tid til et afskedsbesøg i Tegernsee. Tidligt om morgenen traf jeg den med smerte elskede pige i haven, uden at hun havde ventet mig. Hun havde taget et bad i søen, og morgenluften viftede køligt på hendes blege hud og det lyse hår, der hang ned over ryggen som en blød kåbe. Da hun hørte, hvad der førte mig derud på en så uvant tid, skiftede hun ikke farve et øjeblik; kun hendes øjenlåg sænkede sig, som om hun ville kaste et forhæng over det, der foregik i hendes indre.

"Nå," sagde hun, "så bliver jo Deres varmeste ønsker opfyldt. *Non più andrai farfallon amoroso* Note 3) – De vil udføre vidundere af tapperhed og vende tilbage som en berømt sejrherre. Jeg ønsker Dem al mulig lykke og skal daglig mindes Dem."

"Vil De virkelig?" sagde jeg. "Og vil De tænke noget hjerteligere på mig end på enhver anden ung mand, der *pro patria* udsætter sit bryst for de franske mitrailleusers kugler?"

"Hvor kan De tvivle om det?" svarede hun og plukkede en blomst, hvis duft hun atter indåndede med dette længselsfulde udtryk. "De ved jo, at jeg holder meget af Dem. Har jeg ikke

også vist Dem mere tillid, end jeg nogen sinde før har vist nogen ung mand? Er De ikke tilfreds med det?"

"Nej, Abigail", sagde jeg, "og De ved jo meget godt hvorfor." Og nu udøste jeg med lidenskabelig sindsbevægelse hele mit hjerte for hende – for første gang, fordi jeg tænkte, at det måske var den sidste gang. "Jeg ved," således sluttede jeg, "at De slet ikke føler noget lignende. Det lyn, der er slået ned i mit hjerte, har ikke svedet et eneste hår på Deres pande. Jeg er heller ikke så forblændet, at jeg skulle tro, De ville hykle en varmere følelse blot af medlidenhed, fordi De ikke vil lade mig drage ganske håbløs i kampen. Men det måtte en gang over mine læber, for at lette mig. – Men hils nu Deres fru moder fra mig, jeg vil ikke forstyrre hende i hendes morgentoilette, og tænk så venligt på mig."

Da slog hun øjnene op og så mig lige ind i ansigtet, meget alvorligt, og hendes kinder, der ellers altid havde samme farve, fik et svagt rødt skær, der gjorde dem meget skønnere.

"Nej," sagde hun, "således må De alligevel ikke gå fra mig, og desuden, Gud ved, om man nogen sinde ses igen. Jeg vil give Dem den tilståelse med på vejen, at jeg er fast overbevist om, at hvis De endnu et par uger eller måneder havde været venlig og god imod mig som hidtil, så ville den omtalte istap have forvandlet sig til en frisk grøn kvist, der skød blomster – billedet halter igen; men De forstår mig. De tænker måske på dette forårseventyr, når De ikke kan falde i søvn i den kolde bivuak, måske De da vil blive varmere om hjertet."

Jeg kan ikke skildre, hvorledes jeg blev til mode ved disse ord.

Guderne må vide, hvad jeg stammede i mine følelsers første rus og forvirring. Kun så meget husker jeg, at jeg blandt andet

bad hende om nu straks at gå til moderen, bede hende om hendes velsignelse og derved stemple vor forståelse som en regelmæssig forlovelse.

"Hvis De ikke er tilfreds med min egen erklæring," sagde hun koldt, "så gør det mig ondt; men mere føler jeg mig for øjeblikket ikke oplagt til." – Ja, hun sagde virkelig *oplagt* og så så yndig og marmorkold ud, at det var til at blive vanvittig over. – "Hvis vi forlovede os ganske formelt, ville jeg ikke have en rolig time, men stadig føle mig til mode, som om jeg var Bürgers *Lenore*. Det er ikke blot den evige uro: "*Bist untreu, Wilhelm, oder todt* Note 4)?", som jeg frygter, men noget meget værre. Jeg er nemlig forfærdelig overtroisk, eller rettere sagt, jeg tror fuldt og fast, at denne ballade ikke er en slet og ret gyselig fabel, men at den på en eller anden måde, i det væsentlige har tildraget sig. Hvis noget menneskeligt hændte Dem, kære ven, og De havde en bestemt ret over mig, som over Deres højtideligt trolovede brud – ja, jeg kunne aldrig sove om natten, og jeg ved bestemt, at et eller andet spøgeri ville gøre ende på min tilværelse. Lad os derfor overlade resten til Himlens styrelse, og drag De i krigen; De ledsages af mine inderligste tanker overalt."

Dette var nu skikket til at lægge en ublid dæmper på min højt bølgende stemning. Forgæves søgte jeg i spøg og alvor at røre hende, så hun indrømmede mig mere. Jeg kunne ikke en gang fravriste hende løftet om at skrive mig til og måtte endelig løsrive mig med meget blandede følelser. Jeg havde ikke sporet noget af sand varm hengivelse i det favntag, som hun snarere tålte end besvarede, og de så længe attråede læber, som jeg flygtigt berørte, var så kølige, at man ikke skulle tro, de for et øjeblik siden havde udtalt et venligt, forjættende ord.

Og dog: Jeg var kommet som en håbløs bejler og red min vej igen som en lykkelig, om end ikke erklæret forlovet mand.

Denne lykke var jo rigtignok ikke så overmåde stor. Den bestod kun deri, at jeg i alle ledige øjeblikke kunne tænke på, hvilken sejrspris der ventede mig, når den da uoverskuelige krig var endt, forudsat, at man følte sig "oplagt til" at belønne min kærlighed og troskab, og at jeg fra tid til anden kunne sende forsikringer om denne kærlighed og troskab og beretninger fra krigsskuepladsen til Tegernsee, senere til München.

Jeg fik aldrig noget svar.

I begyndelsen lagde jeg ikke vægt på det. Det var jo ganske korrekt, at en ung pige ikke skrev kærlige breve til en ung mand, som hun ikke var formelt forlovet med! Og breve, der ikke var kærlige, havde dog ikke gjort mig lykkelig.

Og hvem vidste desuden, om ikke den puritanske mama, der næppe billigede forholdet, havde udstedt et bestemt forbud!

Men alle mødre i verden, alle korrekte grundsætninger havde aldrig kunnet hindre et virkeligt elskende hjerte i at sende den elskede lidt trøst, når han var langt borte og omgivet af savn og farer. Hvor misundte jeg ikke mine kammerater visse små breve, de listede sig hen i en eller anden stille krog med, for ikke at blive forstyrret i nydelsen af sådan en "kærlighedsgave". Jeg fik aldrig nogen, skønt jeg dog selv gav posten mere at bestille end mange af de lykkelige. Og en skønne dag skammede jeg mig over den alt for uegennyttige rolle, som jeg spillede. Jeg besluttede ikke at skrive en linje mere, før der kom forespørgsel. Hvadenten hun anså mig for utro eller død – det

påhvilede hende at vise, om mit liv eller min død havde det ringeste værd for hende.

Uger og måneder gik efter denne beslutning – der kom ikke en linje. Men hvis De tror, at jeg led hårdt ved, at mit håb således blev fuldstændig knust, så tager De fejl. Jeg følte snarere en lettelse og indså, at jeg hele tiden havde været hildet i en bedragerisk illusion om lykke og kærlighed, at i grunden kun mine sanser havde været på spil og måske endnu mere en hemmelig trods, et ønske om dog endelig at komme dette utilnærmelige væsen nærmere og at smelte isen.

Hvad der nu var hændet, gav mig endnu i tide en heldbringende lære. Det var ingen hustru for mig. Det var et held, at jeg endnu med god samvittighed kunne træde tilbage og blive stående, hvor jeg stod, uden at opleve, at hun trådte mig et skridt i møde.

Således gik det år; vi havde hverken vekslet nogen jule- eller nytårshilsen. I februar blev jeg såret og bragt til Mainz. At jeg i det hus, hvor jeg i flere uger fandt den kærligste pleje, lærte den kvinde at kende, som året derefter blev min hustru, har intet med dette at gøre. Det ord, som afgjorde vor skæbne, var endnu ikke udtalt, vi vidste kun, at vi havde fundet hinanden for livet. Da kom der en dag et brev fra Abigail, hvori der stod, at hun havde set i avisen, at jeg var blevet såret, og hun spurgte nu, om hun og moderen skulle komme og pleje mig. Af kærlige følelser var der ikke spor, det var et brev, hvis indhold kunne være fremgået af det upersonligste bud om almindelig kærlighed til næsten.

Måske havde moderen dikteret det. Men var datteren nødt til at skrive så slavisk efter diktat?

Jeg bad Helene, som jeg først da fortalte om mit forhold, som jeg nu havde løst, om i mit navn at takke for det venlige tilbud. Hun skulle skrive, at jeg intet manglede og blev plejet på bedste måde.

Det var det sidste livstegn, som jeg fik fra mit tilbedte, ubarmhjertige afgudsbillede. Et allersidste, som i efteråret –71 udgik fra mig, meddelelsen om min forlovelse, kom tilbage fra München med påskrift "Adressaten ukendt". Da jeg kort efter selv kom hjem, erfarede jeg, at damerne allerede før de sejrrige troppers indmarch var rejst bort, ingen vidste hvorhen, måske til deres gods i Østrig.

Men allerede i det næste år nåede det rygte til os, at den smukke Abigail ligeledes havde giftet sig, og det med en meget gammel, rig nordtysker, som hun havde lært at kende ved et badested. For resten skulle det være en fin og meget agtet mand, en stor kunstven og ejer af en udvalgt malerisamling af yngre mestre; han havde vel snarest tilegnet sig den skønne frøken som en pryd for sit galleri, et levende plastisk kunstværk; for han var fem og tredive år ældre end hun og led meget af gigt.

At den kolde fisk, som man kaldte Abigail, ikke havde betænkt sig længe på at indlade sig på et sådant giftermål, syntes ikke at undre nogen.

Siden havde jeg aldrig hørt et ord om hende; jeg huskede ikke, hvor hun boede, jeg mindedes kun navnet Windham. Og nu læste jeg det i byens avis, som jeg havde kigget i uden nogen

som helst anelse, og jeg kunne ikke tvivle om, at det var *hendes* mands billedgalleri, der var tale om.

Jeg kaldte på opvarteren og spurgte, om han ikke kunne meddele mig noget nærmere om dette galleris ejer og hans familie. Han vidste ikke andet end, at hr. Windham var død for nogle år siden og havde testamenteret sin samling til byen. Om han havde haft en kone, kunne kan ikke sige. Måske vidste værten det. Men han sad i sit private værelse og spillede kort med et par venner og holdt ikke af at blive forstyrret.

Det frabad jeg mig også, og jeg søgte at indbilde mig, at det aldeles ikke interesserede mig at vide, om en fru Abigail Windham levede som enke i denne by, eller om hun måske var hos sin moder på godset i Østrig. Hvad var denne gamle flamme for mig? Et billede og et navn. Måske hun også i disse elleve år var falmet stærkt eller havde fået et mørkere præg; gensynet kunne ikke være ønskeligt for nogen af os.

Jeg vil tilstå, at jeg atter havde en følelse af egen skyld, som jeg aldrig havde formået helt at undertrykke.

Hvad havde jeg i grunden at bebrejde hende? Hun havde kun ikke holdt, hvad hun aldrig havde lovet, hvad der nu en gang var nægtet hendes natur. Hvis jeg slet og ret havde stolet på hendes ord og overladt alt til fremtiden, hvem ved, om så ikke den spæde spire af tilbøjelighed for mig virkelig var blevet til en kraftig blomst, og et hjerte, der åbnede sig så langsomt, ville vel ikke have haft ringere værd end det, der bestemmer sig i et øjeblik. Nej, det havde været skammelig vankelmodighed, at jeg så pludseligt havde vendt mig bort fra hende. Om jeg var blevet lige så lykkelig med hende som med min stakkels Helene, ja, det –! Men det kom det ikke an på. Jeg havde lovet hende

troskab, og selv om det havde været overilelse, som en hæderlig mand var jeg forpligtet til ikke at lade hende i stikken.

Lignende betragtninger havde jeg anstillet mere end én gang i løbet af de sidste år, og jeg havde altid søgt at vise dem tilbage med sofismer. Den aften fik de en sådan magt over mig, at jeg sad der i en meget sørgmodig stemning, med en bitter smag på tungen, som selv den ædle vin ikke kunne skylle bort.

Det var blevet sent. Spillerne havde forladt lokalet, kun et eneste skakparti trak hårdnakket ud. Jeg brød endelig op og mærkede først nu, at kraftig vin og tunge tanker ikke passer godt sammen, for mit hoved brændte, og jeg følte et ubehageligt tryk om hjertet. Men det blev bedre, da jeg trådte ud i den milde natteluft og vandrede hjem til hotellet ad den kendte vej. Jeg mødte ikke en levende sjæl undtagen en vægter, der i denne gammeldags stad endnu gjorde sin runde med spyd og lygte – i alt fald den gang. Lygten var overflødig; for der hvilede et fortryllende måneskin over tage og gader, så at de snirklede ornamenter på de gamle karnapper og selv indskrifterne over gadedørene trådte lige så klart frem som ved højlys dag. Natten var så vidunderlig, at jeg gjorde en lang omvej, før jeg besluttede mig til at opsøge mit værelse, der havde været temmelig lummert om dagen. Forhåbentlig havde stuepigen ladet vinduerne stå åbne.

Så nåede jeg da hotellet, fandt porten endnu på klem, mens portneren lå i den dybeste søvn i sin celle. Jeg undte ham hans hvile; for jeg havde ladet nøglen sidde i døren til mit værelse. Vejen op ad trappen kunne jeg finde uden fører, selv ved det døsige gaslys. Jeg håbede at sove rigtig længe; for alle mine lemmer var blytunge af træthed. Men da jeg åbnede min dør, så

jeg noget, der pludselig forjog al drømmeagtig sløvhed og manede mig fast til tærsklen med et pludseligt udbrud af overraskelse.

De to vinduer i værelset vendte ud imod en åben plads, og det klare måneskin trængte bredt ind ad dem. Så meget mørkere var der i den bageste del af stuen, hvor sengen stod, og ved sofaen lige overfor ved væggen. Og dog så jeg tydeligt, at der sad en i sofaen, en sortklædt kvindeskikkelse; der var ikke andet lyst ved hende end ansigtet. Det var ganske ubevægeligt, omgivet af et sort slør, som den ene hånd samlede under hagen, mens den anden holdt en buket op imod ansigtet. Hun måtte have taget den ud af det blomsterglas, der stod på bordet ved sofaen, det var et par roser og jasminer, som min vens hustru efter middag havde plukket til mig i haven.

Da jeg trådte ind, rørte den fremmede skikkelse sig ikke det mindste. Først da jeg mandede mig op og trådte tæt hen til bordet – mælet svigtede mig, jeg troede endnu stadig ikke mine egne øjne – hævede den fremmede hovedet, som hun havde ladet synke tilbage imod sofaryggen, og jeg så nu til trods for mørket ganske tydeligt to store grå øjne, der var fæstede på mig.

"Abigail!"

Skikkelsen blev roligt siddende. Hun syntes slet ikke forlegen ved at være hos mig på dette sted og i midnatstimen. Kun lod hun hånden med blomsterne synke ned i skødet. Så, efter en stunds forløb hørte jeg hende sige – stemmen lød så uhyggeligt fremmed:

"Kender De mig virkelig endnu? Har al den umage, De har gjort Dem for at glemme mig, været forgæves? Nå, det gør Dem

al mulig ære. Jeg ser, at jeg dog har bedømt Dem rigtigt."

"Abigail!" udbrød jeg igen. "Er det da muligt? Er det Dem? Hvorledes er De kommet ind i dette værelse på denne tid af natten?"

Jeg havde nu vænnet mig til halvmørket og så tydeligt, at et koldt, lurende træk vansirede hendes mund. For øvrigt syntes hun mig skønnere, end hun stod for min erindring, kun blegere, og øjenbrynene trak sig undertiden smerteligt sammen.

"Hvorledes jeg er kommet her hen?" svarede hun langsomt med en noget hæs stemme, som en, der lever ensomt og ofte ikke siger et ord i flere dage. "Det er meget simpelt. Jeg hørte, at De ville opholde Dem her en kort tid. Jeg vidste, at De ikke ville opsøge mig. Så måtte jeg vel beslutte mig til at komme til Dem. Vejen herop viste rigtignok ingen mig. Portneren sov. Men jeg læste Deres navn på den sorte tavle dernede og Deres værelses nummer. Så tillod jeg mig at sætte mig her inde, for at vente på Dem. Siden jeg nu er så ensom – min mand døde for tre år siden – ville jeg dog gerne en gang igen hilse på en gammel ven. De ved jo nok, *on revient toujours* –! Note 5) ja sådan en stakkels *revenant* gør jo rigtignok en sørgelig figur; men hvis jeg er blevet grim, så har De ikke ret til at bebrejde mig det, det er jo Deres skyld – men det vil jeg ikke tale om nu. Man bør ikke ødelægge den smule lykke, man har i nutiden ved ubehagelige tilbageblikke."

Jeg kunne endnu stadig ikke sige noget. Det var mig en gåde, hvad jeg skulle tænke om dette eventyr. Abigail, der havde været så stolt og tilbageholdende, hun sad nu her ved midnatstid i mit stille hotelværelse, kun for atter at hilse på mig! –

"Her er så mørkt," stammede jeg endelig. "Tillad, at jeg tænder lys."

"Nej, lad være med det!" afbrød hun mig. "Det er lyst nok til, at vi kan se hinandens øjne, og mere behøves ikke. Jeg er forfængelig, skal jeg sige Dem. Jeg vil ikke have, at De i mit ansigt skal se sporene af de mange år, der er gået, siden vi sidst mødtes. Jeg har just ikke tilbragt tiden på en meget munter måde. Hvis De ikke havde ladet mig i stikken, havde jeg måske været glad, og når man føler sig lykkelig, bliver man ikke gammel!"

"Frue-!" udbrød jeg og ville sige hende, at jeg vel ikke var fri for skyld, men at hun var medskyldig i det, der var sket. Men hun lod mig ikke komme til orde.

"Kald mig ved mit fornavn, og sig ikke 'frue'!" sagde hun. "Mens min mand levede, måtte jeg finde mig i denne benævnelse, som dog ikke tilkom mig. Jeg var kun min gode mands sygeplejerske, ikke hans hustru. Ja, desuden: hans model, som han forgudede, tilbad, hvis skønhed han ikke blev ked af at prise. I begyndelsen morede det mig, men snart kedede det mig. Og at lade mig tegne i hundrede stillinger af ham syntes mig først at være en utålelig hoveritjeneste. Men hvad skulle jeg gøre? Det var hans eneste glæde, og den ville jeg ikke ødelægge for ham; han var et godt, rart menneske, langt bedre end De. Og dog følte jeg mig som befriet, da han endelig bukkede under for sine lidelser."

"Abigail," sagde jeg, "det glæder mig, at jeg en gang kan vælte den byrde fra mit hjerte, der så længe har tynget på det." – Og nu fortalte jeg hende alt, min sorg over hendes kulde, det skuffede håb om, at båndet om hendes hjerte ville briste under

det lange felttog, og at jeg endelig havde mistvivlet om nogen sinde at kunne smelte isen om hendes bryst.

"Ak," sagde hun med bævende stemme, "De fremstiller det i høj grad til fordel for Dem selv, min smukke ven. Hvis De virkelig havde elsket mig, så ville De ikke have tabt tålmodigheden, De ville have ventet på, at jeg, der først med besvær måtte stave kærligheden, endelig kom til Z, siden jeg dog nu en gang havde sagt A. Men så snart De var i felten, holdt jeg op med at eksistere for Dem."

"Hvor kan De sige det? Alle de breve, som jeg skrev til Dem –"

"Jeg har ikke fået et eneste."

Vi stirrede på hinanden. Vi havde begge den samme tanke, at hendes moder havde konfiskeret mine breve. Men ingen af os fik det over sine læber.

"Nå ja," sagde hun endelig, "hvad kan det hjælpe at bryde sit hoved eller vel endog sit hjerte med ting, der er forbi? De har fået tilstrækkelig erstatning, og mig kunne det også være gået meget værre. Når det kom til stykket, var vi to måske ikke engang blevet lykkelige med hinanden. Jeg tilstår Dem ærligt, jeg ved endnu stadig ikke, om jeg i grunden er god eller slet. Måske ingen af delene. Måske tænker naturen, når den har skabt et menneske særlig smukt, at den har gjort nok for det og ikke behøver at give det andet med i livet. Min mand, der var kunstbegejstret, forlangte heller ikke mere. Men De – jeg tror, at det snart ville have kedet Dem at se på mine smukke skuldre og arme."

Med disse ord slog hun det sorte slør tilbage, og hun lå nu på sofaen i den yndigste stilling, idet hun med et alvorligt blik så ned ad sig selv. Men uden forfængelighed, kun som man

betragter et billede. Med den større modenhed var hun i virkeligheden blevet endnu skønnere, de blege arme var lidt fyldigere, og oppe ved skuldrene omsnoedes de også nu kun af et smalt bånd, som hvert øjeblik var nær ved at glide ned, hvorpå hun roligt skød det op igen. Jeg så igen de tre små ar på den venstre overarm, og atter følte jeg attrå efter at presse mine læber imod dem og føle min hals omsnoet af hendes armes glatte, bløde slanger.

Som om mine påtrængende, undersøgende blikke generede hende, samlede hun endelig igen slørets folder over sit bryst og rejste sig.

"Denne buket tager jeg med til erindring," sagde hun. "I har langt skønnere blomster end vi, og vore dufter heller ikke som jeres."

Hun tog en håndfuld evighedsblomster frem, som hun havde båret i sin sorte fløjlskjoles dybe udskæring. "Vil De have dem? Vil De have dem til erindring? Hvorfor skulle jeg også pynte mig, hvis det ikke var for en god vens skyld? Så godt har jeg det ikke hver dag!"

"Abigail!" udbrød jeg fuldstændig henrevet, da hun i hele sin skønhed stod for mig ved det månebeskinnede vindue, mens hendes blonde hår lyste under sløret. "Skal dette være vort sidste møde? De er atter fri, og jeg er lige så ensom som De, og at vi tidligere ikke kunne komme sammen – ja, vi har jo nu indset, at det ikke var vor skyld. Kære Abigail, – kan De – kan du endnu beslutte dig til at blive min hustru?"

Jeg styrtede hen til hende og ville tage hende i mine arme. Men hun trådte et langt skridt tilbage og udstrakte begge hænder afværgende imod mig.

"Nej, min smukke ven!" sagde hun, og et køligt, spotsk udtryk i det hvide ansigt lagde en dæmper på mine følelser. "Lad os ikke gøre dumheder. De har hindret mig i at erfare, hvorledes livet ved et elsket menneskes side kunne være. Det kan man aldrig bøde på. De ville stadig anstille sammenligninger mellem mig og den gode lille kone, der har gjort Dem så lykkelig og var så helt anderledes end jeg – eller kan De nægte, De tror, at aldrig noget menneske har haft en bedre kone? – Nå, og jeg – selv om jeg havde ønsket, at min mand havde været tredive år yngre – der er aldrig nogen, der vil tilbede mig, som han har tilbedt mig. Altså det slår vi uden jammer og klage en streg over! Men jeg kan se på Dem, at De nu er meget forelsket i mig, nå, hvorfor skulle jeg lade Dem vansmægte? Jeg er jo ganske uafhængig nu og kan råde over min person efter behag. Når man en gang har forspildt at tømme lykkens bæger i fulde drag, hvorfor skulle man så forsmå en gang at nippe til det, for i det mindste at skaffe sig en kort illusion af lykke, især i sådan en lummer nat, hvor et stakkels menneskebarn godt kan trænge til en forfriskning?"

Jeg kan ikke beskrive, hvilket underligt indtryk disse ord gjorde på mig. Denne blanding af tungsindighed og letfærdighed, af resignation og nydelseslyst var mig så fremmed hos dette en gang så knibske og kølige væsen, at jeg først måtte fatte mig en stund, før jeg kunne give et sikkert meget enfoldigt svar.

Jeg hørte hende også le sagte.

"De undrer Dem over, at jeg trods min puritanske opdragelse er så lidt snerpet? Nå ja, det går over med årene; den mørke baggrund trænger mere og mere frem; af raseri og sorg over et

forspildt liv kunne selv en engel af en kysk kvinde blive til en djævelinde. Men De behøver ikke at være bange, jeg vil ikke pånøde mig Dem. Jeg har jo allerede sagt, at en stakkels *revenant* ikke kan gøre store fordringer. Lev altså vel og god nat!"

Hun havde sagt dette med en så ejendommelig dæmpet røst, som om hun hengav sig til en sørgelig skæbne, at hele mit hjerte igen slog hende i møde. Jeg udstrakte min arm for at drage hende til mit bryst, men hun trådte igen tilbage.

"Nej, ikke her!" hviskede hun. "Hvad ville husets folk tænke om mig, hvis jeg gik ned ad trappen i morgen tidlig? Følg med mig til min bolig, dér er vi uforstyrrede, og ingen hund gø'r, fordi jeg modtager besøg. Vil De? Nå, kom så og lad os ikke spilde tiden. Timerne iler, og lykken iler bort med dem."

Hun vendte sig hen imod døren, og jeg så igen med henrykkelse hendes lette, svævende gang, mens hun lydløst gled hen over tæppet. Alle mine sanser brændte med feberhede, da jeg fulgte hende, ned ad trappen, hvor gassen nu var slukket, og ud af den åbne port. Derude ville jeg tage hendes arm, men hun rystede i tavshed på hovedet og vandrede roligt af sted, så tæt ved mig, at det kølige pust fra hendes mund strejfede mig, når hun vendte sig om imod mig.

Det skete ikke ofte. For det meste så jeg kun hendes profil, og atter var det attrående, smægtende udtryk om hendes mund mig påfaldende; den var halvt åben, så at de hvide tænder skinnede, og overlæben var lidt fremstrakt. Hun havde bøjet hovedet bag over, håret havde løst sig og flød under sløret ned over hendes ryg, de nøgne arme lå over kors under det blottede bryst, som hun gav til pris for nattevinden. "Fryser du ikke?"

sagde jeg. Hun rystede kun på hovedet. Så kastede hun pludselig et mistænksomt lurende sideblik på mig.

"Du generer dig for at gå således med mig på gaden," sagde hun. "Men vær ubekymret, jeg kompromitterer dig ikke. Selv om vi skulle møde en eller anden, så ville han ikke tænke, at jeg nu førte dig til en øm *tête-à-tête*. Jeg har et meget godt rygte, ingen ville vove at sætte plet på det. Man ved, at jeg lever ganske ærbart og ensomt og ikke lader nogen mand komme over min tærskel undtagen den gamle gartner, som holder mine blomster i orden. Jeg kommer heller slet ikke ud i luften, hvorfor skulle jeg vel det? I dag har jeg gjort en undtagelse for din skyld, *on revient toujours à ses premières amours*; men det har jeg jo allerede sagt dig én gang. Ja, ser du, man bliver ensformig, når man elsker, men hvad gør det? Du vil ikke foragte mig af den grund."

I dette øjeblik kom en forsinket nattesværmer os i møde. Men han gik forbi os, som om han kun så mig og ikke den skønne, sælsomt klædte kvinde, hvis dejlige skuldre strålede synligt nok under det sorte slør. Jeg hørte hende le sagte. "Sagde jeg det ikke nok? Den ærede herre var kun så diskret for ikke at gøre mig forlegen. For min skyld kunne han gerne spare denne finfølelse. Hvad bryder jeg mig om mit rygte! Hvem kommer det ved, at jeg vil vise en gammel ven venlighed, selv om han ikke har fortjent det?"

Mens hun talte, ilede hun så rask af sted – stadigt så lydløst, som om hun gik på bare fødder – at jeg næppe kunne følge med. Således kom vi uden for porten. Egnen her kendte jeg ikke. På begge sider af den støvede, med popler beplantede chaussée stod der nogle tarvelige huse, hvor der vist boede arbejdere, og til sidst var der ganske øde. Månen havde skjult

sig bag et lyst skylag, vinden var blevet kraftigere, og den susede gennem træernes toppe over vore hoveder.

"Er vi snart ved målet?" spurgte jeg, idet en uhyggelig følelse mere og mere snørede mit bryst sammen.

"Ja, snart!" hviskede hun. "Du ser allerede muren om min have, dér henne til venstre. Min bolig ligger midt i den. Er du træt? Vil du vende om?"

I stedet for at svare søgte jeg at drage hende til mig. Jeg følte en brændende attrå efter at kysse hende på hendes hvide hals. Men hun snoede sig fra mig og sagde: "Vent blot! Du får tidligt nok dit ønske opfyldt. Så, nu er vi der allerede. Du vil forbavses over at se, hvor smukt jeg bor."

Vi stod ved et bredt jerngitter, der lukkede for indgangen til en stor have. Af anlæggene så man ikke andet end en allé, der strakte sig lige ud, langt hen imod baggrunden og var dannet af cypresagtige taxbuske og små tujatræer, mellem hvilken der hist og her strålede en marmorstatue. Ved den yderste ende af alléen knejsede en enetages bygning med et halvrundt tag; det måtte være villaen. Men der lå en hvid tåge over det hele, så man i den afstand ikke tydeligt kunne skelne noget.

"Vil du ikke lukke op?" spurgte jeg. "Natten går."

"Å, den er lang nok endnu," svarede hun sagte i en hånlig tone. "Jeg har glemt nøglen. Hvad skal vi nu gøre?"

"Der er en klokke ved siden af porten," sagde jeg. "Lad os ringe på den, så vækker vi nok gartneren, hvis han allerede skulle sove."

"Du understår dig ikke i at røre klokken! Ingen må vide, at jeg lukker dig ind til mig, mindst *den* gamle mand. Han ville foragte mig og ikke mere vande mine blomster. Men vi behøver

heller ikke nogen. Når vi blot gør os lidt tyndere, så går det nok."

Idet hun sagde det, så jeg hende glide igennem mellemrummet mellem to jernstænger, så let, som om det var en sky, der svævede derind i stedet for en yppig kvindeskikkelse.

Nu stod hun på den anden side, og månen skinnede atter klart, og hun nikkede til mig. "Den, der elsker mig, følger mig!" sagde hun med skadefro latter. Men samtidigt strålede hendes modne skønhed mig i møde i al sin pragt, så jeg syntes, at jeg var ved at blive vanvittig af længsel og utålmodighed.

"Leg ikke så grusomt med mig!" udbrød jeg. "Du ser nok, at jeg ikke kan komme ind til dig på denne måde. Når du har lokket mig så langt med, så fuldend dit gode værk. Hent nøglen og luk mig ind!"

"Ja, det var noget for herren!" sagde hun hånligt gennem gitteret, og hendes øjne lynede mig i møde. "Og i morgen tidlig, når hanerne galer, så rendte han sin vej og lod uden spor af samvittighedsnag mig ensomme enke i stikken. For jeg er kun smuk om natten. Når solen skinner, tør jeg ikke lade mig se. Nej, min smukke ven, det var mig kun om sikkert følgeskab at gøre; for en dydig kvinde må ikke gerne ses alene på gaden ved midnatstid. Nu siger jeg tak for al ridderlighed og ønsker majoren, eller hvad De ellers er, en lykkelig rejse."

Hun nejede dybt, så hendes yndige skikkelse så endnu mere bedårende ud end nogensinde før, og vendte sig derpå langsomt bort for at gå ned ad alléen.

"Abigail!" udbrød jeg, ganske ude af mig selv. "Er det muligt? Kan du behandle mig så umenneskeligt? Først viser du mig

himlen åben, og så styrter du mig ubarmhjertigt ned i det skadefro helvede! Hvis jeg har forspildt nogen sinde at kunne kalde dig min, så stød mig dog i alt fald ikke fra dig uden en eneste smule trøst. Giv mig en dråbe kærlighed, så jeg kan kvæge min brændende sjæl! Kun ét kys, Abigail, men ikke som den gang, da dit hjerte ikke var på dine læber, nej, som når man kysser en ven, man har tilgivet en hård forseelse!"

Hun var blevet stående og vendte sig hurtigt om imod mig igen. "Hvis herren tager til takke med så lidt, – Abigail er ikke grusom, skønt livet har behandlet hende selv så grusomt. Og desuden – jeg kunne nok en gang selv have lyst til at kysse, jeg har aldrig nogen sinde før rigtig haft lejlighed til det."

Hun vendte om og trådte atter tæt hen til gitteret. Hun stak sine glatte, hvide arme ud mellem stængerne og trak hurtigt mit hoved hen til sit ansigt. Jeg så lige ind i hendes store grå øjne, der også nu uden kærlighed og uden had strålede i kold glans. Så følte jeg, at hendes mund pressede sig mod min, og en sælsom gysen, halvt af angst, halvt af salighed, fo'r igennem mine årer. Hendes læber var kolde, men hendes åndedrag glødende; det var, som om hun sugede sjælen ud af mit legeme. Det sortnede for mine øjne, jeg kunne ikke trække vejret og søgte forskrækket at rive mig løs; men hendes kølige, bløde mund vedblev at være trykket mod min – jeg bestræbte mig for at sno mig ud af hendes arme; men de bløde slanger lå om min hals som stålringe. Og hvor var mine armes kraft? Som om dette kys fortærede marven i dem, sank de kraftløst ned. Dødssveden sprang frem på min pande; som en halvt afmægtig stakkels synder, der ligger på pinebænken, hang jeg ved gitteret; jeg ville skrige, men ingen lyd nåede ud af min fast

tillukkede mund, tankerne fo'r vildt gennem min hjerne som hos en druknende, endnu et øjeblik i denne kval, og det var ude med mig – da afbrød en lyd som knaldet af en pisk den skrækkelige stilhed, straks løsnede hendes mund sig fra min, der lød en høj latter mellem jernstængerne, og jeg mistede bevidstheden og faldt.

Da jeg kom til mig selv igen, så jeg min ven, doktoren, knæle ved siden af mig, i færd med at gnide min pande og tinding med en eller anden essens, som han havde taget i sit håndapotek. Hans vogn holdt i nærheden i alléen, og jeg indså, at jeg kunne takke hans kusk for befrielsen fra spøgelset, da knaldet af hans pisk havde forjaget det.

"Men, min gamle ven, hvad i alverden har du at gøre her ude ved kirkegården ved midnatstide?" udbrød lægen, da jeg var kommet lidt til mig selv igen og, støttet af ham, kunne rave hen til vognen. "Du ryster jo over hele kroppen, dine læber er blodige – hvis du tror, at det er en passende efterkur efter Wildbad at sove her på den kolde jord i natteduggen, så tager du meget fejl."

Ikke for nogen pris kunne jeg have fået mig selv til at meddele ham den virkelige sammenhæng. Jeg sagde, at den fyrige vin havde fået mig til at vandre så sent omkring, og der henne ved gitteret, hvor jeg ville hvile et øjeblik, havde jeg fået et anfald af svimmelhed, så jeg var faldet.

Det lød ikke usandsynligt. Og efter at min hjælpsomme ven havde bragt mig til ro i hotellet, faldt jeg straks i en dyb og sund søvn, så at ingen behøvede ængsteligt at våge hos mig. Da jeg

stod op sent om morgenen, opmuntret af doktorens besøg, syntes ethvert spor af det uhyggelige nattebesøg forsvundet.

Og dog var jeg aldeles ikke så tapper, som det sømmede sig for en soldat, og som De, kære frøken, har været så venlig at tiltro mig. Da det blev aften – dagen havde jeg beklemt og grublende tilbragt på mit værelse – skrev jeg en billet til min ven om, at jeg allerede måtte rejse med nattoget. Heller ikke nu tilstod jeg den sande grund. Hvorledes skulle jeg tænke mig, at en læge – en skeptiker af kald – kunne tro på min beretning? Jeg må jo dog være bange for, at selv De, mine kære venner, enten anser mig for en underlig sværmer eller for en fablende fantast, der har presset denne historie ud af sig for ikke at give pant."

Ingen af os sagde noget. Også frøkenen tav en stund og så op mod loftet, hvor det runde lysskær fra lampen flagrede frem og tilbage. Endelig sagde hun:

"Når jeg skal være ærlig – men De må ikke blive forstemt over det, hr. oberst, – så må jeg sige, at jeg kun anser hele Deres spøgelseshistorie for en stærk, ualmindelig klar og sammenhængende drøm. Portneren i hotellet kan ikke være Deres vidne, da han sov, mens først damen og så De selv gik op ad trappen. Hvis for øvrigt vinen virkelig skulle have udklækket hele dette eventyr i Deres hjerne, så ville der også denne gang have været sandhed i vinen – Deres følelse for den forladte elskede og Nemesis, der åbenbarede sig for Dem i spøgelsets forfærdelige favntag."

"Jeg var forberedt på denne forklaring," svarede obersten og stirrede i tavshed lige ud for sig. "Men hvad siger De til drømme, der efterlader synlige spor i virkeligheden? Da jeg næste morgen trådte hen til mit bord, var roserne og

jasminerne forsvundet fra blomsterbordet. Men på sofaen lå der en vissen buket evighedsblomster."

Spøgeri ved middagstid

Historien om den skønne Abigail gav endnu en stund en hemmelighedsfuld genlyd i vor lille kreds som en klokke, hvis lyd langsomt dør hen.

Efter at obersten havde spillet sin sidste trumf ud, blev han endnu stadig stående ved kakkelovnen; hovedet var bøjet tilbage, og han stirrede ufravendt op imod loftet. Vi var alle tavse. Selv den muntre unge pige var forstummet, og hun så ligesom rådvild over på sin svoger, der hele aftenen med et overlegent smil havde lyttet til samtalen om spøgelser og kun af og til ved et sarkastisk spørgsmål havde ægget de troende til nye udgydelser.

Nu henvendte han sig til obersten og sagde:

"De tager vel ikke mig, den forhærdede naturforsker, det ilde op, min kære ven, når jeg også forholder mig skeptisk lige overfor Deres mærkelige eventyr og anser det, som De betragter som en virkelig begivenhed, for et gøglebillede af Deres ophidsede fantasi. Jeg kan rigtignok ikke se, hvorledes det forholder sig med den håndgribelige relikvie, den lille buket evighedsblomster; men jeg tvivler ikke et øjeblik om, at denne uhyggelige "kendsgerning" også ville være blevet forklaret på en naturlig måde, hvis De havde været i stemning til at foretage nærmere undersøgelser. Man kunne f.eks. tænke sig –"

"Kære ven," afbrød hans hustru ham; "jeg må bede dig om at beholde det, som man kunne tænke sig, for dig selv. Vi vil høre spøgelseshistorier for, som i eventyret, at lære at blive bange; og det må du ikke hindre os i. Jeg tror rigtignok ikke, at Goethe med sit dybsindige ord om, at "det hører til menneskets bedste

eje at gyse", netop har tænkt på denne slags gysen. Men han har jo også fundet behag i al slags spøgeri, som man kan se i hans klassiske og romantiske valborgsnætter, uden at forstyrre med naturvidenskabelige protester. Derfor skal du give dit pant uden at knurre, og nu kommer turen til vor ærede professor. Jeg er rigtignok bange for, at åndernes rige ikke finder nåde for hans historiske metode."

"Det tager De dog fejl i, min kære veninde," svarede professoren, en munter, grånet husven, der havde skrevet meget lærde bøger om dunkle områder i den tyske middelalder. "Mine studier har ført mig til mange gådefulde fremtoninger i menneskenes og folkenes liv, der byder al ædruelig, historisk-kritisk forklaring trods og ikke kan fattes, når man ikke tager et oplyst sjælekendskab og en patologisk analyse med til hjælp. Jeg vil imidlertid ikke diske op med én af de utallige spøgelseshistorier, som det vrimler med i hekseprocessernes krøniker og protokoller, men fortælle Dem en meget mærkelig oplevelse, som rigtignok ikke vil få det til at løbe Dem koldt ned ad ryggen, men som dog næppe kan forklares uden ved en oversanselig verdens indgreb i vor. Og den er undtagelsesvis ikke foregået i den obligate, uhyggelige spøgelsestid, men ved højlys dag.

Jeg vil kun forudskikke den forsikring, at jeg vil berette Dem det lille eventyr uden spor af besmykkelse, ganske således som jeg har bevaret det i erindringen i de mange år, der er gået, siden jeg oplevede det.

"Ikke blot året, men endog dagen, da det skete, kan jeg nævne, det var den 16. juli i året 1855. Den 10. havde jeg taget den filosofiske doktorgrad i Leipzig og var så straks rejst til to

kære gamle mennesker, en onkel og tante, for at komme mig efter min ivrige læsning hos disse brave mennesker, der efter mine forældres tidlige død havde behandlet mig som deres søn. De boede i Dresden, i et lille hus i Neustadt, og jeg behøver ikke at sige, at de modtog mig med alle tilbørlige hædersbevisninger, som en triumfator. Men til trods for den bedste pleje vedblev jeg at være nervøs, mager og bleg, så at tante femte dagen derefter erklærede mig, at der endelig måtte gøres noget grundigt for at hæve mine sunkne livsånder. Hun sagde, at i sådanne tilfælde var intet mere gavnligt end et ophold i frisk skov- og bjergluft, og derfor var hun blevet enig med onkel om at sende mig til det sachsiske Schweiz.

Jeg havde ikke noget imod et sådant rekreationsophold i det frie; men jeg protesterede imod stedet. Dér blev i denne midsommertid allerede den gang alle veje og stier ødelagte af sommergæster og turister, så man umuligt kunne håbe på en hyggelig hviletid.

Men straks da min tante kom frem med sin plan, dukkede et nærmere, stille sted op i min erindring, som jeg som student ofte havde besøgt i tidligere ferier. Det var et lille værtshus på den højre Elbbred og lå lidt højt oppe mellem haver, ikke over tusind skridt fra Loschwitz. Nu har det for længe siden måttet vige for en smuk, stor villa, hvad jeg med sorg opdagede, da jeg for kort tid siden kom ad den vej. Men den gang ejedes det af et ungt ægtepar, som jeg stod i et venskabeligt forhold til, da jeg uforbeholdent glædede mig over mandens vakre væsen og hans flinke lille kones ynde. Jeg havde også fundet deres vin god og frem for alt lært at vurdere stilheden i stjerneklare nætter på en altan, der var bygget ud over flodbredden.

Det var endnu et gæstgiveri i gammel stil, der kun blev besøgt af solide borgerfamilier, som fik deres vand på maskine, og nu og da af spadseregængere. For ægteparret var velhavende nok til at kunne forsmå en udvidelse af det jævne forretningslokale i den allerede den gang opdukkende elegante stil.

Om mine gode venner var indrettede på at modtage liggende gæster, vidste jeg rigtignok ikke; men jeg tvivlede ikke om, at de ville give mig en seng i et eller andet kammer i deres gamle hus.

Så vandrede jeg da en varm eftermiddag med min ransel langs med flodbredden. Der var ingen forandring sket i de to år, siden jeg sidst havde været der. Der var næppe en gang én af de villaer, som jeg kendte så godt allesammen, der var blevet malet, der var næppe en gang bygget en ny pavillon mellem de høje buske, som strakte deres blomstrende grene ud over havegærderne. Vejen ved floden var endnu stadig kun lidt befærdet, da den egentlige færdsel finder sted oppe på landevejen bag husene, og i den store stilhed rundt omkring hørte jeg kun bølgernes sagte plasken, mens de skyllede mod den stenede strandbred.

I huset, hvor jeg endelig standsede, syntes også alt at være blevet ved det gamle. Ad de samme hensmuldrende stentrin steg jeg op til den lille gitterdør, som man også kunne åbne udefra, når man kendte fiffet. Den smalle sti, som førte gennem krohaven, var endnu stadig lige så uregelmæssig og tilgroet som før. Kun husets folk og nogle få stamgæster kendte denne udgang. Publikum i almindelighed kom ind fra den anden side. Da jeg muligvis kunne træffe en eller anden bekendt blandt de gæster, som sad der, og ikke ville røbe mit

tilflugtssted, gik jeg forsigtigt hen til bagsiden af huset. Dér traf jeg den gamle Ursula, som hørte til husets faste inventarium og var min specielle veninde. Hun hilste mig glad som en ven, man længe har savnet, og da jeg sagde, at jeg foreløbig ikke trængte til mad og drikke, men kun ønskede at tale et par ord med værten og værtinden, førte hun mig op til dagligstuen i den øverste etage og løb så hurtigt ned at for at kalde på herren og fruen, der netop var sysselsatte i sidebygningen.

Jeg havde imidlertid lejlighed til at se mig lidt om i værelset, hvor jeg aldrig før havde sat min fod. Møblerne var gamle, men pænt holdte; der var blomster i vinduerne, smukke roser i en vase på bordet henne ved sofaen med det sorte hestehårsbetræk, en kvidrende kanariefugl i et stort bur ved det ene åbne vindue, uden for hvilket kastanjetræets mørke løv vuggedes sagte i aftenvinden. På væggen over sofaen hang tre familieportrætter i legemsstørrelse, omgivet af gamle forgyldte rammer, til venstre en statelig mand i en dragt fra tyverne, lige overfor ham i den tids pynt en kvinde, der var vel ved magt og bar et lille barn i broderet svøb på armen, og imellem dem et billede, der tiltrak mig mere end de andre; det forestillede en ganske ung, blomstrende pige i empiredragt. Hun var just ikke særlig smuk. Ansigtet, der var helt vendt imod tilskueren, syntes at være noget for rundt, og stumpnæsen og den lidt for fremstående mund svarede ikke ganske til mit begreb om et dejligt pigehoved. Men øjnene, der var store og sorte med lange vipper, havde et så rørende uskyldigt og dog allerede anelsesfuldt tungsindigt udtryk, at de fuldstændigt fortryllede mig. Hun var klædt i en hvid kjole, der var kantet med blåt

broderi og blev holdt sammen tæt under det spæde bryst. Den smukke, slanke hals var blottet, ligeså de yndige arme, over hvilke hun kun havde kastet et smalt rødt sjal. Om hovedet bølgede små korte, brune lokker – det var, hvad man kalder et Titushoved; i hånden holdt hun en fuldt udsprungen hvid rose, og på den fine ringfinger var der en guldring med en hjerteformet blå sten.

Jeg havde vel i en halv snes minutter set på det yndige væsen, der nu for længe siden var forsvundet fra verden, da døren gik op, og husets herre trådte ind, fulgt af sin lille hustru, hvis sirlige figur i mellemtiden var blevet betydelig rundere, og som bar forklaringen til denne forandring på armen i skikkelse af et lille ét års barn.

De hilste begge to meget hjerteligt på mig, skændte, fordi jeg så længe ikke havde været der, og viste mig med stolthed den nydelige dukke, som Himlen i mellemtiden havde skænket dem for at krone deres ægteskabelige lykke. De havde også ellers haft lykken med sig i de to år; en lille vinhandel, som de førte, var blevet udvidet betydeligt, og besøget i gæstgiveriet var tiltaget i den grad, at de havde måttet bygge en stor havestue, hvor man plejede at fejre bryllupper og andre familiefester.

Hvor gerne jeg end undte det brave par denne voksende velstand, var dette mig dog en streg i regningen, da jeg altså ikke fandt den stilhed og ro, jeg havde ventet. Og da jeg alligevel spurgte dem, om jeg ikke i nogle uger kunne få et roligt værelse i deres hus, erklærede værtinden, at det desværre ikke lod sig gøre. I kvistetagen havde hun indrettet sig et barnekammer, to andre stuer var beboet af et ægtepar fra byen med en sygelig dreng, der skulle komme sig i landluften, men tit om natten

forstyrrede hendes søvn med sin hosten og græden, så jeg ville hverken dag eller nat have ro i det eneste værelse, der var tilbage. Det gjorde hende meget ondt, og hvis hun havde anet, at jeg ville komme, havde hun ikke modtaget de fremmede mennesker. Manden stadfæstede det hele, men syntes dog at spekulere på, om der ikke fandtes en udvej, og da jeg med et stille suk greb hat og stok, sagde han endelig: "Nej, Rikke, vi kan ikke lade doktoren gå igen, så får han det jo bare uhyggeligt i et eller andet fremmed hus. Vi har jo tante Blandines havehus. Det har jo rigtignok ikke været beboet i mange år; men når vi får støvet godt ud og hænger rene gardiner op – doktoren ønsker jo kun at få et rigtig roligt sted – hvis han ikke vil komme her over, kan vi jo servere maden i det forreste værelse, han kan sove i kammeret bag ved, og han har hele haven for sig selv. Det kan sikkert –"

"Men hvor kan det dog falde dig ind?" afbrød den lille kone ham med en sælsomt bebrejdende mine, idet hun blinkede til ham med sine livlige øjne. "Det er jo ganske umuligt!" – Hun trådte hen til ham og hviskede et par ord, idet hun rystede på hovedet, som om det var noget ganske urimeligt.

Men manden lo godmodigt, klappede hende på skulderen og henvendte sig så til mig.

"Sådan er alle kvindfolk!" sagde han. "Selv de fornuftigste lader sig holde for nar af enhver, der søger at bilde dem noget ind. Jeg skal sige Dem, hr. doktor; der skal være noget muggent ved det gamle hus der ovre, det påstår gamle folk, og de unge snakker dem efter munden. Men der er ingen, som har set noget; sådan går det jo altid. Men selv om tante Blandine går og spøger der, hvad så, lille Rikke? Doktoren kan jo selv sige, om

det ville være ham ukært, hvis et kønt fruentimmer aflagde ham et besøg. Hun hænger dér over sofaen. Må jeg spørge, om hun ser ud, som om det morede hende at gøre skikkelige folk bange? Jeg skal nemlig sige Dem, hr. doktor, tante Blandine –"

Her blev han afbrudt af Ursula, der meddelte, at mureren ville tale med værten i anledning af det nye vaskehus. Det vedkom også husmoderen, og derfor lod ægteparret mig alene med den gamle, som værten gav de nødvendige instruktioner om min bolig.

Jeg spurgte hende, om hun vidste noget om tante Blandine. Nej, hun vidste ikke andet, end at hun som ung pige havde boet i havehuset, og at folk påstod, hun viste sig der endnu engang imellem. Men hun havde aldrig truffet nogen, der selv havde set hende, hun kunne heller ikke godt tro på det; frøkenen havde jo sådant et godt, fromt ansigt, hun havde sikkert ikke forbrudt noget, der kunne forstyrre hendes ro i graven.

Så gik vi to da ned ad trappen og gennem haven og til en låge, der i reglen var lukket og førte ud til en smal vej, der skrånede opad fra flodbredden. Lige overfor var der en lignende låge, gennem hvilken man kom ind i en forsømt blomsterhave. Jeg havde ikke lagt mærke til den tidligere, da jeg aldrig havde været der længe ad gangen. Fra vejen kunne man heller ikke se derind. Hegnet var alt for højt, og indgangen, nogle trin og en gitterdør, var i den grad overgroet med tæt hyld, at man gik forbi uden at lægge mærke til den.

Da jeg trådte ind på dette stille sted, som var omtrent hundrede kvadratfod stort og skrånede jævnt opad til landevejens højde, havde jeg et overraskende skue.

Det var, som om intet menneske i ti år havde sat sin fod der, i så utrolig fylde blomstrede der et vildt flor af de skønneste roser – næsten lutter centifolier – desuden nelliker, gyldenlak, jasmin og heliotrop i broget blanding, og hist og her, som hvide øer i dette blomsterhav, hævede der sig smågrupper af ualmindeligt højstilkede liljer, hvis stærke duft beherskede alt andet. Denne blomsterurskov fik nu netop glød af den nedgående sols skær, og da træer og buske, som omgav haven på alle fire sider, var groet så tæt sammen, at man ikke kunne se noget af nabohusene, var der i det indtryk, som haven gjorde på mig, noget eventyrligt berusende og tillige beklemmende.

Den gamle pige sagde, at fruen havde ladet alt gro og vokse her, som det behagede Vorherre. Hun bøjede rankerne af nogle højstammede rosenbuske til side for at bane vej for mig og tilføjede, at der ikke var tid til at rydde op og holde i orden, og det kunne ikke betale sig at holde en særskilt gartner til det. Alle de blomster, som denne grund, så lidt dyrket som den blev, frembragte til alle årstider, blev to gange om ugen sendt til byen og solgt med fordel til købmændene dér. Når gangene voksede alt for tæt til, kom værten med sin havesaks og skaffede lidt luft. For mange år siden havde den nuværende ejers fader, når vejret var smukt, ofte røget sin pibe der oppe uden for huset om aftenen. Måske han havde set et eller andet spøgeri, der havde gjort ham ked af det; men det kunne næppe have været jomfru Blandine.

Nu så jeg også det beskedne havehus, jeg skulle indkvarteres i; det var en lille, grå, firkantet træbygning under et langt fremspringende spåntag; på forsiden var der en dør og et eneste vindue med skodder, som vist i sin tid havde været

grøntmalede. På hver af siderne var der også et firkantet vindue med skodder. Alt var medtaget af regn og sol. Under taget var der nogle spurvereder, hvis beboere fløj harmfuldt bort, skrigende og skændende, da den gamle pige rev den knirkende dør op og trådte over tærsklen med mig.

En kølig, muggen luft slog os i møde. Men da vi havde åbnet alle skodderne, så der slet ikke uhyggeligt ud i den lave stue. Ved den ene væg stod der en rokoko-kommode, midt i stuen fandtes en havebænk, nogle gamle stole og et bord med et falmet, broget gammelt tæppe; ved det ene vindue stod et fint lille bord med indlagt træmosaik og på det en sykurv med et ufuldendt kanvasbroderi; men det allerkønneste var en fem-seks store blomsterstykker i flade, brune trærammer, med roser og liljer, som en flittig hånd havde tegnet noget stift, men med synlig formsans på lysegråt papir og derpå koloreret omhyggeligt. Jeg blev overrasket ved midt under disse beskedne billeder at se et stort kort over Mellemeuropa, hvorpå vejen fra Dresden til Moskva var betegnet med en blodrød streg. Under denne for et havehus meget sælsomme vægprydelse fandtes et lille bitte miniaturportræt i fin guldramme; det forestillede en ung mand i en nu ukendt uniform; men ansigtet var så falmet eller snarere udvisket, at man ikke kunne skelne andet af trækkene end et par brune punkter, som skulle forestille øjnene, og en fin lille knebelsbart.

Den gamle pige åbnede en sidedør, og jeg trådte ind i et mørkt kammer, som først blev lidt oplyst, da jeg havde stødt skodden på det eneste lille vindue op. Nu så jeg en smal seng i en krog, så et højbenet vaskebord med sachsisk

porcelænsvandtøj, og på væggen over dette hang der et kobberstik efter en *Ecce homo* af Carlo Dolce.

"Her må doktoren sove," sagde Ursula, "hvis De ikke finder kammeret for snævert og uhyggeligt. Madrasserne er endnu ganske gode, resten og alt andet, hvad et kristent menneske behøver for at have det nogenlunde ordentligt, må vi skaffe herop. Nogen forstyrrelse behøver doktoren ikke at frygte, hvis De da ikke er bange for spøgeri; men det er jo en dum overtro, skønt jeg kender såmænd mange, der ikke for alt i verden ville ligge her, fordi frøkenen har ligget i denne seng. Men det er meget længe siden, og Vorherre, hvem hun vist hver aften har bedt til, sender sikkert ikke sådan en stakkels sjæl på vandring for at gøre fredelige mennesker bange; nej, det gør han ganske bestemt ikke, for hvorfor skulle han gøre det?"

Den oplyste gamle pige forlod mig for at varetage mit tarv ovre i værtshuset, og efter en halv times forløb var alt i orden. Der var lagner, puder og tæpper på sengen, hun havde hentet vand fra den lille brønd, der lå skjult bag et hyldetræ tæt ved havehuset, og på bordet i det forreste værelse havde hun serveret den tarvelige aftensmad, som jeg havde bestilt. For jeg syntes så godt om min løjerlige bolig, at jeg denne første aften ikke kunne beslutte mig til at gå over i krohaven, hvor der endnu var en del gæster, hvad skæret af lys og lygter røbede.

Den gamle pige kom endnu en gang for at sige godnat til mig fra værten og hans kone og undskylde, at de ikke selv indfandt sig. Konen kunne ikke slippe bort fra køkkenet, og manden måtte hjælpe opvarteren, da der var så mange gæster. Hun tog fade og tallerkner ud og lod mig blive ene tilbage med en flaske moselvin.

Jeg gennemstrejfede først hele den lille have ad de tilgroede smalle stier mellem blomsterne og trak mig så tilbage til et lysthus, der stod på højde med huset i en krog af haven og var tæt overgroet med kaprifoliumsranker, som nu rigtignok var afblomstrede, så der herskede et dybt mørke og en lummer, kvælende luft derinde. Jeg tog derfor en af stolene og satte den udenfor, tændte min pibe og sad nu – jeg ved ikke, hvor længe – i salige betragtninger under den dejligt strålende stjernehimmel, mens nattens blomster begyndte at dufte stærkere og St. Hansormene lyste hist og her i græsset. Når jeg kastede et blik ud over mit rige, så jeg bag de høje buske dernede den rolige, brede flod, på hvilken af og til et lille skib eller en smal båd gled forbi, så de mørke bølger blev flygtigt belyst af skæret fra en lygte om bord. Også et dampskib med musik sejlede forbi og forsvandt som et fantastisk drømmebillede bag piletræernes toppe i retning af byen. Først ganske sent kom den aftagende måneskive svævende op over det udstrakte landskab. Sletten med husene ovre på den anden bred var indhyllet i tåge, kun enkelte lysglimt vidnede om levende væsener dér ovre i det fjerne.

Nu blev luften også langsomt køligere, og efter den hede dag indåndede jeg den med et sådant velbehag, at klokken slog elleve og så tolv i kirketårnet i Loschwitz, før jeg kunne beslutte mig til at gå i seng. Nogen som helst gysen i anledning af midnatstimen sporede jeg ikke det mindste til, og selv da jeg havde lagt mig i min jomfruelige seng, var enhver tanke om noget uhyggeligt mig fjern. Jeg havde ladet det lille vindue stå åbent, og udenfor dette fik nattevinden de høje buskes grene til at svaje sagte frem og tilbage. I en af haverne i nærheden sang

en nattergal; til den lyttede jeg en stund, så faldt jeg i søvn. Om natten fo'r jeg et par gange op af urolige drømme, idet jeg blev vækket af alle slags lyde, der en sommernat høres i det fri: natlige fugle, der gør jagt på smådyr, over mit hoved sneg en kat eller mår af sted, den forfulgte vel spurvene under taget, ved daggry hørte jeg vognrullen og piskeknald fra landevejen i nærheden – men der var ikke tale om nogen lyd fra en overjordisk verden.

Men dette førte til, at jeg først vågnede sent om morgenen, da den gamle pige stak hovedet ind ad døren af bekymring for, at der dog skulle være hændet mig et eller andet om natten. Jeg forsikrede hende leende, at frøkenen ikke havde aflagt mig noget besøg, og bad hende om at berolige værtinden i den henseende. Efter frokost følte jeg mig draget ud i den dugglimtende have, der tilmed endnu lå i skygge; men jeg modstod fristelsen for først at få nogle breve fra hånden, til onkel og tante i Dresden og et par venner i Leipzig, også til det trykkeri, som havde min afhandling under pressen.

Så forsvandt efterhånden morgenens kølighed, og over blomsterne, som nu stod i det fulde solskin, lejrede der sig så tung en glød, at det var rådeligst ikke at forlade huset, men at bortdøse de hedeste timer i gyldent halvmørke bag halvt tillukkede skodder.

Jeg greb en bog, jeg havde taget med, Hermann Linggs digte. De var først udkommet for kort tid siden og endnu kun lidet kendte i Nordtyskland, skønt Geibel havde indført dem. Jeg læste atter og atter de i deres simpelhed så uimodståelige digte, og de gjorde et sådant indtryk på mig, at jeg endnu den dag i dag kan den halve bog udenad. Der var især en sonet, som

betog mig i min øjeblikkelige situation. De må tillade mig at fremsige den, skønt også De nok kender den, da den så ganske tolker min stemning den gang:

> Med frydfuld bæven middagsheden lægger
> i tavshed nu sig over dal og høje.
> Kun møllehjulet fjernt du hører støje,
> kun spættens banken dig af drømme vækker.
>
> Til hastværk heden flodens bølge ægger,
> og blomster følge den med tørstigt øje,
> med længsel bladene de imod den bøje;
> beruset bien sig tilbage trækker.
>
> En færgemand i båden hist ved stranden
> i vandet synes himlen at beskue,
> et løvtag bygger han mod middagsbranden;
>
> en lyd i sivet får ham til at grue.
> En lønlig latter hører jægersmanden, og hyrden klipperne ser gyldent lue.

Da jeg havde læst dette, lukkede jeg øjnene og overlod mig en stund til en slags lyrisk trolddoms søde følelse; som en stærk vin fik den alle mine årer til at svulme. Så rejste jeg mig og trådte ud på dørtærsklen. Der lå verden, min egen, af grønt omgivne verden, den lå dér foran mig i den samme frydefuldt bævende glans, som jeg havde læst om i disse vers. Sommerfuglene hang som drukne ved rosen- og liljekalkene, rundt om lød der sagte fuglerøster, og flodens bølger ilede hurtigt af sted, som om de ville flygte bort fra solstrålernes område og søge skygge. Det var i sandhed fortryllende. Til

sidst, da jeg begyndte at få ondt i hovedet, gik jeg langsomt, idet jeg stadig tænkte på digtet, hen til kaprifoliumslysthuset.

Der stod en lille bænk derinde; den satte jeg mig på med digtene i hånden, dog uden at læse videre, hvad også mørket derinde forhindrede.

Nu mindes jeg endnu ganske tydeligt, hvor vidunderligt jeg var til mode, da jeg fra mit mørkegrønne skjul så ud på den dirrende middagsglans. Det var, som om æteren oven over mig var et krystalklart hav, og jeg sad dybt nede på bunden, så at de letbevægelige vover over mig bølgede og hvirvlede og rislede ned over havbundens planter i lyse perler. Selv var jeg fange i en dyb grotte, hvor det var lige så vanskeligt at ånde som i en dykkerklokke. Og dog voldte dette fangenskab mig ingen kval, jeg følte mig tværtimod gennemtrængt af et lønligt velbehag, det samme, som jeg havde følt som barn, når vi legede skjul, og jeg havde gemt mig i en eller anden krog, hvor jeg var sikker på ikke at blive fundet så snart.

Jeg havde kun ondt i øjnene, efter at jeg for længe havde stirret ind i dette kaos af æteriske lysatomer. Jeg måtte lukke dem et øjeblik og lyttede nu i det purpurfarvede mørke rundt om til alle de summende lyde, der trængte gennem lysthusets ranker, bladenes raslen, insekternes summen og hvislen og de andre løndomsfulde røster, som kun bliver hørlige, når alle menneskelyd forstummer, og dagen på sit højdepunkt synes at stå stille et øjeblik og at holde sit åndedræt tilbage.

Men da jeg så åbnede mine øjne igen, havde jeg et mærkeligt syn.

I den modsatte del af haven vandrede der langsomt og fordybet i tanker en lys, rank kvindeskikkelse, hvis ansigt var

skjult under en stor gammeldags stråhat. Hun måtte vide god besked her; for hun fandt de smalle stier, skønt de var overgroet af tæt sammenslyngede planter, og gik ad dem uden besvær og hast, idet hun let bøjede rankerne tilbage. Undertiden bøjede hun sig langsomt ned mod blomsterne, som om hun omhyggeligt ville undersøge, hvorledes de forskellige planter trivedes. Når hun var kommet til enden af en vej, gik hun ind på den næste, der løb parallelt med den, stadig bortvendt fra mig, så at jeg kun kunne se lidt af hendes profil og en lok af hendes brune hår, der gik ud over stråhattens rand. Billedet af denne ungdommelige blomsterveninde i det yppige rosen- og liljeflor var så yndigt, at jeg forholdt mig ganske stille for ikke ved pludselig at vise mig at skræmme den skønne gæst.

Hun stod stille ved en rosenbusk et øjeblik. Jeg så, at hun bøjede sit ansigt ned imellem de udsprungne blomster. Så hævede hun atter hovedet og brød en knop af med den lille hånd, der var halvt dækket af en nethandske. Da dette foregik temmelig nær ved lysthuset, kunne jeg nu nøjere betragte hendes påklædning. Nej, jeg tog ikke fejl; hendes kjole, der blev holdt sammen højt oppe under brystet, var en ganske lignende, som den, jeg den foregående dag havde set på den unge piges portræt i min værts dagligstue; kanten ved den blottede hals havde samme blå pynt, hun havde det samme smalle røde sjal over skuldrene, og armene var kun til albuerne dækket med de gennemsigtige hvide ærmer. Og nu, da hun vendte sig om og så hen imod havehuset – jeg tilstår, at det et øjeblik løb mig koldt ned ad ryggen – det var det samme, lidt fyldige ansigt under den runde, af brune lokker omkransede pande, de store sorte

øjne, der spejdede omkring med det samme tungsindige spændte blik.

Men denne underlige fornemmelse varede ikke længe. Jeg ved ikke, hvorledes det gik til; men skønt den ubekendte syntes at stå i den sunde ungdoms skønneste blomst, vakte hun dog dyb medlidenhed hos mig. Tillige nysgerrighed efter at vide, hvorledes det forholdt sig med dette unge væsen, der syntes at være løbet bort fra en maskerade og ved høj lys dag at spadsere omkring i en dragt fra vore bedstemødres tid. Og ligheden med billedet? Og hvorledes kunne hun være kommet ind i haven gennem lågen ved flodbredden? Ursula havde sagt, at nøglen til den var borte.

Jeg havde ikke lang tid til at gruble på disse gåder; for den ranke frøken var allerede kommet op til den højest liggende del af haven og kom, om end med tøvende trin, gående lige hen imod mit lysthus. Nu tænkte jeg, at det dog var passende, at jeg trådte frem og forestillede mig som midlertidig herre på dette lille område. Men i det samme øjeblik, da jeg rejste mig fra min lille bænk, så jeg, at hun pludselig fo'r sammen, stirrede et øjeblik ind i det mørke lysthus og så fløj mig i møde med det halvkvalte udbrud: "Edvard! – Kommer du endelig?"

Hun havde udbredt armene, hendes lokker fløj frem og tilbage, det unge bryst bølgede heftigt – straks efter stod hun stille som forstenet, hendes arme sank ned, et usigelig sørgmodigt udtryk viste sig i det blege åsyn, og et par store tårer trillede frem under de lange øjenvipper.

"Tilgiv, min herre," sagde hun næppe hørligt, "jeg troede, det var en anden, der sad her, jeg lod mig narre af det usikre lys –

endnu en gang, jeg beder Dem om forladelse og skal ikke forstyrre Dem mere."

Jeg var trådt hen til lysthusets indgang, mens hun uvilkårligt gjorde et skridt tilbage.

"Det er ikke Dem, frøken, men mig, der må bede om undskyldning," sagde jeg. "Jeg er her kun som gæst siden i går, og hvis De ikke ønsker selskab i haven, så skal jeg straks gå min vej."

Mens jeg talte, så hun ufravendt på mig. Hendes træk var igen blevet rolige; men et sælsomt uroligt blik fra hendes øjne vakte den mistanke hos mig, at dette yndige væsen ikke var ved sine fulde fem, hvilket jo også den underlige forklædning gjorde sandsynligt.

"Hvad ret skulle jeg have til at jage Dem bort?" svarede hun med en meget smuk, men alt for svag stemme. "Jeg har ikke længere nogen ret over dette sted; jeg må være tilfreds, når man tillader mig af og til at komme igen og se til de blomster, jeg har elsket så højt. Men jeg er selv skyld i, at jeg ikke må pleje dem mere. Der trænges heller ikke til min pleje; vil De se, hvor frodigt de blomstrer ganske uden min hjælp? Himlen sørger nok for dem."

Hun sukkede og holdt rosenknoppen tæt op til sin lille stumpnæse. Så sagde hun efter en lille pause:

"De bor her altså nu? Det er et dejligt sted, ikke sandt? Jeg var også glad ved at bo her, indtil jeg ikke længere turde. Men det vil vi ikke tale om. Enhver har sin skæbne, og enhvers skæbne har rod i hans eget hjerte."

Vi tav så begge en stund. Jeg blev mere og mere forundret over min gæst, og skønt der var mening i alt, hvad hun sagde,

tænkte jeg dog stadig: "Hun er ikke rigtig klog."

"Vil De ikke gå ind i lysthuset, frøken?" sagde jeg endelig. Men hun afslog det med en hastig håndbevægelse. "Nej, nej," hviskede hun. "Dér inde bor minder – det er ikke godt at vække dem. Det vil en gang blive anderledes. Når jeg ikke mere behøver at sidde alene der inde, så vil jeg le og græde i det dejlige tusmørke. Og det kan ikke vare længe; det har jo allerede varet alt for længe, og ofte synes jeg, at jeg har ventet forgæves. Men ikke sandt, De mener da også, troskab er ingen forfængelig indbildning, mennesket kan vise troskab i livet, – og når jeg har gjort det, hvorfor skulle en anden så være blevet træt af det? Ak ja, træt, det bliver jeg også ofte; det bliver man af at sove længe og af sørgelige drømme – hvis De tillader det, så vil jeg sætte mig her et øjeblik; men jeg må straks af sted igen."

Den stol, som jeg den foregående aften havde siddet på uden for lysthuset, stod endnu på samme plet. Hun satte sig på den, lagde de små fødder med de hvide atlaskes sko, som kiggede frem under den korte battistes kjole, over kors og trak vejret dybt, som om hun var træt efter sin spadseretur. Hun syntes ganske at glemme min nærværelse; for hun gav sig i lag med sit toilette, tog hatten af, strøg ærmerne tilbage til skuldrene og lugtede til sin rose med et længselsfuldt attrående udtryk.

For blot at sige noget, da jeg følte mig trykket af denne tavshed, spurgte jeg, om hun havde malet blomsterstykkerne i havehuset. Hun nikkede ligesom adspredt, så pludselig igen på mig og spurgte: "Har De nogen sinde været i Rusland?"

"Nej!" svarede jeg.

"Det var kedeligt!" sagde hun. "Jeg ville gerne vide, om der er så koldt, som folk siger. Å, varmen, varmen! Man længes altid

tilbage til varmen, ikke sandt? Og så oven i købet at kunne klynge sig til et varmt hjerte! – men sådan må en ung pige ikke tale, hun skal altid vise en kølig temperatur i sin adfærd. Nå, det kan være mig lige meget. Jeg er gammel nok til ikke at lade mig hovmesterere af nogen. Jeg kan godt mærke, at også De, min herre, finder min dragt løjerlig. Men hvad har det at sige, hvordan man klæder sig, når man blot tilhyller sine lønligste tanker? Nej, De må ikke spørge mig om noget! Når en person kommer igen, som bestemt har lovet mig det, så vil jeg træde frem for de misundelige og lidet troende mennesker og beskæmme dem alle sammen. Og nu – *Dieu vous bénisse!*"

Hun rejste sig roligt, hilste mig med et lille nik og ville gå.

"Må jeg ikke udbede mig en gunst, frøken?" udbrød jeg. "Forær mig den blomst, som De har dér i hånden. Jeg vil gemme den til minde om dette elskværdige bekendtskab."

Hun sendte mig et rask, mistænksomt blik fra sine sorte øjne. "Det gør mig ondt, men det kan jeg ikke tjene Dem i. Det er ikke uden betydning at forære en rose bort. Kender De blomstersproget? Nå, det er lige meget; man må tage sig i agt. For således begynder det, og hvem ved, hvad det fører til. Først kommer blomsten, så kransen. Selv om De ikke sagde det til nogen, *han* ville dog få det at vide; for jeg kan ikke skjule noget for ham, når han kommer tilbage. De tror da vel også, at han kommer, hvor lang så end vejen er?"

"Ja, naturligvis," forsikrede jeg, idet jeg nu var fuldstændig overbevist om, at min mistanke var berettiget. Og jeg blev atter betaget af en smertelig medfølelse med det stakkels unge væsen, i hvis ansigt jeg så en rørende glæde lyse, da jeg så

eftertrykkeligt forsikrede, at jeg troede på, at en svunden lykke kunne vende tilbage.

"Tak skal De have," sagde hun venligt. "De har været meget god imod mig. De andre undgår mig; de tror, at jeg ikke er rigtig klog. Men det er kun længslens feber, der undertiden får mig til at fantasere. Når jeg blot holder mit hoved køligt, er jeg ganske fornuftig. Lev vel!"

"Nej!" tilføjede hun hurtigt, da jeg gjorde mine til at ledsage hende. "De skal ikke gå med mig. Hvis man så os sammen, kunne man tænke ondt om mig. Bliver De her endnu i nogen tid? Jeg kan måske komme igen. Så bliver det på den samme tid, hvis jeg får lov til det. Å, verden er dejlig for de lykkelige! Men jeg bliver det nok engang igen, det er jeg ganske sikker på. Den, der holder ud, vinder sejr."

Hun nikkede venligt til mig, tog sin hat på og gik så stille sin vej, atter langs med de bugtede stier mellem de høje blomsterbede. Jeg så hendes hvide nakke lyse mellem rosenbuskene og ville, trods hendes forbud, følge hende; men en uforklarlig magt manede mig fast til pletten. Min opmærksomhed blev et øjeblik optaget af en støj, der kom fra hulvejen mellem min have og værtshuset. Da jeg så atter så hen til det sted, hvor den sælsomme frøken havde vandret mellem roserne, var der ikke mere at se af hendes lyse skikkelse. Kun de høje liljer svajede, som om en forbiflyvende fugl havde strejfet dem med sine vinger.

Jeg kan ikke skildre, hvor ejendommeligt jeg var til mode. Jeg følte mig pludselig så ensom, som om jeg havde mistet noget meget dyrebart. Den sagte stemme lød endnu stadig i mine øren; hvorhen jeg så, troede jeg at møde blikket fra de blide,

sorte øjne, som undseligt og på samme tid tillidsfuldt var rettede på mig. Jeg satte mig på den stol, på hvilken hun havde hvilet, og så henimod det sted, hvor hun var forsvundet. Mine tanker svandt efterhånden bort, og jeg sank hen i en drømmeagtig tilstand, der var ubeskrivelig dejlig.

Faste, mandige trin på gruset i haven vækkede mig. Min gode ven, værten, stod foran mig.

"God dag, hr. doktor!" udbrød han og rakte mig sin hånd i møde. "Jeg ville blot engang se, hvorledes De har det, om De er tilfreds med betjening, kost og logi, om De ikke får hovedpine af al den blomsterduft, og om intet spøgeri har forstyrret Deres søvn. Min kone ville også have besøgt Dem; men hun kunne endnu ikke komme bort fra huset og barnet. Hun vil tillade sig at hilse på Dem efter bordet."

Jeg forsikrede, at jeg havde haft det fortræffeligt, og at jeg ikke kunne ønske mig noget bedre end at bortdrømme et par uger i denne blomstrende eneboerbolig. Jeg sagde ikke et ord om, hvad jeg lige netop havde oplevet.

"Kan De se, jeg havde ret?" udbrød det trohjertede menneske med en fornøjet latter. "Hvad de fortæller om spøgelset, er ikke andet end gammelkællingepassiar. Ja, da den stakkels tante Blandine endnu levede, da kunne hun jo nok forekomme ængstelige sjæle som en hedengangen sjæl, der spøgte en stund, før hun fandt den evige hvile. I hendes lykkelige dage var der allerede noget aparte ved hende, hun så helt anderledes ud, end friske unge piger ellers plejer, skønt hun aldrig var syg og holdt af at være lystig og godt kunne lide at synge og danse. Min

bedstemoder, som blev ældgammel – det er konen med svøbelsebarnet, hvis portræt De har set derovre, og tante Blandine var min halvtante –, har ofte fortalt mig om hende. Hun havde altid været et sært barn, og da hun blev voksen, var der intet, hun holdt mere af end at læse eller male blomster eller at synge og spille. Og alle mennesker holdt meget af hende. Så kunne det jo heller ikke slå fejl, at hun fik mange friere; men først da hun havde fyldt nitten år, bønhørte hun én af dem, og da han havde nogen formue, og hun selv var af velhavende familie, var der intet til hinder for, at de kunne ægte hinanden. Men så kom kejser Napoleons krig med Rusland i vejen. En aften, da den unge pige lige havde pyntet sig til bal og ventede på sin kæreste, kom han med den efterretning, at han skulle støde til den franske hær. Man kan tænke sig, at det nu var ude med alt spil og al dans. Det unge par gik ikke på bal, men her over i haven i stedet for, og her tilbragte de den sidste aften før adskillelsen under fire øjne. Man så dem vandre sammen arm i arm her imellem bedene indtil midnat, og dér i lysthuset tog han en hjerteskærende afsked med hende. Da forældrene endelig så efter deres datter, lå hun afmægtig på bænken, og de havde besvær med at bringe hende til sig selv igen.

Næste dag forlangte hun bestemt at komme ud i haven, og da hun havde sådan en måde at være på, at man ikke kunne afslå hende noget, kunne de gamle heller ikke hindre, at hun indrettede havehuset til bolig for sig, og man kunne bede og befale, så meget man ville, man kunne ikke bevæge hende til at gå ud blandt mennesker igen. Her ville hun blive og vente på sin kærestes tilbagekomst.

Her sad hun også for en maler til det portræt, som De har set oppe hos os, og hun lod sig male i den balstads, hun havde haft på den aften, han var rejst. Han måtte så male en kopi af billedet i miniatur; den sendte hun sin kæreste, ligesom han i forvejen havde foræret hende sit billede. De har nok lagt mærke til det derinde i huset. Og så sad hun og læste og malede og broderede og levede kun af de få breve, som han kunne sende hende på marchen. Man lod en lille kakkelovn sætte op i værelset, og maden fik hun bragt over til sig; så var hun ganske stille og tilfreds, beklagede sig ikke, men liv, det bragte kun hans breve.

Det sidste kom fra Moskva, så kom der ikke flere. Men hvor hårdt det end var for den ensomme pige, man kunne ikke mærke på hende, at hun dag og nat levede i angst og pine. Hun trøstede tværtimod forældrene med, at vejene var så lange og posterne sandsynligvis indesneede, hun vidste, at han var hende tro og ville komme tilbage, så snart krigen var endt, hvilket jo ikke kunne vare længe, da fjendens hovedstad var indtaget af sejrherrerne.

Hun blev heller ikke foruroliget ved efterretningen om den skrækkelige brand. Hun havde jo erfaret, at den franske hær med alle forbundstropper havde forladt Moskva og var på tilbagetog, og nu ventede hun fra dag til dag sin elskedes hjemkomst og tog hver aften den hvide kjole på. Han skulle se hende i den samme dragt, som hun havde båret sidst.

Så kom de forfærdelige beretninger i aviserne om tilbagetoget gennem det ødelagte, iskolde land og den gyselige overgang over Beresina. Man meddelte hende intet om dette, og da hun levede så ganske afsondret fra de andre, kunne hun

også holdes hen og lades i uvidenhed i lang tid. Men en dag, da moderen kom over til hende, hvad hun gjorde et par gange dagligt, fandt hun det ulyksalige barn liggende på gulvet ved siden af sybordet med et stykke af en avis i hånden, hvori noget havde været indsvøbt. Og i det stod netop en beskrivelse af, hvorledes det sachsiske regiment, hendes kæreste stod ved, for største delen var sunket i den rivende strøm og var forsvundet mellem isflagerne. Denne undergangs elendighed og fortvivlelse efter marchens frygtelige strabadser og hungersnød var udmalet med så stærke farver, at man ikke behøvede at være en øm, elskende kvinde for at gyse af forfærdelse.

Hun faldt i en hård sygdom, men kaldtes til live igen. Det var imidlertid intet rigtigt liv; hun vandrede omkring som en skygge, sagde ikke et ord undtagen Ja og Nej, og man hørte hende aldrig le mere. At hendes kæreste var blandt de forulykkede, fortav man naturligvis; men det lod til, at hun dog vidste det eller antog det, siden han ikke kom tilbage. For moderen hørte hende ofte om natten græde hjerteskærende og nævne hans navn. For øvrigt lod man hende have sin frihed, skønt hun ikke var ved sin fulde forstand. Hun kunne i timevis vandre op og ned her i haven, vande planterne, skære de visne blomster af eller sidde i lysthuset og se ned på floden.

Således gik sommeren. Hun syntes at blive noget beroliget, og forældrene håbede allerede, at hun med tiden ville blive ganske rask og overvinde det hårde slag. Men de havde taget fejl. I den følgende november måned, da det frøs stærkt, og Elben var fuld af drivis, kom der en underlig uro over den stakkels pige. Hun boede naturligvis igen i huset derovre. Men en nat hørte moderen, der sov let, gadedøren gå og stod hurtigt

op, tog det allernødtørftigste tøj på og løb ned ad trappen. Hun kom lige tidsnok til at se en hvid skikkelse åbne gitterdøren dernede og smutte ned ad trinnene.

"Blandine!" råbte hun næsten afmægtig af skræk; men hun mandede sig op og styrtede efter hende gennem haven. Det var for sent. Den stakkels pige var allerede forsvundet i floden, over hvilken der rasede et frygteligt vejr. Først den næste middag blev liget, der drev under en isflage, trukket op ved broen i Dresden. Hun havde den hvide kjole og det andet balstads på, hun havde villet modtage sin elskede i. Hans billede bar hun om halsen. Det var næsten udvisket af vandet.

De kan tænke Dem, hr. doktor, hvilken opsigt denne skrækkelige historie vakte. Og det er jo heller ikke så underligt, at det senere ikke har manglet på overtroiske sjæle, som mente, at de havde set den stakkels pige spøge heroppe. Men forstandige mennesker som vi to trækker på skulderen ad sådanne indbildninger."

Jeg vogtede mig vel for at modsige ham. Ikke for alt i verden ville jeg have vanhelliget den vidunderlige begivenhed, jeg havde oplevet, ved en profan diskussion.

I al stilhed håbede jeg, at besøget ville blive gentaget.

Men samme dags aften havde vi et meget stærkt tordenvejr, hvorefter der fulgte en trist, vedvarende regn; og da luften klarede op, vedblev vejret dog at være barsk og ubehageligt. I de fjorten dage, jeg blev i mit havehus, lod spøgeriet ved middagstid sig ikke se igen.

Lisbeth

"Nu udbeder jeg mig," sagde den muntre frøken, efter at professoren havde endt sin fortælling, "at denne smukke historie ikke bliver kritiseret, sådan som min kære svoger havde lyst til med fru Abigail. Det gør mig omtrent lige så rasende, som når vi kommer fra teatret, ganske berusede af, hvad vi har hørt og set, og en af de kloge herrer giver os et kritisk styrtebad over hovedet, så vi hurtigt bliver ædru igen. Og jeg vil ikke lade min glæde over frøken Blandine ødelægge af den prosaiske tale om "subjektiv" og "objektiv"; det vil jeg bare sige dig, svoger! Professoren skal have mange tak, hvad enten det var sandhed eller digt, jeg mener en frembringelse af en digtende drøm, som man ellers kunne tage det for. For hvorledes skulle dette spøgeri – men jeg mærker, jeg begynder selv at røre ved hemmelighedens slør. Således bliver man smittet af vort kloge århundredes oplysningsfeber, hvor meget man end værger sig imod det. Lad os skynde os, førend åndernes time er helt gået! Nu kommer turen til tante Julie."

Den elskværdige gamle dame, som ikke ved fødslens, men ved erobringens ret havde vundet tanteværdigheden i dette hus, havde været temmelig tavs under alle disse samtaler og historier, skønt hun ellers var meget livlig. Kun når der var faldet et ord til gunst for en oversanselig verdens indgriben, havde hun ved et nik eller en bifaldende bevægelse givet sin samstemning til kende.

Nu sagde hun, da den unge pige udtrykkeligt opfordrede hende til at fortælle: "Det er mig ganske ligegyldigt, om man anser mig for svaghovedet eller overtroisk; men jeg tror nu

engang fuldt og fast, at en bortgået ånd igen kan vise sig, når den har glemt at udføre et eller andet vigtigt her på jorden. I det tilfælde har jo et levende menneske heller ikke ro. Hvor ofte er jeg ikke faret op midt i søvne, ikke blot da jeg var ung, men også nu med mine hvide hår, når jeg i dagens løb havde forsømt en eller anden ting, som måtte gøres, hvis der ikke skulle opstå ærgrelse eller uheld.

Men jeg har også oplevet noget, som har stadfæstet min tro, og at jeg ikke blot har drømt det, men har set det med mine egne åbne øjne, det vil jeg sværge den dyreste ed på.

De ved, at jeg er en præstedatter fra Baden, den sjette af fjorten søskende, drenge og piger i broget blanding. Skønt jeg kunne have haft levende legetøj nok i vort eget hus, havde jeg dog valgt et fremmed barn til min kæreste dukke; det var vor degns lille datter, en lille, bitte en mellem fem og seks år – jeg var allerede tretten –; hun var hverken meget smuk eller meget klog; men hun havde nu en gang vundet mit hjerte. Hvis jeg ikke havde haft andet at bestille, kunne jeg hele dage igennem have givet mig af med hende. Jeg spadserede med hende, legede med hende, lavede dukketøj til hende og gav hende alt det slikkeri, som jeg selv kunne undvære. Det var ikke meget; for i en præstegård, der er så fuld af børn, er smalhans køkkenmester. Men der gives jo fødselsdage og høje helligdage, og af det godt, jeg fik, gav jeg den største halvdel til Lisbeth – det hed min kæledægge.

Det var rigtignok også et underligt barn, helt anderledes end mine store og små brødre, der var nogle vilde knægte, og mine rare, men støjende søstre, hvis manerer og uartigheder jeg kunne udenad.

Lisbeth var kun tre år gammel, da min fader blev forsat til den landsby, hvor hendes fader var degn. Men hun var mig straks påfaldende, fordi hun havde sådanne store, brune øjne og slet ikke lo, heller ikke græd, men så sig så stille og tankefuldt om, som om hun var voksen. Så var hun frisk og rask som en væsel, når hun med sine små korte skjorter og på bare fødder løb omkring i engene for at fange sommerfugle; men når hun havde fået fat i en, holdt hun den forsigtigt i den lille hånd og lod den et øjeblik efter flyve igen. Hun kunne også i timevis sidde på dørtærsklen og se på hønsene, der spankulerede omkring hende og pikkede de brødkrummer op, som hun kastede til dem, eller på svalerne, der fo'r af sted omkring kirketaget, så deres vinger funklede i solen. Hun havde ingen søskende, som hun kunne lege med, og hun brød sig ikke om andet end levende legetøj. Jeg blev straks indtaget i den lille tøs, da jeg havde kendt hende et par dage, og jeg, som, skønt jeg var elleve, tolv år, endnu ikke kunne leve uden dukker, var rørt over, at hun slet ingen havde. Jeg forærede hende derfor en af mine, som jeg havde syet en ny kjole til, og hvis ansigt og hænder jeg havde vasket pænt. Jeg ser endnu, hvordan hun forundret betragtede den kønne dukke, mens hun nikkede til mig og blev lidt rød i hovedet. Men hun lagde min gave ved siden af sig og gav sig slet ikke af med den. Det krænkede mig, da jeg var ikke så lidt stolt af min ædelmodighed og venlighed; men jeg troede, at det kun var af forlegenhed. Måske syntes hun ikke om kjolen, som just heller ikke var meget fin. Men det gik ikke bedre med en anden, som jeg havde syet en gammel guldlidse på. Jeg måtte finde mig i, at Lisbeth ikke var nogen ven af dukker, og det gjorde mig også ked af mine egne. Nu blev

hun min dukke, og jeg var kun lykkelig, når jeg kunne tage hende på armen eller holde hende i hånden og springe omkring med hende.

Hun fandt sig også roligt i det, især da intet andet menneske brød sig videre om hende. Hendes moder havde nok at gøre med at holde det tarvelige hus i orden, da hun ikke havde nogen pige, og faderen måtte passe køkkenhaven og fodre og malke den magre ko. Denne var også pigebarnets gode ven; men meget kunne hun ikke få ud af det store, stumme dyr, og hun holdt sig hellere til de små i gården og haven og på landsbygaden.

Det var mærkværdigt at se, hvor fortrolig hun var med dem alle, ganske som om hun forstod deres sprog. Jeg opdagede også undertiden, at hun efterlignede de forskellige dyrelyd ganske sagte, duernes kurren, hønsenes kaglen, biernes summen og de mange slags fuglestemmer. Men når hun så, at jeg belurede hende, tav hun.

Menneskenes sprog lærte hun senere end andre børn, og hun benyttede det også sjældent, mens mine mindste søstre hele dagen pludrede og sladrede af alle livsens kræfter. Ingen hjemme forstod, hvorfor jeg så gerne listede mig hen til degnens lille pige, når jeg havde lidt fritid. Men et lille smil fra Lisbeth eller, når det kom højt, et sky lille kærtegn var mig mere dyrebart end slikkeri eller et godt vidnesbyrd i skolen.

Da dette venskab havde varet et par år, og min kæledægge var blevet fem år gammel, købte degnen et par kaniner og lavede en lille stald til dem i køkkenhaven. Til sin kål og sine roer ville han gerne have en billig steg hver anden søndag; for ellers kom der kun lidt kød på deres bord.

Det var en stor lykke for Lisbeth. For alle de andre dyr besvarede hendes ømhed uden synderlig varme og søgte straks at unddrage sig de små hænder, når der ikke var noget foder at snappe efter. Katte og hunde, der er grådige kostgængere, men til gengæld kælne og modtagelige for omgang med mennesker, blev ikke tålt i det lille hus. Men de små glatte, silkebløde ædere, der selv kunne blive til en god steg og tilmed havde en sand overflod af børn, blev omhyggeligt plejet af degnen og hans kone, og deres fodring blev straks betroet til Lisbeth, der jo endnu ikke gik i skole og ikke havde noget højere ønske. Men når der en gang imellem kom kaninsteg på bordet, var hun ikke til at bevæge til at spise af den.

For hun var snart kommet på en lige så fortrolig fod med disse nye husfæller som med alt andet krybende og flyvende. Man kunne ikke se noget yndigere syn, end når det lille menneskebarn åbnede gitteret til stalden, og hele den rappe skare – for der var snart kommet en fem-seks unger – styrtede og væltede hende i møde, trak i hendes skjorter, snublede over hendes små bare fødder, mens de udstødte de pibende toner, der er ejendommelige for disse små væsner, når de er sultne. Deres lille plejemoder havde så en kvist i hånden, som hun holdt de påtrængende tilbage med, idet hun gav dem et blidt klaps på de glatte hoveder. Hun gik så hen til en lav fold mellem hus og have, hvor alt slags køkkenaffald var kastet i dynge, kålstokke, salatblade, og hvad hun ellers havde samlet i bøndergårdene til sine kaniner. For bønderkonerne gav hende gerne, hvad de havde til overs af den slags foder, da de alle godt kunne lide det artige barn med det stille væsen og havde ondt af dets fattige forældre.

Nu satte den alvorlige lille person sig på en huggeblok, stadig med kæppen i hånden, og så i timevis til, mens hendes plejebørn åd, og af og til, når en blev forurettet og skubbet til side af sine modigere søskende, genoprettede hun med et let slag retfærdigheden.

Når de små gnavere endelig var trætte, tog hun én af flokken ved de bløde øren, familiefaderen eller kæledæggen, satte den på sit skød og strøg den hen ad ryggen eller kløede den i nakken, og således gik det efter tur med alle de andre, for at ingen skulle blive tilsidesat. Så samlede hun sin hjord med tilråb og blide slag og drev den langsomt tilbage til den tilgitrede stald. Hun lagde nogle saftige kålblade derind *pour la bonne bouche* og stod så endnu længe og kunne ikke løsrive sig fra synet af de fornøjeligt gnaskende dyr.

Ja, Lisbeth var et sødt barn!

"Hør, min skat," sagde jeg engang til hende, "hvad vil du i grunden gøre, når du skal i skole? De kommer til at give dig Hansemand" – det var hendes specielle kæledægge, en sort kanin med hvide øren – "med i skoletasken, så du kan fodre den med dit brød i frikvartererne."

Hun så på mig med store, alvorsfulde øjne og sagde: "Jeg vil hellere ikke lære noget end gå fra dem."

Den stakkels lille tosse! Det var, som om hun havde anet, at hun ikke skulle sidde på en jordisk skolebænk og lære noget.

Men jeg beder om undskyldning, fordi jeg taler så vidtløftigt om mine barndomsminder. Jeg skal nu så meget hurtigere blive færdig.

En mandag morgen tidligt kørte jeg med fader over til en af hans embedsbrødre, som var hans studenterkammerat og

havde en datter, der omtrent var på min alder. Jeg havde tidligere været gode venner med hende, men jeg havde ikke set hende i et par år. Nu kunne jeg igen engang være sammen med hende en hel lang dag; men det var mig ikke så stor en glæde som ellers. Min veninde havde i mellemtiden lært en hel del og stak som følge deraf sin stumpnæse højt i sky, da hun indbildte sig, at hun var forfærdelig dannet, og jeg selv med min smule Robinson og "Lienhart og Gertrud" Note 6) forekom mig som en dum landsbytøs ved siden af hende. Og så tænkte jeg desuden hele tiden på Lisbeth, som jeg for første gang ikke skulle se en hel dag; det var, som om en ond anelse tyngede på mit hjerte. Derfor var jeg glad, da tiden til vor hjemkørsel kom, og jeg kunne sige farvel til min dannede veninde.

Det var allerede mørk nat, da vi atter nåede vor landsby, og det var mig straks påfaldende, at der endnu var lys i degneboligen, hvor de ellers plejede at gå i seng med hønsene for at spare olie. Hos os var der også mere liv end ellers; moder kom os i møde med et ganske forstyrret ansigt, hviskede noget til fader, idet hun kastede et medlidende blik på mig, og sendte mig straks i seng.

Men det hjalp ikke, at hun ville skåne mig, for at jeg ikke skulle miste min nattero; jeg fik ud af vor gamle Katrine, hvad der var i vejen, og så var der ikke tale om søvn.

Tænk Dem: Om formiddagen i det dejlige vejr havde Lisbeth ladet sin lille hjord løbe omkring på en eng i nærheden af huset, hvor der voksede en del dejlig saftigt ukrudt. Hun sad og så på dem med sin kæp i hånden. Pludselig kommer en fremmed slagtersvend forbi med en stor hund; han bliver stående et øjeblik for at se på kaninerne, og så vil ulykken, at et af de

dumme, klodsede små dyr springer ind imellem hundens ben. Men den brutale hund forstår ikke spøg, den snapper rasende til og tager det stakkels lille bæst i nakken.

I samme øjeblik som Lisbeth så det, fo'r hun skrigende hen imod dem og svang sin kæp. Hunden slap kaninen, og da den følte et slag af kæppen, gøede den og sprang løs på den lille pige, bed hende i armen og havde bidt hende ihjel, hvis ikke dens herre endnu i rette tid havde grebet den i halsbåndet og slæbt den bort.

Blodet løb ned over barnets kjoleærme; hun ænsede det imidlertid ikke, men bøjede sig ned over kaninen – det skulle jo netop være Hansemand –, løftede den op, klappede den, lagde den i sit forklæde og løb hjem med den med den lille flok efter sig. Hun brød sig ikke om sit sår, men gik straks hen til brønden med dyret. Det havde ikke mistet en dråbe blod; det var kun bedøvet af skræk. Først da moderen kom til og begyndte at jamre sig, fordi hendes barn var således redet til, sagde Lisbeth, at hun havde ondt i armen, og et øjeblik efter besvimede hun.

Så blev hun bragt i seng, og der blev sendt bud efter barberen, som undersøgte såret og satte et betænkeligt ansigt op; for man kunne jo ikke vide, om hunden ikke havde været gal. Nej, det var den ikke, det kunne slagtersvenden indestå for. Men det var et dybt bid, og en åre var beskadiget, og skønt forbindingen standsede blødningen, var det dog et slemt tilfælde, sagde barberen, og de skulle hvert øjeblik skifte de kolde omslag, indtil der kunne skaffes is fra den nærmeste by.

Jeg ville straks derover for selv at våge hos hende; men moder ville ikke give mig lov til det. Først tidligt den næste morgen

slap jeg af sted. Hun sad op i sengen og havde Hansemand foran sig på uldtæppet; hun klappede den undertiden med sin hede hånd, men kendte ikke andre end den og mig. Det var et hjerteskærende syn, jeg måtte tage mig sammen for ikke at briste i gråd, men hverken med bønner eller befalinger kunne jeg drives ud af kammeret hele dagen og den næste nat. Henad morgen faldt mine øjne et øjeblik til. Da jeg åbnede dem igen, havde min kæledægge lukket sine for stedse.

Lægen, som fader på min bøn havde ladet hente i den nærmeste by, erklærede, at forbindingen ikke havde været renlig og ordentlig nok, der var blevet siddende noget af kjoleærmet i såret, og det havde bevirket en blodforgiftning.

Det var den første sorg i mit unge liv, og den gjorde mig stiv og forstenet, så at jeg var ganske åndsfraværende og ikke havde interesse for nogen som helst ting. Jeg mindes, at jeg den tredje dag derefter fulgte det lille lig til kirkegården; to af mine søstre førte mig; jeg forstod ikke et ord af faders tale, og først da den lille kiste var dækket med kranse, og jordklumperne faldt ned på den, brast jeg i gråd og lod mig viljeløs bringe hjem og i seng af moder. Dér sank jeg i en blytung søvn efter al den vågen og sørgen. Jeg hørte slet ikke, at mine tre yngste søstre, som lå i det samme kvistværelse som jeg, klædte sig af og gik i seng.

Det var midt om sommeren, og den hede luft i stuen, hvor der stod fire senge, blev mere og mere lummer og trykkende, så at jeg til sidst følte det som en mare på mit bryst og fo'r stønnende op for at ryste den af. Fuldmånen skinnede så klart ind i værelset, at jeg tydeligt kunne se mine søstres ansigter og opdage, at også de åndede tungt. Derfor stod jeg op og gik hen for at åbne vinduet. Men da jeg vendte mig om, gik døren, der

var lige over for vinduet, sagte op, og ind trådte den lille pige, som vi havde begravet om eftermiddagen; men hun blev stående på tærsklen og så på mig med opspilede øjne. Hun havde den hvide kjole på, som hun havde ligget i kisten med; kransen sad lidt skævt på det brune hår; hun var ganske bleg, men havde ingen ligfarve; der var heller ikke ellers noget uhyggeligt ved hende. Jeg ræddedes kun et øjeblik, så så jeg ganske uforfærdet på hende, nikkede til hende og sagde: "Er det virkelig dig, Lisbeth? Hvordan kommer du her op, og hvad vil du mig?"

Det stakkels barn svarede ikke; hun hævede kun den ene arm og vinkede ad mig.

"Hvad mener du?" spurgte jeg. "Vil du ikke gå i seng igen og sove? Skal jeg følge med dig?"

Hun talte heller ikke nu, men satte kun en smerteligt bedende mine op og vinkede atter ad mig.

"Nå ja," sagde jeg – for jeg havde jo aldrig kunnet afslå hende noget – "vent lidt, så skal jeg komme." Og så smuttede jeg hurtigt i mit underskørt og trak strømperne på – min søster vedblev at sove –, og, mens barnet nu vendte sig om og gik i forvejen på de små bare fødder – man kunne ikke høre dets trin – listede jeg mig efter det ned ad trappen, som ikke knirkede en eneste gang. Således smuttede vi to da ud af bagdøren, som aldrig var låset, og gennem præstegårdshaven, hvor hvert blad strålede som sølv i måneskinnet, og ned på den lille vej, som skilte vor have fra kirkegården.

Jeg var nu ganske sikker på, at den lille pige ville føre mig til sin nylig opkastede grav, og hvor meget jeg end holdt af hende, og om jeg end gerne havde fulgt hende til endnu gyseligere

steder, så løb det mig dog iskoldt ned ad ryggen, og jeg ville igen til at spørge, hvad hun havde for. Men hun gik uden om kirkegårdsmuren og smuttede, svævende som en lille hvid sky, foran mig hen til sine forældres hus, der lå på den anden side af kirkegården. "Hvad mon hun vil dér?" tænkte jeg forundret. Mon hun ville se sin stakkels moder endnu engang? Nej, hun gik ikke ind i huset. Hun vandrede hurtigere og hurtigere langs med gærdet om degneboligen, gik så gennem gitterdøren og lige hen til den lille stald i krogen, hvor hendes kæledægger var indespærret. Dér stod hun stille og så sig for første gang om efter mig og hævede de små hænder, som om hun ville bede mig om noget, og da jeg nikkede, nikkede hun igen til mig og trådte tilbage imellem kålbedene, som om hun ville lade mig gå forbi. Jeg forstod ikke straks, hvad hun ønskede, men gik uvilkårligt hen til stalden og trak gitterdørens slå fra. Så kunne jeg jo rigtignok se, hvad det døde barn ville bede mig om. De største af de små dyr lå der halvt vansmægtede og bevægede kun mat deres øjne, da de så mig. Af de mindste levede kun ét, Hansemand; men han var så svag, at han kun kunne blinke til mig med de røde øjne. Der var ikke det mindste spor af foder i nogen krog, og vandtruget var tomt – hvem havde også under sorgen over den lille piges død kunnet tænke på hendes yndlinge? Og så havde hun selv ikke haft ro i graven, men var stået op, før de alle var sultet ihjel, og havde kaldt sin bedste veninde til hjælp.

Men da jeg så mig om efter hende og ville sige, at hun roligt kunne lægge sig til at sove igen, jeg skulle nok sørge for dem, var det søde lille spøgelse forsvundet. Månen skinnede bredt

ned på bedene, jeg kunne tælle bladene på hvert kålhoved, men af Lisbeth var der ikke mere at se."

Skovlatter

Ingen sagde et ord, efter at Lisbeth var forsvundet. Vi havde lagt mærke til, at tante Julies øjne var blevet fugtige, skønt der vel var gået et halvt århundrede siden denne ungdomsoplevelse. Obersten, som havde sat sig ved siden af hende, gav hende stille hånden, professoren blæste dybsindigt sin cigarrøg ud i små ringe, og husets herre lå tilbagelænet i sin gyngestol med lukkede øjne. Jeg havde ham mistænkt for, at han, vantro, som han var, havde gynget sig i søvn under den rørende lille historie og nu søgte at mande sig op, ligesom en møller, når møllen pludselig står stille.

Endelig rejste familiens huslæge sig, en fin, endnu ungdommelig mand, hvis hustru var en intim veninde af husets frue. Han sagde smilende: "Åndernes time er for længe siden forbi; det er på høje tid at sige godnat til vor venlige vært og hans frue. Så længe verden står, vil dog vist næppe det sidste ord blive sagt om disse vidunderlige fremtoninger."

Vi andre gjorde os ligeledes rede til at gå. Kun husets frue blev siddende og sagde: "Vi slipper Dem endnu ikke, kære hr. doktor. Efter så vidunderlige historier kan man jo dog ikke tænke på at sove så snart, og De vil også kun flygte, fordi det nu er Deres tur til at få os til at gyse. Men da De sandsynligvis lige så lidt tror på spøgeri som min mand og aldrig har haft noget med åndernes rige at gøre, så ville De gerne gå udenom Deres pant. Nej, vær så god. De må bekende kulør, før vi skilles."

"De miskender mig fuldstændigt," svarede lægen med en godmodig latter. "Jeg tænkte virkelig på Deres nattero, som jeg som Deres livlæge er ansvarlig for. For jeg kunne nok fortælle

noget, som jeg slet ikke tvivler om er sandt, da min kilde er i højeste grad pålidelig. Men så må jeg lægge beslag på Deres tålmodighed en halv time endnu, og da klokken allerede for længe siden har slået ét – "

"Så kan den også gerne slå to!" afbrød den unge pige ham. "Jeg er ofte kommet endnu senere hjem fra et kedeligt bal uden medynk med min kære søster, der fungerede som min duenna. Først vil jeg fylde glassene endnu en gang, og så har doktoren ordet."

"Forudsat," sagde denne, "at hans kone giver tilladelse til det; for det er egentlig hendes historie."

"Lad os så være to om ét pant," svarede den yndefulde doktorfrue, idet hun rødmede let. "Når du bare ikke broderer på historien, må du gerne føre ordet."

"Ja, ja da," sagde lægen, "så vil jeg da fortælle historien; dens sandhed stadfæstes af to vidner. Den er egentlig kun halvt en spøgelseshistorie; den anden halvdel er en kærlighedshistorie; men jeg skal fatte mig så kort som muligt med *den*, da den ikke hører til programmet.

Altså, jeg havde lige taget min medicinske doktorgrad, var syv og tyve år gammel, assistent i byens klinik, desuden læge uden praksis, for jeg havde kun bragt det til en eneste patient, en gammel hypokondrist, som ingen af mine ældre kolleger kunne holde ud at være læge hos, da han bildte sig ind, at han havde alle mulige sygdomme. Også ham var jeg en tid sluppet fri for, og da det var en hed sommer, og jeg var temmelig udmattet af min anstrengende tjeneste i sygehuset, fordrede min gode overlæge selv, at jeg skulle hvile mig et par dage.

Nu havde jeg, mens jeg var i tjenesten, sluttet venskab med en fortræffelig kammerat, en ung godsejer, som jeg også senere, når forretninger havde ført ham til byen, altid var kommet sammen med, da vi begge to på ingen måde ville blive fremmede for hinanden. Han havde ofte nok indtrængende bedt mig om at besøge ham på hans gods, som han efter sin faders død selv styrede; han var endnu ugift; for, sagde han, hans moders og en lille søsters selskab var ham fuldstændig tilstrækkeligt.

Til denne ven skrev jeg, om han ville have mig et par dage. Jeg fik omgående den kærligste indbydelse, og samme eftermiddag sad jeg allerede i toget til en station i nærheden af bjergene, hvor der ventede en vogn på mig; for jeg havde en mils vej endnu at køre til min vens gods.

Da jeg steg ud ved indgangen, kom min vens moder mig i møde og undskyldte, at sønnen ikke selv modtog mig; han var pludselig blevet kaldt til en gård, der lå noget afsides, men han ville senest komme tilbage om en time. Foreløbig skulle jeg indrette mig det hyggeligt på mit værelse.

Huset var en lille herregård fra gammel tid, der var forsynet med alle nutidens bekvemmeligheder, så at jeg allerede tænkte på, hvor yndigt det ville være at kunne tilbringe en hel sommer her. Men da jeg i det højeste havde orlov en uge, besluttede jeg at benytte, min tid så godt som muligt, og da jeg havde gjort lidt toilette, gik jeg ned ad den brede trappe for at se mig om udenfor.

Godset lå i et smilende bakkelandskab for enden af en udstrakt landsby, hvis huse og gårde var spredt vidt omkring. På den anden side, som dagligstuevinduerne vendte ud imod,

lå der en blomsterhave, hvorfra man kom ind i en lille, indhegnet park. Når man så igen trådte ud af parken, så man en skovdal med enkelte høje klipper, som dannede indgangen til det højere bjergland.

Da jeg gik i den retning, blev jeg allerede i lang afstand overrasket ved synet af to vældige træer, mellem hvilke fodstien førte ned i dalen. De stod som kæmpemæssige vagter ved indgangen til den hemmelighedsfulde, ensomme skov, og da solen allerede havde sænket sig ned til kanten af højene lige overfor, var der kun et rødt skær om deres tætløvede toppe.

Det var så herligt et syn, at jeg blev stående og frydede mig over det. Men pludselig hørte jeg en sælsom lyd, der ikke kunne komme andre steder fra end netop fra de solbeskinnede trætoppe. Det var en klar, melodisk latter, der lød, som når en overmodig ung pige ler, og straks derefter en svarende latter i en noget dybere tonart, og så blev de to stemmer gentaget af et rent klingende ekko, som gav genlyd fjernt fra dalens grund. I den dybe stilhed, der hvilede over det udstrakte landskab, kunne man ikke tænke sig noget yndigere, og hvis de gamle sagntider ikke for længe siden var svundet hen, ville jeg have svoret på, at der sad to dryader gemte i træernes kroner og udfordrede genlyden til en lille aftenunderholdning.

Efter at den underlige koncert havde vedvaret en tid med forskellige variationer, gik jeg endelig tæt hen til de to træer, som jeg nu så var ahorntræer. Men jeg er nærsynet, og da jeg havde glemt mine briller hjemme, var det mig umuligt at opdage, om det ikke var nogle landsbybørn, som sad deroppe og morede sig på denne måde. Alt var også ganske stille, mens jeg stod dér mellem stammerne. Ikke et blad rørte sig, ikke en

gren knagede; kronerne stod stille og uskyldige i aftensolen, og kun et par fugle svævede mellem grenene.

Men da jeg så fra dette fortryllede sted vandrede ind i skovkløften – jeg havde ikke gået halvtreds skridt – da hørte jeg latteren igen, først den ene, så den anden stemme, noget sagtere; men de syntes mig nu at have en spottende klang, og ekkoet svarede også i en skadefro tone. Hvor det kom fra, så jeg tydeligt. Mellem de høje graner knejsede en bred, glat klippevæg, på hvis øverste kant der stod et lille kapel. Fra denne stejle flade måtte lyden kastes tilbage, så ren og artikuleret, at enhver halv tone kunne høres tydeligt.

Jeg grublede netop på, hvorledes jeg skulle komme på spor efter denne gådefulde leg, da en klokke begyndte at ringe deroppe i kapellet, og straks forstummede latteren i ahorntræernes top, mens klokkeklangen heller ikke gav genlyd. Jeg havde sat mig på en træstub og nød i fulde drag den kølige dæmring og den friske skovluft. Da jeg endelig brød op og gik til herregården, var det gyldne skær i trætoppene forsvundet; der var intet andet, der rørte sig, end en skovdue, som fløj op imellem grenene, da jeg nærmede mig.

Min ven kom mig i møde ved indgangen til parken; vi glædede os over gensynet og havde hundrede ting at spørge om og svare på. Han førte mig straks ind i havesalen, hvor aftensbordet var dækket, og hans moder ventede på os. Men før vi satte os, gik en sidedør op, og en rank, blond ung pige trådte ind; hun sprang hen til den gamle dame for at omfavne hende, nikkede til min ven og nejede noget kejtet for mig med et just ikke venligt blik.

"Hvordan er det nu igen, du ser ud, Franciska!" sagde hendes broder. "Du farer også altid omkring, som om du var gal! Jeg har nemlig den ære," sagde han til mig, "at forestille dig min lille søster Franciska, hvis opdragelse her i denne udørk til trods for mamas og skolelærerens anstrengelser desværre bliver temmelig forsømt. En ung dame, som fylder sytten år i næste måned, skulle i det mindste gøre lidt toilette, før hun går til bords."

Den unge pige fortrak sin røde mund lidt, fo'r med hænderne hen over det tykke hår, hvorfra rigtignok et par tjavser havde forvildet sig, og satte sig uden at sige et ord på en stol ved siden af moderen. På den anden side tog broderen plads, så at jeg kom til at sidde lige over for hende.

Jeg vover ikke at beskrive dette unge ansigt. Min kone truer allerede ad mig. Hun kan ikke lide, at jeg beretter denne kærlighedshistorie udførligt, af en sælsom skinsyge på en elskværdig ung pige, der den gang ikke havde andet forud for hende end sin ungdom. Altså, kort og godt, skønt den unge dame under aftensmåltidet kun åbnede munden for at tilfredsstille en meget sund, landlig appetit og ikke værdigede den fremmede gæst et blik, ja, snarest bar en vis uvilje mod ham til skue, syntes hun mig dog med hvert minut yndigere, og da vi rejste os, var jeg ikke i tvivl om, at jeg var forelsket i det trodsige barn til op over ørene.

Det gamle under med lyn og slag, som fiskeblodssjæle tvivler om, var igen en gang sket.

Den unge flamme blev pustet op til lys lue, da min ven opfordrede sin søster til at synge, "for at vor gæst ikke skal anse dig for døvstum." Hun trak igen med en uforlignelig yndig,

trodsig mine på skuldren, men satte sig lydigt til klaveret og sang med en klar, endnu noget skarp stemme, der næsten lød som en drengerøst, først et par skønne, tungsindige folkesange, derpå just mine yndlingssange af Schubert og Schumann, og det med en så ægte musikalsk opfattelse, at det nu var mig, der forstummede af henrykkelse, så at jeg næppe formåede at stamme en flov kompliment, da hun rejste sig fra flyglet, kyssede moderen, nikkede et godnat til broderen og mig og forlod værelset.

"Vi har det held her, at skolelæreren er en ualmindelig begavet og dannet mand," sagde moderen, da jeg udtrykte min beundring, efter at Franciska var forsvundet. "Her på landet ville det have været meget vanskeligt at skaffe den unge pige de nødtørftigste skolekundskaber, hvis vi ikke havde haft denne fortræffelige mand, som har undervist hende fra hendes niende år sammen med hans egen søn, der er to år yngre. Han er desuden en talentfuld musiker og ville for længe siden have fået en bedre stilling ved en skole i byen, hvis ikke han og især hans noget sygelige hustru var kommet til at holde så meget af denne egn; de mener desuden, at deres eneste søn, en stakkels krøbling, ikke ville befinde sig så vel i byen, hvor de ikke så let kunne beskytte ham mod rå kammeraters krænkelser. De moderne sprog og de kvindelige færdigheder, som Franciska ellers skal tilegne sig, kan jeg lære hende, og så behøver jeg jo ikke at give slip på barnet og udsætte hende for den overfladiske dressur i et pensionat."

Da moderen også havde trukket sig tilbage, og min ven og jeg vandrede rygende op og ned på terrassen i den kølige aftenluft, var jeg i min forvirrede stemning så lakonisk, at det blev min

ledsager påfaldende, og han spurgte til sidst, om jeg var blevet angrebet af et pludseligt ildebefindende. "Et pludseligt velbefindende!" svarede jeg, og jeg lagde ikke skjul på, hvilket dybt indtryk hans søster havde gjort på mig.

"Franciska!" udbrød han leende. "Nå, det må jeg sige! Jeg havde ikke troet, at nogen allerede kunne holde hende for udviklet. Hun er jo hverken fugl eller fisk endnu, ikke rigtig tøs og endnu langt fra en kvinde. Sådan en landsby-gadetøs, der strejfer omkring i skov og eng, rider ud i marken på plovhestene og, som du har set i dag, ikke engang er så forfængelig, at hun skammer sig over sit forsømte toilette i en elegant, ung herres nærværelse! Det anfald har du nok sovet bort i morgen tidlig; ellers må jeg ligefrem tro på hekseri."

Det troede jeg også på, sagde jeg; men jeg troede ikke på en hurtig ophævelse af trolddommen. I det hele syntes ikke alt at være, som det burde være, her på egnen. Der var spøgelser i luften, og fra høje træer lød der menneskerøster.

Og så fortalte jeg ham, hvad jeg havde oplevet ved ahorntræerne samme aften.

Min ven lo endnu hjerteligere og sagde endelig: "Nå, du er straks blevet budt velkommen med vor berømmelige skovlatter, der er forekommet så mangen en intetanende vandringsmand uhyggelig? Ja, det er nu så sin egen sag, og jeg tror, at jeg er kommet på spor efter den; men jeg skal nok vogte mig for at røbe noget. Sådanne skovånder forstår ikke spøg; de spiller en et puds, hvis man røber dem. Hvis du bliver her i nogen tid, så opdager du måske selv, hvad det er, og så kan du le med. Hvor gyseligt det end er, så lyder det dog ganske kønt, når ekkoet svarer de to åndestemmer fra træerne, ikke sandt? Du må for

Guds skyld ikke sige noget til mama om det; for hun kunne måske, når det kom til stykket, blive bange og lade de smukke træer fælde for at gøre ende på det spøgeri."

Jeg kunne ikke blive klog på, om min ven mente det alvorligt eller gjorde nar af mig. Men det var mig også ligegyldigt. Der lød en anden, langt mere trolddomsagtig røst i mit øre. Selv midt om natten, da jeg en gang vågnede, kunne jeg ikke falde i søvn igen for den.

Næste morgen så jeg ikke den unge pige ved morgenbordet, som jeg havde håbet. Moderen sagde, at hun allerede for en time siden var gået ud i skoven for at søge efter jordbær til sin mælk. Så lagde broderen beslag på mig. Han viste mig sin ejendom, lader og stalde, brænderi og avlsgårde, intet slap jeg for. "Du har ikke megen interesse for det," sagde han; "men det er en sund afveksling, og den virker især godt mod åndesyner og sentimentale anfald."

Min gode ven tog grundigt fejl. Bag hvert hegn, hver ladedør og gærdestave håbede jeg at se den unge piges skikkelse dukke frem, og jeg blev mere og mere treven, jo ivrigere hendes broder, der morede sig over min åndsfraværelse, talte til mig.

Da vi henimod middagstid var færdige med vor vidtløftige inspektion, skiltes jeg fra ham. Jeg sagde, at jeg endnu en gang ville se mig om i landsbyen, som jeg den foregående dag var kommet igennem i rask trav.

Egentlig var det kun kirketårnet i den anden ende af landsbyen, der lokkede mig. Ved siden af det, beregnede jeg, lå skolen, i skolen boede læreren, og eleven var måske hos læreren.

Ja, ganske rigtigt! Jeg havde ikke taget fejl.

Da jeg var gået halvvejen til kirken, kom den længe forgæves søgte mig i møde; men hun var ikke alene. En underlig skikkelse slæbte sig af sted ved siden af hende. Det var en dreng på omtrent femten år, der ikke ville have kunnet komme af stedet på sine ulige store, vanskabte ben uden to krykker. Hans ryg var noget kroget, brystet indsunket, og ved det første øjekast var det ynkeligt at se, hvorledes han svingede sig frem og tilbage imellem krykkerne. Men når man betragtede hans ansigt, tabte det beklemmende indtryk sig. Det var et meget smukt ansigt med regelmæssige træk, blide og dog ildfulde øjne og en høj pande, som det brune hår – han havde ingen hue på – faldt ned over i en tyk dusk. Han smilede også ad noget, som hans ledsagerinde sagde til ham; det klædte ham særlig godt; for han havde en smukt formet mund, der til trods for hans ungdom allerede var energisk og karakteristisk, og dog på den anden side var der en barnlig uskyld i udtrykket, der syntes meget elskværdig. Han så heller ikke ud, som om hans skrøbelighed var ham til stort besvær. Han kom så hurtigt af sted på sine krykker, at han uden anstrengelse holdt trit med den raske unge pige, kun mindede de to krykkers hårde klang mod landsbygadens stenbrolægning stadig om, at den unge mand ikke havde to raske fødder.

Da jeg nærmede mig det ulige par – for pigen skred af sted ved siden af den stakkels krøbling som en ung, lys Diana og var et helt hoved højere end han – mærkede jeg, at jeg kom til ulejlighed for dem begge. Frøken Franciska satte en alvorlig mine op, drengen rynkede panden og sendte mig et fjendtligt blik, og begge ville de gå forbi mig med en vredagtig hilsen.

Men jeg lod mig ikke skræmme; jeg sluttede mig til dem og begyndte en lille samtale, som for øvrigt næsten blev til enetale. Af den unge pige, som behagede mig endnu langt mere i det lyse solskin, erfarede jeg kun, at hun lige havde haft en time i klaverspil og havde spillet firhændigt med sin ledsager. Hun sagde, at han spillede langt bedre end hun, hvilket han rødmende benægtede. Hvor hun ellers havde været fra den tidlige morgen, kunne jeg ikke få at vide, hvor gerne jeg end ville, for at have gavn af det en anden gang.

Så kom vi da til havelågen, hvor drengen – han hed Friedrich – sagde farvel, skønt Franciska bad ham om at gå med ind. Han sendte mig igen et uvenligt blik, som jeg ikke kunne tyde, da jeg bildte mig ind, at jeg havde opført mig meget elskværdigt imod ham.

Også den unge dame vedblev at behandle mig med skammelig kulde. Jeg grublede og grublede forgæves på, hvad jeg havde gjort mig fortjent til hendes unåde ved. Det så næsten ud, som om det unge par havde sammensvoret sig om at gøre mig ked af opholdet der. Men en ung forelsket fyr, der er sig nogle personlige fordele bevidst, er ikke så let at skræmme.

Ved bordet viste jeg mig derfor fra min bedste side. Jeg var vittig, fuld af følelse, dybsindig og, hvad jo allerede mit kald medførte, fuld af den reneste sympati for den lidende menneskehed – kort sagt, et sådant mønster af et menneske, at det ikke faldt mig vanskeligt at erobre den gode mama. Men hos datteren var alle anstrengelser spildte.

Straks efter bordet forsvandt hun igen. Hun skulle skrive en stil til sin lærer og så oversætte et kapitel af *Promessi sposi* [Note 7)], da hun også var begyndt at læse italiensk med moderen. Hun

kunne ikke holde ud at være inde mere end to timer ad gangen, så måtte man lade hende have sin frihed.

Jeg ville gerne have tilbudt mig som ledsager på hendes tur; men da jeg senere spurgte om, hvor frøkenen var, vidste ingen det.

Så havde jeg da ikke andet at gøre end at drage ud på lykke og fromme. Men jeg fandt intet steds noget spor af hende og gik mig forgæves træt. Jeg var også ærgerlig. Da jeg derfor ved solnedgang atter kom til ahorntræerne og ligesom den foregående dag hørte den åndeagtige latter fra deres toppe, var det ikke så underligt, at denne skovlatter i mine øren lød som en personlig hån og spot, som jeg for enhver pris måtte gøre ende på.

Denne gang havde jeg ikke glemt mine briller. Jeg gik tæt hen til stammerne og spejdede ivrigt op i de løvrige kroner. Jeg så nu rigtignok, at der var en menneskeskikkelse skjult i hvert træ, men grenene sad så tæt ved hinanden, og løvet var så yppigt, at der ikke kunne være tale om at genkende spottefuglene. De tav også ganske stille, da jeg nærmede mig, naturligvis for ikke at røbe sig ved deres stemmer. Jeg vidste nu i alt fald, at dette spøgeri gik ganske naturligt til. Hvad brød jeg mig om, hvad det var for landsbydrenge, der morede sig med disse løjer, som jo virkelig lød meget kønt! Men lige da jeg ville gå, lagde jeg mærke til noget, som pludselig oplyste mig om, hvem personerne i denne komedie var: i det høje græs ved foden af det ene træ lå to krykker, der ikke kunne tilhøre nogen anden end lærerens søn.

Var det tænkeligt? Godsejerens datter, en snart sytten års pige, der sang Schumann og Schubert med den mest

henrivende følelse og oversatte *Promessi sposi*, hun skulle virkelig sidde dér i en af trætoppene!

Efter alt, hvad jeg havde set, kunne jeg ikke tvivle om det.

Hvorfor denne opdagelse gjorde et så ubehageligt indtryk på mig, forstod jeg ikke rigtigt. Hvad var der i grunden at udsætte på, at en ellers velopdragen ung dame havde den passion at klatre op i høje træer og fremkalde genlyd med sin latter? Der var jo ingen guvernante til stede, som kunne føle sig forarget over det; og man kunne heller ikke fortænke hende i hendes fortrolighed med en skolekammerat, som endnu ikke havde trådt sine børnesko. Og dog, jeg havde ikke sans for det humoristiske i, at denne unge dame klatrede omkring i trætoppe som en vild kat og istemmede sin kåde latterduet; men det var måske, fordi jeg havde mistet min gymnastiske færdighed og måtte give afkald på at følge hende og erklære hende min kærlighed der oppe.

Jeg foresatte mig, at jeg ville sige noget til hende om det ved aftensbordet. Men det blev der ikke noget af. Et bedende blik, som hun tilkastede mig, da jeg begyndte at tale om skovdalen og de to kæmpetræer ved indgangen til den, mindede mig om, at moderen ikke var indviet i hemmeligheden. Det kom heller ikke senere til en forklaring. Straks efter bordet sagde den unge pige godnat under påskud af, at hun endnu havde noget arbejde at gøre, og hendes broder kunne ikke engang få hende til at blive og synge lidt.

Men denne gang fik jeg i alt fald en hånd og et venligt nik.

Da jeg så igen var alene med min ven, sagde jeg straks til ham, at nu vidste jeg, hvorledes det hang sammen med den hemmelighedsfulde skovlatter. Jeg spurgte ham, om han nu

også syntes, det var ganske rigtigt at lade sin søster, der jo dog allerede var en voksen frøken, vagabondere således med en halvvoksen knægt.

Broderen lo. "Jeg tror virkelig, du er skinsyg på den stakkels krøbling," sagde han. "Du kan være ganske rolig. De har færdedes sammen fra barndommen af, og da Friedrich ikke kan løbe omkap med sine jævnaldrende på jorden, har han øvet sig i at klatre og snart bragt det så vidt, at han kan optage kampen med ethvert egern. Det har vakt Franciskas ærgerrighed; hun går jo heller ikke med slæb endnu, og da det er en sund legemsbevægelse, har jeg ikke protesteret imod det. Men mama er ængstelig og ville aldrig tillade sin datter at give sig af med så halsbrækkende kunster. Derfor har vi holdt det hemmeligt for hende. Nu forstår du sandsynligvis, hvorfor jeg i går ikke tog dine sværmeriske ytringer alvorligt. En pige, der endnu har så barnagtige passioner, vil du ikke kunne forestille dig som genstand for en virkelig alvorlig kærlighed."

"Jo," svarede jeg. "Der er jo sørget for, at de træer, som unge piger klatrer op i, ikke vokser ind i himlen. Skønt jeg ikke er noget glimrende parti, tiltror jeg mig, at jeg kan gøre det så hyggeligt for hende på den jævne jord, at hun ikke skal glemme at le, selv om hun kommer til byen. Det vil sige, det er på én betingelse, som jo rigtignok ikke slår til her, nemlig, at hun kun bryder sig halvt så meget om mig som jeg om hende."

"Og hvorfor vil du opgive håbet om det?" sagde han.

Jeg fortalte ham, hvor afvisende hun havde behandlet mig, og tilføjede, at jeg var fuldstændig overbevist om, at hun ikke kunne lide mig, og at hun helst ville have, jeg skulle rejse så snart som muligt.

Det ville han ikke gå ind på. Han sagde, at det var en underlig pige, som han selv tit ikke kunne blive klog på; men han ville i de nærmeste dage udforske hende med hensyn til mig. Hvis jeg virkelig havde ret i min mistanke, så var der jo rigtignok intet at gøre, i alt fald ikke foreløbig, skønt han ikke ville berøve mig alt håb for fremtiden. For at få mig til svoger, fandt han, var en meget behagelig tanke.

Nå, således gik der et par dage. I mit ydre forhold til pigen, som mere og mere beherskede mine tanker, blev intet forandret. Hun lagde ikke skjul på, at hun undgik at være alene med mig, sagde Nej, når jeg tilbød at ledsage hende på hendes morgenture, og når jeg ville drage hende med ind i samtalen, nøjedes hun med at svare så kort, som almindelig selskabelig dannelse tillod, og når jeg mødte hende sammen med hendes forkrøblede ven, var hun særligt unådig. Jeg kunne allerede på lang afstand se, hvor mørkt den stakkels drengs ansigt blev, så snart han fik øje på mig. Så kneb han øjnene sammen, som om han ville undgå det forhadte syn af mig, og når jeg talte til ham, fik jeg næppe et svar. Da jeg nu mærkede, at jeg fuldstændig ville forspilde den smule gunst, jeg stod i hos frøkenen, hvis jeg pånødte dem mit selskab, så gik jeg straks en anden vej, når jeg hørte krykkernes klaprende lyd i det fjerne.

Duetten i ahorntræerne var forstummet. Det unge par syntes at have søgt sig et mere afsides liggende sted for skovlatteren, blot for at undgå mig, selv om de så måtte give afkald på genlyden. At jeg derfor i stedet for som tidligere at føle medlidenhed til sidst ligefrem hadede lærerens søn, i hvem jeg måtte se en begunstiget rival, var just ikke kristeligt, men sikkert meget menneskeligt.

Min ven, der som ivrig landmand netop på denne årstid kun var hjemme til måltiderne, syntes just ikke at være bekymret over mit hjertes tilstand. Jeg troede allerede, at han fuldstændig havde glemt sit løfte om at tage den vilde søster ordentlig i forhør i anledning af mig, og var for stolt til at minde ham om det. Men en aftenstund, da vi som sædvanligt røg og passiarede, tog han mig under armen og førte mig til en bænk i en ensom del af haven.

Her begyndte han nu lidt forlegent at aflægge beretning om sin diplomatiske missions resultat. Desværre havde han haft ret, pigebarnet var endnu så barnagtigt, at man ikke kunne tale fornuftigt med hende. Så meget havde hun dog tilstået: hun havde ikke nogen antipati imod min person, jeg var sikkert, hvad man sædvanligt anser for et bravt og elskværdigt menneske. Men det var hende i højeste grad modbydeligt, at jeg gjorde mig så megen umage for at tækkes hende. "Du må ikke tro, Hubert," havde hun sagt, "at jeg ikke har lagt mærke til, at din ven synes godt om mig, hvor lidt jeg end er kommet ham i møde. Men han må slå sig alle den slags tanker af sinde, for jeg har ikke spor af lyst til den slags kurmageri, som man så hyppigt træffer blandt ledige mennesker på landet, og noget alvorligt kan der nu slet ikke være tale om."

"Hvorfor ikke?" havde han spurgt. Da hun så blev rød i hovedet og undveg ham, benyttede han endelig hele sin broderlige autoritet. Men hvor hård han end var, han kunne ikke skræmme hende. Hun erklærede til sidst lige ud, at hun aldrig ville gøre Friedrich den sorg at gifte sig med en mand, der førte hende bort herfra. Hun vidste, at den stakkels dreng så ville stå ganske forladt og gå til grunde af sorg og savn. For

han havde ikke nogen anden glæde i verden end samkvemmet med hende, og hun ville anse sig for den skrækkeligste egoist, hvis hun forlod ham for at vinde en eller anden lykke for sig selv.

I begyndelsen anså han dette svar for et overspændt pigelune, men da han så så, hvor alvorlig hun var, spurgte han hende på ære og samvittighed, om hun da var forelsket i Friedrich, for så var det hans pligt at gøre ende på dette forargelige forhold. – "Nej," svarede hun ganske roligt, "en sådan tanke er aldrig faldet mig ind. Han har altid stået for mig som en yngre broder. Og således vil det altid være. Men hvis du kendte hans fine tænkemåde og alle de smukke og kloge tanker, der bor i ham, så ville du forstå, at jeg ikke har lyst til at ombytte hans selskab med noget som helst andet menneskes, selv om det var en nok så forelsket ægtemand med en lige ryg og lige ben. Hvis din ven virkelig holder af mig, så skal han ikke gøre sig nogen ulejlighed mere, for Friedrich kan ikke lide ham og under ham ikke alle de ydre betingelser, han har forud for ham. Ja, han er skinsyg, skønt han ikke har nogen grund til det. Men der står også for meget på spil for ham."

Alt dette var nu så lidet tvetydigt – jeg måtte indse, at det var det klogeste straks at opgive spillet som tabt. Jeg kunne rigtignok ikke lade være med at gøre min ven opmærksom på den fare, som jeg også uden egoistiske bitanker øjnede i det unge pars forhold. Jeg sagde, at det jo var bekendt, at netop sådan en legemlig forkrøbling fremmede et ungt menneskes modenhed. Det stod klart for mig, at hans følelser for den unge pige, der holdt af ham som af en broder, ikke længe ville holde sig på den broderlige kærligheds temperatur, hvis de i det hele

taget nu indskrænkede sig til det. Det måtte Hubert indrømme, og han erklærede, at han for Franciskas skyld ville overveje, om han ikke, ganske uden at det var påfaldende, kunne fremtvinge en forandring, inden det var for sent.

For mig var der nu ikke andet tilbage end skyndsomst at fjerne mig og at se, om ikke min feber kunne helbredes ved en luftforandring.

Jeg foregav derfor næste morgen, at jeg havde fået bud fra nogle patienter, som ikke længere kunne undvære mig – en dristigere nødløgn har jeg aldrig fået over mine læber. For selv om min eneste patient havde ligget i sine sidste trækninger, så var jeg ikke rejst min vej, hvis den elskede pige blot havde givet mig en gnist af håb.

Den måde, hun med synlig lettelse og taknemmelig hjertelighed trykkede min hånd på ved afskeden, ødelagde den sidste illusion om, at jeg nogen sinde kunne være andet for hende end en fredsforstyrrer.

Så vendte jeg da tilbage til mit anstrengende kald i byen. Jeg havde håbet, at mindet om det nys oplevede ville svinde hen som en sommernatsdrøm, når jeg stod lige over for den sørgelige virkelighed, som jeg hver dag havde at gøre med.

Dette håb skulle ikke gå i opfyldelse. Men der var sørget for, at jeg ikke fik tid til at hengive mig til lyriske sværmerier. I klinikken var der epidemier, som gav mig nok at bestille, og min hypokondrist blev ikke ved med at være min eneste patient. Derfor kom jeg ikke i fristelse til at knytte den sønderrevne tråd sammen, og da Hubert heller ikke havde tid til at skrive, var der hele vinteren ingen forbindelse mellem os.

Så, i begyndelsen af maj i det følgende år, blev jeg overrasket ved at modtage et brev fra min ven. Han skændte, fordi jeg aldrig skrev, sendte venlige hilsener fra sin moder, indbød mig til at komme derud igen og sluttede omtrent således: "Tænk dig, hvad der er hændet her for en uge siden. Skovlatteren har taget en ende med forskrækkelse. En aften følte Franciskas kammerat og ven lyst til igen en gang at klatre op i sit træ, der lokkede ham med sine majgrønne blade. Hans lemmer var heller ikke blevet stive i vintertiden, og han nåede op til toppen som ellers. Min søster så til fra neden og hørte ham ganske muntert istemme de bekendte lattertoner deroppe. På en gang udstødte han et skrig. En af de grene, som tjente den tamme fugl til støtte, må være gået ud i løbet af den hårde vinter; den knækkede pludselig, og den stakkels fyr faldt så uheldigt ned mellem de lette grene, at han intet steds fandt et holdepunkt, men stønnende og med fortrukkent ansigt styrtede ned ved træets fod."

Så meddelte han, at Friedrich allerede den næste dag var død af en indvendig skade, han havde fået. Den sørgelige begivenhed havde gjort så frygteligt et indtryk på hans unge veninde, at hun først ganske havde mistet al fatning, men derpå var kommet i en forstenet, stivnet tilstand, der ængstede moderen i højeste grad, da hun var ganske uimodtagelig for al deres kærlige indflydelse. Hun sad halve dage, som om hun var lammet på legeme og sjæl og mandede sig kun op til at plukke markblomster og til hver aften at lægge en krans på den ulykkelige drengs grav.

Denne efterretning gjorde et ganske ejendommeligt indtryk på mig. Jeg tilstår ganske ærligt, at en egoistisk følelse havde

overhånden i første øjeblik. Den hindring, som stod imellem mig og mit hjertes inderligste ønske, var ryddet af vejen. Men så trådte billedet af den stakkels forulykkede og den sønderknuste pige så levende frem for min sjæl, at jeg endnu samme aften skrev et langt brev til hende, hvori jeg aldeles ikke omtalte, hvad der kunne tjene til trøst, men kun fremhævede, hvad der ene og alene er velgørende for dem, der sørger: hvor stort hendes tab var, og hvorledes jeg selv, hvor fremmed jeg end havde været, fuldt ud havde kunnet skatte hendes unge vens elskværdighed.

Broderen meddelte mig i sit næste brev, at hans søster var bristet i gråd, da hun læste mit brev, mens hun ellers gik omkring med hede, tørre øjne. Måske, hvis jeg nu selv kom –

Men jeg vogtede mig vel for at følge hans vink.

Så døde brevvekslingen hen igen. Sommeren gik. Hen ad efteråret kom der et kort budskab fra min ven om, at hans moder havde besluttet sig til at tilbringe den næste vinter i byen med Franciska, som var blevet lidt roligere, men endnu stadig var utilgængelig for al livsglæde. Det var under alle omstændigheder, og langt mere under disse særlige forhold, nødvendigt, at en ung pige lærte at bevæge sig i de selskabelige kredse. I byen ville de bo hos hans ældgamle bedstemoder, der, skønt hun aldrig kunne forlade sin lænestol, dog var fuldstændig åndsfrisk, og de håbede at se mig igen.

Jeg vil fatte mig i korthed. Hvad der nu fulgte, er jo også bekendt og gik ganske naturligt til uden åndernes mellemkomst.

Den unge pige, som jeg i hemmelighed havde elsket, kom mig i møde som en anden, alvorligere, roligere, rankere, med

en stille, blid venlighed, som gav mig alt håb tilbage. Og da vinteren var forbi, og hun havde haft lejlighed til at sammenligne mine gode og slette sider, besluttede hun sig til at vove at blive min. En beslutning, som hun nu i ti år har haft tid til at angre."

"*Fishing for compliments!*" sagde den smukke, kloge kone smilende. "Men jeg gør ikke min mand den tjeneste at snakke af skole om disse ti år og give ham et vidnesbyrd. Hans værste fejl skyldes hans stilling. En doktorfrue har ikke megen glæde af sin mand, som trykker hele den lidende menneskehed til sit hjerte. Den ensomme kvinde får tid nok til at længes efter sin lykkelige ungdom, da hun i sin kådhed steg op i de højeste træer."

"Nå," sagde værten, idet han nikkede til lægen, "vi er Dem i alt fald taknemmelige, fordi De har bragt den elskværdige skovlatter ind til byen til os, hvor den rigtignok lyder mere dæmpet, men dog også finder et taknemmeligt ekko. Og jeg må særligt takke Dem, fordi De har ført os ind i det virkelige livs ædruelige morgenkølighed fra ånderigets uhyggelige luft. Efter min mening ville alt optisk eller akustisk spøgeri ligesom dette forklares på den behageligste måde, hvis de nærsynede iagttagere ikke havde glemt deres briller hjemme."

"Det gør mig meget ondt, min kære ven," sagde lægen med et hurtigt blik på sin kone; "men jeg må modsige Deres gunstige mening om vort uanfægtelige forhold til ånderiget. For historien har endnu et spøgelsesagtigt efterspil, som i korthed forløb på følgende måde:

Vi holdt bryllup i byen. Hendes bedstemoder skulle være til stede, og hun var med alle sine skrøbeligheder for ubehjælpsom til at kunne gøre rejsen ud til herregården. Straks efter den stille fest i vor families kreds begav vi os på den sædvanlige bryllupsrejse, som jeg havde skaffet mig fire ugers orlov til.

Men hvor skøn end verden var rundt omkring, så kunne vi kun holde ud at blive fjorten dage borte. Min hustru længtes efter sin moder, efter sin lykkelige ungdoms tumleplads, som hun jo også nu for et øjeblik siden tilstod, hun følte længsel efter.

Jeg følte mig også draget derhen. Jeg var draget bort fra det hyggelige hus efter et tabt slag; nu havde jeg lyst til at drage derind som sejrherre.

Vi ankom om aftenen, fandt min svigermoder og svoger i bedste velbefindende, havde kun glædelige ting at fortælle om vore første hvedebrødsdage og dog – for første gang, efter at min hustru var blevet min, var hendes ansigt ikke så glad som ellers. Da vi var alene, spurgte jeg hende om grunden. Hun tilstod ærligt, at hun var blevet overvældet af mindet om sin stakkels ungdomsfælle; hun var til mode, som om hun ikke med god samvittighed kunne glæde sig over sin lykke, siden han var gået ud af verden uden at have nydt et sundt menneskebarns bedste glæder.

Jeg søgte med al slags visdom at bringe hende ud af denne stemning. Det var forgæves. Hun vedblev at være stille og beklemt, stod længe ved vinduet og så på stjernehimlen, nikkede undertiden og begyndte at gøre mig bekymret.

Men næste morgen var denne sky på vort ægteskabs himmel forsvundet. Vi ledsagede min svoger Hubert rundt på gården,

hvis trivsel jo hans søster, dette landsbybarn, også interesserede sig levende for, beundrede de nye køer fra Algäu og Rambouillet-fårene, som var blevet anskaffet siden sidst, og kom hjem med den dejligste appetit. Et par flasker champagne, som også de to damer nød deres beskedne del af, bragte os i den gladeste stemning, og vi skiltes endelig for at holde en lille siesta.

Franciska, som havde haft en urolig nat, faldt i en dyb søvn, som jeg ikke forstyrrede, da jeg havde en hel del breve at skrive. Da jeg var færdig og så mig om efter hende, var hun ikke i sit værelse. Jomfruen sagde, at fruen for en halv time siden var gået sin vej i retning af skovdalen. Jeg syntes ikke rigtig om det; jeg var bange for, at hun ville blive plaget af de gamle minder igen. I alt fald ville jeg ikke lade hende være længe alene, og derfor gik jeg hen imod ahorntræerne, hvis toppe lyste mig i møde som den første aften.

Men hvor forskrækket blev jeg ikke, da jeg i nærheden af parkgitteret så min hustru komme styrtende i åndeløst løb og dog, som om hun var ganske udmattet; hun var så bleg og forfærdet og spejdede omkring sig med forvildede øjne, så det så fuldstændig ud, som om hun flygtede for en eller anden forfølger, der var lige i hælene på hende. Jeg kaldte på hende og løb nu selv så hurtigt, som jeg kunne, og havde netop nået hende, da kræfterne svigtede hende, og hun sank halvt afmægtig om i mine arme.

Da hun havde fattet sig lidt og rejst sig op ved min hjælp, så hun sig endnu en gang om med ængstelige øjne; men så beroligede hun sig for så vidt, at hun kunne fortælle mig, hvad

der var hændet hende. Nu vil jeg overlade ordet til hende. Du kan jo bedst selv aflægge regnskab for dit eventyr, min ven."

"Jeg kan endnu stadig ikke tænke på det uden gru," sagde doktorens frue. "Min mand ville overtale mig til at tro, at det kun var en indre fornemmelse, som jeg i min sindsbevægelse – hvad er det nu, du siger? – projicerede udad til. Men hvor megen umage jeg end gjorde mig for at iagttage, om det kom indvendig fra eller virkede på mine sanser, uden at jeg vidste af det, det var et sanseindtryk ligesom alle andre, og hvad det nu end har været – indtrykket på min sjæl var det samme.

Jeg var opfyldt af sørgelige tanker, da jeg begyndte min tur til skovdalen. Jeg tænkte på de gamle tider, som jeg havde oplevet dér – de lå jo næppe år og dag bag ved mig og syntes mig dog at ligge så langt, langt tilbage – og jeg fattede ikke, nu da jeg var blevet en ærbar hustru, hvorledes jeg kunne have været sådan en vildkat. Og så tænkte jeg på min stakkels gode kammerat, hvor prægtig en dreng han havde været, hvis værd ingen kendte så godt som jeg, og hvor lidenskabeligt hans ensomme hjerte havde hængt ved mig, og at det til trods for den store ulykke dog havde været en lykke for ham, at han var død. For hvis han var vedblevet at leve og så dog en skønne dag havde måttet miste mig, fordi jeg fulgte med en anden – ja, jeg er fast overbevist om det, så ville han være gået til grunde. Men om jeg alligevel standhaftigt havde holdt det løfte, at jeg aldrig ville forlade ham – ja, jeg ved det ikke. Jeg havde allerede den gang følt, at det var et offer, og hvis jeg havde været nødt til at tro, at jeg ville gøre min broders ven ulykkelig, hvis jeg holdt fast ved ikke at gifte mig – nå, men det var jo nu et ganske overflødigt selvpineri.

Kort sagt, jeg tænkte nu med vemod på min kammerat, men der var ikke tale om, at jeg havde den mindste uhyggelige anelse. Og nu kan De tænke Dem, da jeg kom temmelig nær til indgangen til dalen og så op i vore to træer, så hørte jeg på en gang en sagte, men ganske tydelig klang fra hans træ, der var det højeste. Det var virkelig hans latter, men dæmpet, som i lang afstand, og ikke høj nok til at fremkalde genlyd, og kort tid efter lød den endnu sagtere, som en slags klynken, eller rettere sagt, som når et menneske har smerter og vil narre sig selv og andre ved at le tvungent.

Jeg blev stående som lammet af skræk; jeg ville gerne bort derfra; men jeg kunne ikke lade være med at lytte. Den ynkelige tone slog om til en lysere; men nu lød den som en skarp, skingrende hånlatter, ikke længe, så forstummede den helt.

Jeg var blevet iskold; angstens sved trådte frem på min pande; jeg vovede kun en gang at kaste et flygtigt blik derop; jeg var fattet på at se den velkendte skikkelse deroppe; men jeg så kun den tomme luft og træets top, der svajede frem og tilbage. Så tog jeg mig sammen og vendte om; mine knæ rystede, jeg havde kun én tanke: at flygte til min mand.

Men jeg havde næppe gjort et par skridt, før jeg hørte noget langt mere gyseligt tæt ved mig, en klapren og trampen på den hårde jord, netop som i gamle dage, når. Min værkbrudne kammerat gik ved siden af mig på sine krykker. Jeg skjulte mit ansigt i mine hænder, jeg tænkte, at det kun var en drøm, og ville vække mig selv; men nej, jeg var vågen, jeg havde mine sansers brug, og dog, dog hørte jeg den gyselige lyd, og jo hurtigere jeg løb, des hurtigere klaprede det ved siden af mig, det var et forfærdeligt væddeløb, der begyndte, jeg syntes

endog, at jeg hørte en sagte stønnen som af et beklemt bryst ved siden af mig – ak, jeg kendte også den! – og så fo'r jeg da af sted med strittende hår og lukkede øjne, halvt bevidstløs, af sted ad landevejen; så så jeg pludselig min mand, og jeg faldt fuldstændig udmattet sammen i den dunkle følelse, at nu var jeg frelst.

Da jeg kom til mig selv igen og gennem min bevidstheds tåger så hans øjne rettet på mig og hørte den kendte stemme, var min spøgelsesagtige ledsager forsvundet. Det varede en stund, før jeg havde så mange kræfter, at jeg kunne vinde helt hjem, og jeg var så elendig af det, jeg havde oplevet, at jeg straks måtte gå i seng. Min broder ville drille mig med dette spøgeri, men formåede det ikke, da han så, hvordan jeg led. Min mand og min moder sad ved min seng, indtil jeg faldt i søvn. Jeg var så bange, at jeg ikke for nogen pris ville være alene.

Da jeg den næste morgen vågnede efter en fast og sund søvn, syntes jeg, at det var meget svagt og tåbeligt, at jeg den foregående dag således havde ladet mig skræmme af en hallucination, som min mand kaldte det. Jeg forklarede nu selv min oplevelse med, at det kun var en noget heftig påmindelse af min samvittighed, der havde sammensvoret sig med mine ophidsede sanser om at straffe mig for en forsømt kærlighedspligt. I min unge lykke havde jeg glemt at besøge min ulykkelige ungdomsvens grav; jeg ville nu hurtigt indhente det forsømte.

Så snart jeg var klædt på, gik jeg derfor ned i haven og bandt en krans af de skønneste blomster. I stilhed nærede jeg den overtroiske forestilling, at hvis den hedengangne ånd virkelig var vred på mig, så ville den lade sig forsone ved et offer. Jeg

sagde ikke et ord om det til nogen, ikke engang til min mand, listede mig gennem havedøren ud i det fri, gik ikke til kirkegården gennem landsbyen, men gjorde en stor omvej om hytterne og husene langs med markerne og nåede mit mål, uden at der var hændet noget.

Da jeg havde lagt min krans på graven og knælet en stund i stille, hjertelige tanker og med ønsket om, at den døde nu ville slumre roligt, rejste jeg mig med lettet hjerte og trådte ud af kirkegårdsporten for at gå hjem ad landsbygaden, hvor jeg ville hilse på en del gode bekendte.

Men næppe havde jeg betrådt den brede landevej, før jeg igen hørte lyden ved siden af mig – tok – tok – tok – tok, det var krykkernes stampen, der var blevet hørt her så mange hundrede gange, når drengen fulgte mig hjem efter timerne hos hans fader.

Mit offer havde således været forgæves, den stakkels ånd var ubønhørligt i hælene på mig, selv den lyseste morgenstund kunne ikke bortskræmme den.

Forfærdet blev jeg stående – og straks forstummede lyden ved siden af mig. Så snart jeg flyttede foden, lod det igen – tok – tok – tok – tok. Jeg flygtede hen til en bænk uden for en bondegård. Den gode kone, som jeg altid havde stået på en venlig fod med, kom ud for at byde mig velkommen. Da hun så mig sidde dér ligbleg og med forvildede øjne, blev hun forskrækket og spurgte, om jeg var syg, og hvad hun kunne hjælpe mig med. Jeg bad hende om et glas vand og tømte det i ét drag. Det gjorde mig godt, jeg fattede nyt mod, og, efter at jeg havde overvundet mig til at passiare lidt med min gode veninde, rejste jeg mig for at gå videre. Straks var også min

usynlige ledsager til stede. Jeg bad bondekonen om at gå med mig, for at jeg kunne støtte mig til hendes arm. Men hendes selskab manede ikke spøgelset bort. "Hører I ikke noget, mor Weber?" spurgte jeg. Hun lyttede med forundret ansigt og spurgte, hvad det var, hun skulle høre. Og så var det gyselige krykkeakkompagnement så nær ved os, at det overdøvede min ledsagerindes tale.

Da vi kom til havelågen, holdt det op. Videre havde Friedrich aldrig ledsaget mig; han havde altid afslået at komme ind i vort hus; dér hørte han ikke hjemme, sagde han egensindigt. Og derfor holdt min rædsel op, så snart jeg trådte ind på vore enemærker.

Fra den dag af kunne intet bevæge mig til atter at vove mig ud. Selv min mands ledsagelse kunne ikke forjage min frygt, ja, det syntes mig først rigtig farligt at lade mig se ved hans side derude; jeg havde en barnagtig angst for, at den stakkels skinsyge, omkringflakkende ånds vrede da ville vende sig mod ham, og at den ville gøre ham fortræd. Jeg ville hellere fordømme mig til frivilligt fangenskab i huset og haven, mens vort besøg stod på.

De vil kunne forstå, at denne mærkelige oplevelse formørkede mindet om min moders hus. Selv min mand prøvede ikke mere på med sin videnskabelige forklaring at bortforklare, hvad der var så gyselig en virkelighed for mig. Det varede længe, inden jeg forvandt indtrykket. Men snart kom en anden, gladere ængstelse mig til hjælp og bortledede mine tanker fra denne begivenhed – i februar blev vor lille Hubert født.

Den gang begyndte vor kære moder at lide af den sygdom, som skulle rive hende bort efter et års forløb. Da hun nu ytrede den mest levende lyst til at se vort barn, overvandt jeg min uvilje mod igen at besøge disse uhyggelige steder og rejste endog uden min mand hjem til godset med vort barn. Og nu kan De tænke Dem, hvad sælsomt der skete: efter at bedstemoderen i et par dage tilstrækkeligt havde beundret den lille dreng, der var meget kraftigt udviklet og opvakt af sine seks måneder at være, kunne jeg i min forfængelighed som moder ikke overvinde det ønske også at lade mine gamle bekendte i landsbyen se mig i min nye værdighed.

Jeg tilstår, at jeg dog et øjeblik følte en let gysen, da jeg åbnede havelågen og trådte ud på landevejen med barnevognen foran mig. Jeg var fattet på, at jeg straks ville blive ledsaget af ånden og høre det rastløse tok – tok. Men alt var stille. Den lille lå i vognen og så sig om med lysvågne, store øjne, kvinder og børn kom ud af husene for at se på ham – men intet uhyggeligt vovede at vise sig i nærheden af det friske lille ansigt; den stakkels ånd ville ikke lade barnet undgælde for, hvad moderen havde forbrudt. Og da jeg om eftermiddagen endog vovede mig ud i skovdalen med drengen på armen, var der ganske stille i ahorntræets top. Barnets uskyldige latter havde bragt skovlatteren til at forstumme for stedse."

Vi havde sagt farvel til vore gode venner i den nervøse og tillige dæmpede stemning, der plejer at indtræde, når man endelig opgiver at gruble over uløselige problemer.

Men jeg var endnu ikke kommet helt ned ad trappen, da jeg måtte vende om en gang endnu for ikke at lade en afhandling, som husets herre havde foræret mig samme aften, blive tilbage og derved vække mistanke om, at jeg lagde ringe vægt på denne vennegave.

Da jeg atter trådte ind i stuen, fandt jeg hele familien samlet endnu trods den sene time. Husets herre gik op og ned ad gulvet og røg sin cigar ud, og hans hustru og svigerinde stod ved bordet, bortvendt fra hinanden og med miner, der tydede på en livlig samtale, som jeg havde afbrudt.

"De kommer lige i rette tid, kære ven," udbrød fruen. "De må hjælpe mig imod disse to forbundsfæller, som én gang for alle har gjort sig forstokkede imod alle fremtoninger fra en oversanselig verden. Hos min mand undrer det mig ikke. Han er og bliver en repræsentant for den eksakte forskning, og hvad man ikke kan aftvinge naturen med løftestænger og skruer, det nægter han glat væk, fordi det ville falde ham vanskeligt at finde en videnskabelig formel med $a^2 + b^2$ for denne irrationale kendsgerning. Men at min egen kødelige søster Nelly er så lidt beslægtet med mig, at hun holder med ham og erklærer al indblanding af en højere verden for sansebedrag – det er for galt! Nelly, du lod jo selv før et ord falde om, at du også havde oplevet en spøgelseshistorie, men du fortalte den jo ikke."

"Nej," svarede den unge dame med en skalkagtig hemmelighedsfuld mine, mens hun drog et let suk. "Jeg ville ikke tilstå for de andre, at jeg selv en gang var med til at arrangere en spøgelseshistorie, fordi jeg selv nu ikke kan tænke på den uden anger. Det var, mens jeg var i pensionen. Mine kammerater var alle skrækkeligt overtroiske, og de smittede

mig. Så havde vi en lærerinde, en mademoiselle Mercier, en dame fra Sydfrankrig, men alligevel *un esprit fort*. Hun lo ad os med vore sentimentale anelser, vor tro på spådomme og vore ængstelser, når vi var på uhyggelige steder. Det oprørte os. Vi fandt det så kvindeligt, så fortryllende poetisk at stå i æterisk forhold til alle mulige ideale væsener, og derfor sammensvor vi os om at arrangere noget rigtig massivt spøgeri for at få denne fornægterinde af ånder til at tvivle på sine hovmodige oplyste meninger. Jeg skal nok vogte mig for at fortælle denne barnagtige og tillige syndige historie udførligt. Kort og godt, vor lumske plan lykkedes kun alt for godt; som følge af den måtte mademoiselle ligge tre dage af nervekrampe, og man opdagede ikke, at det var os, som havde været på spil. Men vi blev selv straffet; for vi blev så bange over vort eget spøgeri, at vi af lutter gysen nær var faldet ud af rollen. Senere har jeg ikke kunnet høre eller læse nogen spøgelseshistorie uden at tænke på, om der ikke stak en flok kåde skoletøser eller andre frække spøgefugle bag ved den, og jeg har mistet min respekt for en højere verden for stedse, fordi jeg lille tossede tøs selv en gang har ageret ånd."

"Du mener altså," sagde hendes søster, "at der altid er bedrageri med i spillet? – Kære hr. doktor, De må ikke anse mig for så lettroende og mene, at jeg ganske blindt skulle tro på de professionelle spiritistiske åndemanere. De eksisterer jo, fordi verden vil bedrages, og fordi selv de mere dannede mennesker føler en tilgivelig nysgerrighed efter i alt fald en lille bitte smule at løfte det slør, det hinsides er skjult for os med. Jeg skammer mig også altid, når jeg hører, hvor let menneskene lader sig afspise med åbenbaringer fra en formentlig åndeverden, der er

så åndløse, at de i det højeste kan udgå fra ganske udannede og enfoldige afdøde. Nej, hvis jeg tog den slags materialisationer alvorligt, så ville det med rette være en skilsmissegrund for min mand. Men det, som vi nu har hørt i aften – ja, vi kan da ikke have obersten mistænkt for, at han ville binde os en fabel på ærmet, eller at han som et hysterisk medium har sammenfantaseret alt dette, lige så lidt som professoren, der endog har set og hørt sit spøgeri ved højlys dag. Og dog har Ludvig disse to vidner mistænkt, og Nelly rynker på sin vigtige lille næse. Kære ven, De må hjælpe mig med at bringe disse vantro mennesker til fornuft."

"Til fornuft, kæreste frue?" svarede jeg og kunne ikke lade være med at smile. "Det vil falde vanskeligt, da Deres to modstandere jo netop forsvarer fornuften imod anfægtelser af irrationale forestillinger. Så meget vil jeg nu rigtignok indrømme Dem: jeg tvivler ikke et øjeblik om, at de to herrer virkelig har oplevet alt, hvad de fortalte om den skønne Abigail og frøken Blandine."

"Det vidste jeg jo nok," afbrød den livlige frue mig med et triumferende blik til sin mand og søster. "De er digter, De *må* holde med mig. De har jo selv fortalt os om Deres sygdom i Rom og den gådefulde virkning, den øvede helt op til Berlin. Ja der gives virkelig ting mellem himmel og jord –"

"Hvem tvivler om det?" sagde jeg. "Det gør ikke engang en naturforsker, der tænker lidt ud over sit mikroskop og sine retorter. Men man må dog skelne. Tilfælde som mit er forekommet så utallige gange, så hævede over al tvivl, at det næppe vil vare længe, før man kan forklare dem med en rimelig hypotese. Hvorfor skulle man f.eks. ikke tro på en sjælеæter, der

under visse forudsætninger fra individ til individ fører forbindelsestråde frem og tilbage igennem, hvis svingninger ligesom lysets – men min ven Ludvig smiler ironisk. Kære ven, jeg skal nok holde op med at fuske i psykofysikken. Kun må jeg endnu hurtigt protestere imod den misforståelse, at jeg skulle anse oberstens og professorens spøgelseshistorier for det, man kalder virkelige kendsgerninger. Oplevet har jo rigtignok herrerne deres eventyr, ligesom damerne har oplevet Lisbeth og den stakkels vanføre dreng, men det er kun med deres indre sanser, hvis indtryk, der er udgået fra hjernen eller hjertet eller nervecentret, er blevet forvandlet til ydre iagttagelser ved et selvbedrag af fantasien. De ser, kære frue, at jeg ikke kan være Deres forbundsfælle, hvor ondt det end gør mig. Selv om min overbevisning om, at der ikke gives nogen fortsat tilværelse efter døden, ikke var fast af andre grunde, vore venners visioner ville ikke rokke den."

Den elskværdige frue rystede på hovedet og så misbilligende på mig. Så gjorde hun gode miner til slet spil og sagde smilende:

"Jeg ser, at jeg er ligesom både købt og solgt her. Så forklar mig da i det mindste, hvorledes to forstandige, ædruelige mænd kunne komme til så groft et selvbedrag."

"Ædruelige?" afbrød hendes mand hende med et skuldertræk. "Hørte du ikke, at obersten først havde drukket en flaske let vin og så en flaske særlig tung og ildfuld? Og var den unge doktor i den fortryllede have ikke halvt omtåget af sommersolens glød, rosen- og liljeduft og lyrisk poesi, der var steget ham i den grad til hovedet, at han ved middagstid faldt i søvn i sit kaprifoliumslysthus? Som om man altid behøvede så mange

stimulerende midler for at få de dejligste syner og hallucinationer!"

"Du har muligvis ret," svarede hans hustru. "Men hvornår har man nogen sinde før hørt, at folk, der har syner eller drømme, oplever så udførlige og sammenhængende historier med begivenheder, som de ikke kunne vide af sig selv, og som bagefter viste sig at være sande? Hvorledes kunne professoren, selv om tante Blandines ansigt og dragt foresvævede ham fra billedet, høre hende fortælle ting om hendes skæbne, der stemmede overens med kendsgerninger, som han ikke vidste noget om?"

"Undskyld," sagde jeg, "det lyder meget rimeligt; men hvem indestår os for, at drømmeren ikke først bagefter, da han fortalte andre om sin drøm, har tilføjet alt dette efter senere at have fået det at vide? Når vi iagttager os selv nøje, vil vi så ikke finde, at vi, hver gang vi genfortæller en drøm, udfører de sædvanligt utydelige træk nøjere og selv tror på, at den fra begyndelsen af har indeholdt alle de ting, vor fantasi senere har besmykket den med? Med tiden vokser så et ganske ubetydeligt, ofte temmelig tåbeligt drømmesyn til en fantastisk digtning, som drømmeren selv betragter som en fuldstændig objektiv oplevelse. Jeg er overbevist om, at obersten, efter at have tømt det sidste glas, rejste sig noget tung i hovedet, for at gå hjem til sit hotel. Han fo'r så vild og kom til kirkegården, ved hvis gitter han blev stående og stirrede ind i den månebeskinnede have, indtil han endelig fik et anfald af afmagt eller svimmelhed, så han faldt og slog sin læbe på jernstængerne. Måske han ikke lå der længere end ti minutter, længe nok til at drømme, at han fik besøg af sin fordums elskede, hvis billede var dukket op i hans

sjæl. Da han så kom til bevidsthed igen og tænkte på sin drøm, blev uden hans vidende de enkelte momenter i denne lidenskabelige indre oplevelse krystalliseret til et lille novellistisk hele, som han nu uden betænkning ville sværge på hver enkelthed af. Er denne forklaring ikke simplere og rimeligere, end at en død kvinde skulle være steget op af graven for at hjemsøge sin troløse elsker, hvis tilfældige nærværelse i nabolaget hun dog i det højeste kunne have erfaret, hvis det sluttede selskab på kirkegården læste den lokale avis og så, hvilke fremmede der var ankommet til byen?"

"De glemmer den lille buket evighedsblomster," sagde fruen. "Det er et vidnesbyrd, som også beskæmmede min kåde søsters tvivlesyge."

"Og du tror virkelig, at en ulegemlig ånd, der i det højeste har iført sig et såkaldt astrallegeme, med to astralfingre kan holde på en virkelig buket?" spurgte frøkenen med et skuldertræk. "Hvis du dog bare havde ladet Ludvig tale ud før – han var på vej til også at afkræfte dette bevis."

"Det burde jeg overlade til vor kære gæst," sagde husets herre. "Han må jo vide, hvorledes man løser sådanne lystspilknuder. Nå, jeg er jo ikke sagkyndig; men jeg tænker mig, at den pige, som gjorde rent i værelset, har ladet sig friste af roserne i vandglasset til et lille tyveri, og at en eller anden har glemt evighedsblomsterne i sofaen, hvor så obersten en gang tidligere har set dem uden straks at være sig det bevidst. Først i hans drøm dukkede de så op igen, efter at de tidligere havde hvilet under bevidsthedens tærskel, som den moderne psykologi kalder det. Da han så kom hjem og ikke fandt roserne mere, men så evighedsblomsterne, kombinerede hans fantasi begge

dele med ubevidst kunstnerisk konsekvens, og nu skal vi tro på det som på en kendsgerning! Ja, selv om mine egne sanser en gang skulle sammensværge sig imod mig, så ville jeg kun anse blomster, der tilsyneladende skænkedes mig af ånderiget, for en gave fra ånder, hvis en botaniker forsikrede mig, at han ikke havde truffet mage til dem i et jordisk herbarium."

"Jeg nedlægger mine våben," sagde fruen muntert, idet hun strøg sin mands hede pande, "men kun, fordi vi endelig en gang må i seng, hvis du ikke skal mangle alle livsånder, når du går på universitetet i morgen – jeg mener i dag. For resten har du på ingen måde overbevist mig. Lad os give hinanden vort ord på, at vi om hundrede år vil komme sammen igen, som ånder eller ved hjælp af sjælevandringen. Så ved vi forhåbentlig mere om disse ting. Vil De være med til det, kære ven?"

Jeg lovede det leende og er nu selv begærlig efter at vide, om jeg vil være i stand til at holde ord.

Martin, den højtstræbende

Til de stamgæster, der to gange om ugen plejede at samles ved bordet for honoratiores i gæstgivergården "Den blå Drue", havde denne dag en fremmed gæst sluttet sig, en alvorlig ung mand, som, skønt han endnu ikke var over femogtyve år, optrådte med moden, påfaldende selvbevidst værdighed og uden forlegenhed tog del i de ældre herrers samtale. Byens præst, en fortræffelig mand, der var elsket af gamle og unge, havde indført ham og forestillet ham som sin søstersøn, teologisk kandidat N., der lige hæderligt havde overstået sin eksamen og nu var kommet dertil for at lade sig føle på tænderne af sin gamle onkel. Denne havde allerede tidligere med nogen familiestolthed talt om nevøen og om det gode navn, som dette unge teologiske lys allerede havde vundet. Men nu, da han havde indfundet sig personligt, kunne man mærke, at den gamle joviale præst, der ellers ved sit gode humør satte liv i den fortrolige klynge, var lidt forlegen og blev adspredt og lakonisk.

Grunden til dette var ikke længe en hemmelighed.

Den lille by, som ellers i ingen henseende hørte til de betydeligste i landet, havde den lykke, at der imellem de mænd, der varetog dens materielle og åndelige tarv, fandtes en halv snes opvakte hoveder, folk med et klart blik, en sund livserfaring og mange interesser, som ellers let går til grunde under smålige forhold. Derfor plejede samtalen ved stamgæsternes bord ikke, som det andet steds er skik, at handle

udelukkende om lokale spørgsmål og sladder eller at udarte til unyttigt kandestøberi. Næsten alle deltagerne havde set en god del af verden, før de lagde sig for anker her i beskedne embeder og stillinger, og nogle vittige hoveder, herredsfogeden, amtsforvalteren, apotekeren og ikke mindst sognepræsten, sørgede for, at selv de solide debatter ikke manglede lunets krydderi. En fremmed, som sluttede sig til dette selskab, plejede den første aften at have nok at gøre med at lytte og le, så at han kun lejlighedsvis selv gav et ord med i laget.

Men den unge teolog syntes at anse det for sin opgave, straks den første aften at konstatere, at der ikke kunne være nogen tvivl om hans evner og dyder og hans kald til at være sjælesørger.

Apotekeren havde givet en lille lystig historie til bedste. For nogle dage siden var en kone kommet til ham med det spørgsmål, om han ikke kunne give hende et middel mod drømme. Hun var flyttet ind i en ny bolig og havde straks den første aften drømt, at hun var død og lagt i kisten, men havde beholdt sin bevidsthed. Så kom der bier flyvende ind ad det åbne vindue og satte sig på hendes legeme, så at hun overalt følte smertelige stik uden at kunne værge sig. Da hun vågnede, kunne hun kun alt for tydeligt iagttage sporene af drømmen på sin hud. På en lignende måde gik det den næste nat. Da var hun ikke blot levende, men vandrede så ung og skøn omkring imellem en flok gode veninder, at alle så på hende med misundelse og skinsyge. Pludselig vendte hele flokken sig mod hende, væbnet med nåle, som de borede ind i hende for at skaffe hende ud af verden. Så vågnede hun og fandt atter

tydelige mærker af disse stik på sin krop. Nu ville hun gerne have et middel imod det.

"Jeg satte en ganske alvorlig mine op," berettede apotekeren, "lod hende vise mig nogle af de stik, hun havde fået i drømme, og erklærede så den gode kone, at der fandtes et middel, som jeg viste hende i en pulveræske. – Hun spurgte, om hun skulle tage det i vand eller i kapsler. – Nej, det var kun til udvortes brug. Hun skulle strø det i sin seng, før hun lagde sig, så blev hun fri for bi- og nålestik.

I fire dage hørte jeg ikke noget fra hende. Endelig kom hun og overøste mig med taksigelser. Midlet havde hjulpet brillant, men nu var æsken desværre tom, og hun bad om en ny portion af det kostelige arcanum.

Jeg var nu ærlig nok til at tilstå, at æsken kun havde indeholdt persisk insektpulver, og gav hende det gode råd for fremtiden at rense den nye bolig grundigt og at lade alle møblerne undersøge for en gang for alle at bortmane de onde drømmeånder."

Man lo ad denne historie, og den unge kandidat nedlod sig også til et medlidende, overlegent smil, som mere gjaldt selskabet, der morede sig over en så tarvelig spøg, end konens indskrænkethed. Da så et par af de andre meddelte eksempler på overtroiske drømme, som stammede fra folk af almuen, og da til sidst den bemærkning faldt, at drømme ikke altid, således som man plejede at sige, hidrørte fra maven, men at enhver legemsdel kunne give anledning til dem, så var det, som om gæsten følte sig forpligtet til at give samtalen et højere sving, og han ytrede på sin milde og dog så overordentlig sikre måde, at han havde et højere syn på naturen og på drømmenes værdi end

dette materialistiske. For ham var drømmene en af de værdifuldeste garantier for sjælens guddommelighed og uforgængelighed, idet den under søvnen, befriet fra timelighedens forstyrrelser, mindedes sin evige oprindelse og i anelser og syner hævede det slør, som skjulte det hinsides for det jordiske menneske.

Efter denne højtidelige ytring blev der ganske stille i vennekredsen. Kun præsten hostede lidt, som om han havde fået cigarrøg i halsen, og flyttede sig uroligt frem og tilbage på stolen. Men hans nevø, der forklarede denne tavshed til gunst for sig, som et vidnesbyrd om det dybe indtryk, som hans mere ideelle anskuelse havde gjort på disse brave, men noget vulgære verdensmennesker, følte sig derved ægget til at fortsætte i samme tone. Han fortalte, at han allerede som dreng havde følt en stræben efter højere erkendelse, og når han ret smerteligt havde været sig sit menneskeväsens skranker bevidst, så var han altid blevet trøstet af forjættelsesrige drømme. Så meddelte han nogle af disse så flydende, at den mistanke lå nær, at det ikke var første gang, at han opbyggede en andægtigt lyttende tilhørerskare med sådanne åbenbaringer. Især måtte han have gjort lykke hos sværmerisk troende fruer og frøkener; for i disse næsten med digterisk kunst komponerede nattesyner myldrede det af forklarede skikkelser, engle og ærkeengle, og til sidst luede næsten altid hele himlen i strålende bengalsk belysning. Især fremstillede hans forældres ærværdige, hedengangne sjæle sig rørende og virkningsfuldt. Han havde kun kendt dem som barn, men der var vedblevet at være et åndeligt bånd mellem dem og ham, og hans salig moder benyttede lejligheden til at give sin eneste søn alle slags vise forskrifter og en forsmag på

hin højere erkendelse, som den unge teolog så ivrigt attråede. Når han vågnede, var rigtignok denne del af hans oversanselige oplevelser svundet bort. Den jordiske ånd fatter jo ikke, hvad der er højere end al fornuft. Kun en slags eftersmag af uendelig salighed garanterede ham, at sådanne drømme var mere end gøglebilleder.

Han havde under skildringen af disse himmelske fremtoninger talt sig så ivrig, at hans kønne, rødmossede ansigt glødede, og hans forglemmigej-øjne lyste. I en så begejstret stemning måtte han være uimodståelig for sin menigheds kvindelige medlemmer. Men her, ved mændenes bord, fandt han en hårdnakket tavshed, der i længden ikke forekom ham selv ganske hyggelig. Han så også et par mistænkelige, ironiske trækninger om apotekerens mund, og amtsforvalteren, der havde sagt, at alle drømme stammede fra aftensmaden, trak sine brede skuldre i vejret, vuggede hovedet frem og tilbage og lod en underlig knurren høre, som en stor dogge, der har fået et lidet tiltalende foder hældt i sit trug.

For at foregribe en skeptisk kritik af de opbyggelige meddelelser, hvilket hidtil aldrig havde været nødvendigt, henvendte den mærkelige unge sværmer sig til sin sidemand til venstre og sagde: "Har De aldrig oplevet lignende natlige åbenbaringer, hr. herredsfoged? Om end mit kald gør mig særlig skikket og modtagelig for dem, så skulle jeg dog mene, at en sådan oplysnings nåde ikke fuldstændigt kan være nægtet nogen, selv ikke den mest vantro."

"Jeg må desværre tilstå, højstærede," svarede herredsfogeden, "at jeg i det hele taget aldrig drømmer. Eller rettere sagt, jeg vil ikke sige desværre, men heldigvis. For da efter Deres

forestilling enhver må slæbe sit kalds sorger og glæde med over i sin natlige sjæletilstand – hvad andet ville så jeg støvede dokumentmenneske få ud af det, end at jeg også i drømme måtte plage mig med alle de ubehageligheder, forbrydelser og andre menneskelige skrøbeligheder, som giver mig nok at bestille om dagen i min virksomhed som dommer. Jeg ville i det højeste træffe hedengangne gavtyve, brandstiftere og rovmordere, som vel næppe ville åbne mig et blik for en højere erkendelse, især da de, som man siger, ikke vandrer over til højere regioner, men fortsætter deres jordiske straffetid på et vist lavere sted. Men hvis De derfor anser mig for vantro, tager De fejl. Jeg, højstærede hr. kandidat, har også en gang haft – hvad De kaldte – en natlig åbenbaring, og jeg har længe spekuleret på, hvorledes det forholdt sig med den. Hvis de herrer ikke har noget imod det, ville jeg gerne fortælle Dem mit sælsomme eventyr."

De gav alle ivrigt deres samstemning til kende, og nogle puffede til hinanden og så i al hemmelighed fornøjet på hinanden. For herredsfogeden var bekendt for sit sarkastiske lune og sin fortællekunst, og man håbede, at han ville give den højrøstede ungersvend en lille lektion og hævne selskabet for den kedsomhed, som det havde måttet lide under, mens han hengav sig til sine himmelske fantasier.

Men herredsfogeden så lige ud for sig med en meget alvorlig mine, tog et par kraftige drag af sin merskumspibe og sagde:

"Denne historie må fortælles løgnagtigt, men sand er den dog; for hvorledes kunne man ellers fortælle den?' Jeg må forudskikke denne indledning til den berømte historie om pindsvinet, fordi man måske ville undre sig over at høre den

slags ting af mig, der allerede på embeds vegne er forpligtet til at gå til bunds i alle gådefulde hændelser og ikke engang at tro, hvad øjnene ser, når sagen ellers synes at stride imod almengyldige naturlove.

Men denne gang kunne jeg desværre ikke anstille noget vidneforhør. For jeg var selv det eneste vidne.

Hvad jeg som sådant oplevede, var følgende:

De må vide, hr. kandidat, at jeg er født i en meget lille købstad, hvor min fader var borgmester. Mine venner siger, at jeg altid bliver lyrisk, når min fødeby kommer på tale. Jeg benægter ikke denne svaghed, men deler den med alle mine bysbørn og er overbevist om, at den, der nogen sinde har haft lejlighed til at se den lille ubetydelige ravnekrog, der ligger i det mest maleriske skov- og bjerglandskab, han vil i alt fald anerkende, at der er formildende omstændigheder i vor lokalpatriotisme. Når vi er imellem os selv, så giver vi vore følelser frie tøjler og ser medlidende ned på de nærmestliggende store byer. Det er utænkeligt, at en af os i længden skulle kunne befinde sig vel der ude i det store rige, når han ikke i det mindste fra tid til anden fik lov til at se, om vore skove endnu er lige så grønne, vort kirketårn endnu lige så gråt som i hans ungdomstid. En mand fra vor by gifter sig også sjældent med en "fremmed", og når jeg for mit vedkommende er en undtagelse – nå, det har ikke noget med sagen at gøre.

Min egen fader havde en tid lang studeret jura, men var så blevet lokket hjem igen af mindet om en ungdommelig kærlighed og trådt ind i en onkels forretning for hurtigere at kunne stifte sit eget hjem. Med tiden havde han svunget sig op,

og da der dog var en vis duft af retsvidenskab ved ham, havde han endelig drevet det til at blive borgmester.

Landretten var vor lille bys stolthed. Af offentlige institutioner ejede vi desuden kun et fortræffeligt brandvæsen, en mønsterværdig fattiganstalt og borgerskolen, der uddannede sine elever indtil latinskolens fjerde klasse. Det fulgte af sig selv, at jeg først skulle gennemgå den for så senere andetsteds at forberede mig til universitetet. For min faders søn skulle straks betræde den juridiske løbebane, men ikke som han vende om på halvvejen.

På fremtiden tænkte jeg med stille gru, fordi den ville skille mig fra mit kære hjem. Så meget begærligere nød jeg alle nutidens glæder, og da vi den gang endnu ikke mærkede noget til den nu så meget omtalte overlæsselse i skolen, havde jeg tid nok til med ligesindede skolekammerater at strejfe omkring i omegnen, hvor vi kendte hver busk og hvert træ, hver bæk og hver eng.

Der var én iblandt os, en købmandsenkes søn, der næsten aldrig tog del i disse vilde drengelege. Han hed Martin Røseler, men vi kaldte ham Martin den Højtstræbende, eller også simpelt hen Stræberen. Dette navn havde han fået, fordi han, når vi ville lokke ham bort fra hans bøger og stile, plejede at undskylde sig med, at han ikke havde tid til at lege, han foretrak at stræbe efter noget højere.

Det lyder nu meget pedantisk af en tolv eller tretten års skoledreng. Han blev også ubarmhjertigt drillet med det og erklæret for en filister og et hængehoved. Men når man betragtede ham nøjere og så, hvor hans tankedybe øjne lyste, når han hørte et smukt sted hos en digter, eller hvordan han

kneb de kønne røde læber sammen, når det gjaldt om at besvare et vanskeligt spørgsmål, som om han havde en hård nød at knække, så forekom han en ikke at være en kvindagtig stuelærd, men en tankefuld drømmer, der en gang ville blive til en åndskraftig mand.

Mig havde han hurtigt vundet, og vi blev de bedste venner. Ham alene kunne jeg takke for, at jeg ikke blev helt vild, men trods al min letsindighed gjorde gode fremskridt i skolen. For i al hemmelighed havde jeg en uhyre stor respekt for ham, når jeg så ham gruble over de vanskeligste og mest indviklede gåder og allerede længe før konfirmationen give sig af med troens mysterier. Troens *Hvad* stod fast for ham, men med dens *Hvorledes* brød han rastløs sit hoved. Helst ville han have været teolog, da han tænkte, at det teologiske studium ville løse al hans tvivl. Men det var hans gamle moders midler ikke tilstrækkelige til. Alt, hvad hun kunne gøre for ham, var at sende ham til et skolelærerseminarium, hvor han kunne få en friplads. Således skiltes vi på samme tid fra vore kære og vort hjem. Jeg kom i latinskolen her i byen, han til det nærmere liggende L., hvor han skulle gennemgå et flerårigt kursus for så – forhåbentlig – at få en beskeden ansættelse i sin fødeby.

Under et par feriebesøg, som jeg aflagde hjemme, traf jeg ikke den kære højtstræbende Martin, da han manglede midler til at rejse hjem for. Vor korrespondance, som i den første tid havde været temmelig livlig og fra hans side udførlig, døde efterhånden hen ved min fejl, og mens jeg studerede ved universitetet, hørte jeg kun af og til fra ham, da han også efter sin hjemkomst fra seminariet fortsatte sit ensomme liv og ikke viste sig hos mine forældre.

Men så snart jeg havde overstået min første eksamen og kom hjem for i nogen tid at arbejde som fuldmægtig ved vor landret, opsøgte jeg straks min gamle skolekammerat. Hans hjertelige modtagelse hjalp mig snart ud over den generthed, jeg følte, fordi jeg så længe ikke havde skrevet til ham. Han hilste mig, som om vi først havde skiltes den foregående dag, og han var virkelig ganske, som han stod i min erindring, med sit gamle, tankedybe drengeblik og det alvorlige træk om munden, for øvrigt moden i det ydre, en smuk, rank ynglingeskikkelse. Han havde i et år været hjælpelærer ved vor borgerskole, med en ussel løn, som han dog ikke beklagede sig over. Vi meddelte hinanden vore oplevelser. Hans bestod ikke i andet end en betydelig tilvækst i kundskaber, "og" – tilføjede han med et undseligt smil – "i den senere tid har jeg gjort et bekendtskab, et bekendtskab, fra hvilket jeg daterer en ny epoke i mit liv."

Jeg var fattet på at høre tale om en rørende beskeden forelskelse; men da jeg spurgte om den unge piges navn, rystede han leende på hovedet – for han kunne også være ganske lystig på sin måde – og tilstod, at det kun drejede sig om bekendtskabet med Schopenhauers værker.

Men så blev han straks igen alvorlig, ja, næsten bedrøvet. "Ser du," sagde han, "det er virkelig sådant noget, som du formodede, en tilstand, som den skildres hos forelskede, der snart jubler himmelhøjt og snart er bedrøvede til døden. Du ved, at jeg altid har stræbt efter en højere erkendelse – det går mig ligesom Geuserne, det øgenavn, I af den grund har givet mig, betragter jeg som et hædersnavn –, og da jeg nu traf på det guldbjergværk af dybsindige tanker, som denne mærkelige mand har åbnet for os, så tænkte jeg, at jeg på en gang skulle

blive rig og kunne leve sorgfrit. Deri havde jeg nu taget meget fejl. Når jeg har fulgt ham en stund og tror, at jeg kan vandre sikkert i hans fodspor, forsvinder han pludselig for mig, og jeg ved hverken ud eller ind. Det er en lykke, at også han, som vor kirke, forjætter en udødelighed; i den vil vi dog med lysere øjne skue verdens hemmelighed. Hernede forekommer jeg mig rigtignok ofte som den store kondor, jeg en gang så i et menageri. Som regel sad den i sit bur og stirrede lige ud for sig med halvt forbavsede, halvt sørgmodige øjne. Pludselig hævede og svang den sine stærke vinger, som om den fra det lave fængsel ville stige op i æteren. Men den stødte hovedet imod træloftet og faldt atter sammen med en skarp jammerlyd, der skar mig i hjertet. Nå, vort fængsel vil jo en gang blive åbnet, og så – så *excelsior*!"

Jeg var den gang blevet meget skeptisk med hensyn til et liv efter døden og holdt ikke min tvivl tilbage. Men jeg kunne ikke hamle op med ham. Han havde studeret dette spørgsmål i alle retninger og anskueliggjorde mig Leibnitz' lære om den udødelige, uforgængelige monade, som vi kalder vor sjæl, om guddommens forpligtelse til, når vi havde udviklet os redeligt på jorden, da efter dette liv at anvise os en ny tumleplads, hvor vi på ny kunne leve og lære, hvad jo også den gamle hedning Goethe tillidsfuldt havde udtalt til Eckermann, og han mente, at også de kærlighedens tråde, som blev overskåret hernede, måtte knyttes en gang igen og spindes videre i et højere lys.

"Nå ja," sagde jeg, "jeg har ikke noget imod det. Forlang blot ikke, at jeg skal have et fast håb i den henseende. Jeg må altid tænke på ham, der erklærede, at han ikke troede på udødeligheden; for hvis det så senere ikke blev til noget med

den, så ville han ærgre sig over, at han så længe forgæves havde troet på den."

Han var så lidt pedant, at han endog formåede at le ad denne gamle spøg. Nu, da han var fireogtyve år, havde han i det hele taget ved siden af sin åndelige drift og higen en trang til munter livsnydelse, som den fattige lærer, der måtte ernære sin gamle moder, jo rigtignok ikke kunne tilfredsstille. Foruden sit arbejde på skolen gav han en mængde privattimer, der også kun blev ynkeligt lønnede. Alt, hvad han tjente, gav han moderen. Hun var med tiden blevet gerrig og undte kun sin voksne søn meget få lommepenge. I alle de fornøjelser, som man arrangerede i den lille by for at bringe de unge mennesker af begge køn sammen, tog han kun sjældent del, og gjorde han det, holdt han sig undseligt i afstand, da han ikke dansede. Dog så jeg på de store, strålende øjne, som han forfulgte denne eller hin unge baldronning med, at hans blod pulserede lige så ungt og ildfuldt som den mest tankeløses blandt vore jævnaldrende, som attrå efter en højere erkendelse aldrig havde voldet en søvnløs time.

Tre år var jeg i nærheden af ham, tre meget fornøjelige år, hvor vi dagligt sås, og jeg oplevede også, at han gjorde et andet bekendtskab end den gamle frankfurter-filosofs, der "gjorde epoke i hans liv". Vedkommende unge pige var rigtignok en kras modsætning til den store tænker, et rent naturbarn, men gledet ud af vor fælles gamle moders skød i en af hendes lykkeligste timer. Hun var pur ung, da min ven første gang fik øje på hende, ikke over seksten år, naturligvis en lille naboerske, der en skønne morgen pludselig havde trådt sine børnesko og for første gang tog del i en stor udflugt for hele byens ungdom.

Meget pyntet var hun just ikke, forældrene var fattige folk, men med sin nystrøgede sommerkjole, den gamle stråhat med blå bånd og med sine vidunderligt skønne brune øjne kunne hun roligt lade sig se ved siden af de stolteste patricierdøtre. Min ven Martin var tilfældigvis med på udflugten, da det ikke kostede mange penge. Næppe fik han øje på sin unge naboerske, før det var ude med ham for denne og alle følgende dage. Men det kom endnu ikke til nogen tilnærmelse. Næste morgen tilstod han mig, at det stod fuldstændig klart for ham, at denne Thilde, som hun blev kaldet, var den livsledsagerinde, som Himlen havde bestemt for ham.

Jeg kunne ikke fatte, hvorledes han havde fået denne overjordiske åbenbaring, især da han endnu ikke havde talt et ord med sin udvalgte. Men han var i en så salig beruset tilstand, at jeg ikke gad plage ham med min ædruelige fornuft.

Kort efter måtte jeg forlade ham for at tage min afsluttende eksamen. Så blev jeg straks ansat her, hvor jeg helst ville være, når jeg ikke kunne være i min fødeby, lærte min tilkommende hustru at kende og voksede derved så fast her, at jeg i flere år ikke engang fik tid til flygtige besøg i hjemmet.

Først min faders død kaldte mig hjem igen. Jeg var ikke i stemning til at give mig meget af med gamle venner og bekendte. Jeg besøgte kun Martin. Han var et helt forvandlet menneske. Det var gået i orden mellem ham og hans første kærlighed, hans gamle moder var død i mellemtiden, han kunne nu tænke på at fæste bo, og de skulle allerede om seks uger holde bryllup. Hans indtrængende indbydelse til dette måtte jeg afslå. Men jeg så dem sammen og fik den overbevisning, at min kære Martin netop havde fundet den

kvinde, som ville give ham, hvad han havde manglet i sin fattige ungdom. "Hvordan synes du om hende?" spurgte han med et lyksaligt ansigt, der foregreb svaret. "Du vil næppe kunne opdrage din lille kone til at være højtstræbende," sagde jeg; "men til gengæld vil hun hjælpe dig til visse andre højere erkendelser, som heller ikke er til at foragte, og med sin lille hånd glatte din pande, når den ufrugtbare grubliseren over verdenshemmeligheden lægger alt for hæslige rynker på den."

Han lo; især da jeg citerede et vers af "Tryllefløjten":

> "Mann und Weib und Weib und Mann
> reichen an die Gottheit an." Note 8)

"Dette *Eritis sicut Deus* forekommer mig rigtignok noget tvivlsomt," sagde han. "Men selv om jeg ikke filosoferer med Thilde, så kan jeg vel gøre det for mig selv, og jeg vil lige så lidt blive forstyrret af hende, som min store navnefætter" – han mente Martin Luther – "blev forstyrret af sin Katrine, når han udforskede troens hemmeligheder."

Så skrev han endnu et par gange til mig som ung ægtemand, men da jeg var doven til at svare, gik vor korrespondance igen i stå. Mit embede lagde for stærkt beslag på mig, og i mine ledige timer var jeg optaget af mine egne familieglæder. Om ham erfarede jeg kun, at hans lille kone havde født ham en dreng. Det glædestrålende brev, hvori han meldte mig det, og min lykønskning var de sidste livstegn, som vi vekslede. Og da jeg ikke længere havde nogen slægtning i min fødeby og havde været lige så forsømmelig over for andre korrespondenter som over for min gamle ven, så hørte jeg så godt som ikke mere derfra. For den gode gamle ravnekrog greb ikke ind i verdenshistorien, og dens navn blev aldrig nævnt i aviserne.

Således gik det nu i en fire-fem år; men så blev jeg en skønne dag i den grad betaget af hjemve, at jeg midt i året, uden at afvente retsferien, tog en uges orlov for atter en gang at indånde luften i mit ungdomshjem.

Jeg havde ikke meldt mig og glædede mig derfor også til at overraske min kære Martin. På den sidste station før min rejses endelige mål forlod jeg jernbanen. De to milsvej, der endnu skilte mig fra det elskede sted, hvor min vugge havde stået, ville jeg tilbagelægge på en magelig spadseretur. Det var et dejligt vejr, dagens hede svandt for den lette aftenvind, egnen, som jeg kendte så godt, viste sig i al sin skønhed i den gunstigste belysning, først i aftenrøden, så i måneskin, månen var i tiltagen, og lette skyer strejfede hen over den. Derfor forhastede jeg mig slet ikke, jo nærmere jeg kom til den lille by, des hyppigere holdt jeg hvil på dette og hint sted, som vakte glade erindringer hos mig; jeg fo'r tilmed vild nogle gange, da der var forandringer i byggeforholdene hist og her, og jeg brugte rigeligt fire timer til en vej, som jeg ellers ville have tilbagelagt på mindre end to.

Da jeg endelig trådte ud af den sidste skov og over marker og enge så byens tårne og tage rage op i måneskinnet, følte jeg mig lidt mat. Ved skovens udkant stod en lille bænk, som jeg kendte godt. Dér satte jeg mig for at hvile et øjeblik og endnu en gang at se det skønne billede. Men det varede vist ikke længe, før mine øjne faldt til, og de åbnede sig først igen, da jeg hørte kirketårnets ur slå – ti – elleve – ja, måske endda tolv slag, jeg kunne ikke nøjagtigt følge med – det var i alt fald på høje tid, at jeg søgte et natteleje. For selv i vor bedste gæstgivergård plejede man at gå tidligt i seng.

Da jeg så rejste mig og skyndte mig af sted, så jeg ikke langt fra mig på den marksti, der ved siden af kørevejen fører ad porten til, en mørk skikkelse, der gik i samme retning. Det var en rank, sortklædt mand, hvis lange frakkeskøder svingede løjerligt frem og tilbage mellem det høje græs, mens hans hoved, der var udækket, sad langt tilbage i nakken, som om han med spænding iagttog stjernerne.

Jeg var ikke et øjeblik i tvivl om, hvem det var, jeg havde foran mig, hvor meget jeg end undrede mig over at træffe ham her ude på denne tid af natten. Jeg glædede mig over, at tilfældet havde føjet det således, at jeg endnu samme dag og i så dejlig en nat skulle se min gamle ven igen.

"Martin!" udbrød jeg. "Er det virkelig dig? Hvad i al verden har en kærlig ægtemand og fader at gøre herude ved midnatstid?"

Han var stået stille ved det første ord, jeg talte, og vendte sig om imod mig, som om han ikke ville tro sine egne øren. "Er det dig?" sagde han næppe hørligt. "God aften, Vilhelm!" – Hans stemme lød fremmed og ligesom halvt udslukt; der fløj kun et øjeblik et svagt glimt hen over hans ansigt, så blev det mørkt igen, og han så ned mod jorden, som om det var ham pinefuldt at se mig ind i ansigtet. Det undrede mig også, at han ikke som ellers, når vi ikke havde set hinanden i lang tid, strakte mig begge hænder i møde. Det gjorde også mig genert. I stedet for at omfavne ham, trådte jeg kun tæt hen til ham og betragtede ham med bekymret deltagelse.

"Men hvordan er det, du ser ud, gamle ven?" sagde jeg. "Til trods for din huslige lykke synes det ikke at være gået dig helt godt i den senere tid. Dit ansigt er blevet smalt, din næse så

tynd, at man næsten kan se stjernerne skinne igennem den. Og nu går du omkring i natteluften uden hat på hovedet og kan hente dig den dejligste gigt i denne stærke dug. Lad os hurtigt se at nå byen, så kan du på vejen fortælle mig, hvordan det er gået dig."

Jeg ville tage ham under armen, men han undgik mig med en ængstelig, just ikke uhøflig, men mærkeligt fremmed bevægelse og vandrede med sine lange skridt ved siden af mig gennem græsset.

"Du har set ganske rigtigt," sagde han, "jeg har det heller ikke helt godt. Skønt det er egentlig utaknemmeligt at klage. De har vist ment det godt med mig. Jeg er jo blevet forfremmet."

"Forfremmet?" udbrød jeg. "Men det har jeg jo ikke hørt et ord om! Er du avanceret til rektor, og har du overanstrengt dig i din nye stilling, siden du ser så medtaget ud?"

Han rystede på hovedet, stadig med det dybsindigt vemodige udtryk.

"Nej, Vilhelm," sagde han; "det er ikke det. Jeg er slet ikke mere ved skolen. De har vel taget hensyn til, at jeg stadig løb panden imod min erkendelses skranker, så jeg sårede den, og ment, at de gjorde mig en tjeneste, når de forsatte mig til en højere dannelsesanstalt. Ved den har jeg nu været temmelig længe, og jeg har intet andet at gøre end at tage mig selv i skole. Jeg kunne også leve ganske sorgfrit, når blot ikke –"

Han standsede pludselig og så igen op imod stjernerne. Månen stod bag en grå sky.

"Jeg forstår ikke et ord af, hvad du siger, Martin," sagde jeg. "Hvad er det for en højere dannelsesanstalt? Har ministeriet

måske givet dig orlov et par år, for at du kunne studere ved universitetet? Og hvad skal det nu blive til i fremtiden?"

"Ja, vidste jeg det blot selv!" svarede han med et suk. "Det er jo netop det, at ingen kan sige mig det, heller ikke dér, hvor jeg nu er, og hvor man ellers ved så meget. Det sørgeligste er, at jeg har indset, at det ikke er nok at have god vilje til at fatte, hvad der bliver åbenbaret én. 'Tingen i sig' kan rykke en så nær ind på livet, som den vil, man har ikke organer til at gribe den og holde den fast med. Hvorledes skulle man også kunne det? Så længe man beholder sin smule personlighed, er man et begrænset væsen. Når et sådant ser ned i det ubegrænsedes, det absoluttes afgrund, så får det ikke øjnene op, det sortner snarere for dem, og det kan måske endog blive blindt, så at det ikke engang duer mere til en lavere erkendelse. Det er sørgeligt."

Så vedblev han efter en pause: "Kan du huske, Vilhelm, at jeg en gang fortalte dig om en kondor, der sårede sit hoved mod træloftet i buret, når den ville strække sine vinger? En sådan fange har det dog bedre end folk som vi. Vort bur er vokset sammen med os selv. Selv om sjælen ikke bliver såret af at støde mod den hårde hjerneskal – den er dog selv fængslet i sin udelelighed og sin evighed, som den ikke kan komme ud af. En stakkels højtstræbende monade har det værre end en mere nøjsom, der ikke ønsker mere, end at solen i det mindste vil skinne på dens tag, eftersom monader som bekendt ikke har vinduer."

Jeg havde lyttet til hans ord med stigende forbavselse. "Min gamle ven," udbrød jeg, "har du nu også opdaget, at erkendelsens træer ikke vokser ind i himlen? Nå, det vil i alt fald komme din hustru og din dreng til gode, hvis du i fremtiden

giver afkald på at spekulere og overlader metafysikken til dem, hvis kald den er."

Han blev stående og sænkede med en smertelig mine hovedet ned mod sit bryst.

"Min hustru?" hviskede han, og hans røst lød endnu hæsere. "Hende er jeg jo skilt fra."

"Hvad behager?" udbrød jeg. "Har de ikke tilladt dig at tage det søde lille menneskebarn med på din højere dannelsesanstalt? Er det måske blot, fordi hun ikke har anlæg for metafysik? Eller er I –"

Jeg kunne ikke fuldende sætningen. Det syntes mig alt for urimeligt, at dette ægteskab, som jeg troede ganske særligt var sluttet i Himlen, ikke skulle kunne bestå på jorden, at den unge kone måske endog kunne have gjort sig skyldig i noget, som havde tvunget denne den kærligste af alle ægtemænd til at forlade hende.

"Ja," sagde han, "det er virkelig således, man har skilt os ad. Hvorfor det var nødvendigt? Jeg ved det ikke. Ingen af os har gjort sig skyldig i noget, der i mine øjne kunne berettige så grusom en forholdsregel. Men der gives ingen appel imod sådanne højere beslutninger. Der er andre af mine nuværende kolleger, som det ikke er gået bedre, men mange bærer det lettere, fordi de ikke har været så lykkelige tidligere. Men jeg – du kender mig jo, og du kender også hende – nej, det er ikke det. Jeg selv erfarede først i ægteskabet, hvilken skat jeg ejede i hende. Og min dreng, min prægtige lille dreng –! Ak, det er skrækkeligt, og helt andre åndelige glæder og uanede opklaringer kunne ikke hjælpe en ud over det. I tre år ejede jeg hende, netop længe nok til at erkende, at du havde ret, da du

mindede mig om verset i *Tryllefløjten*. – Hvis i det hele taget en jordisk monade kan være så formastelig at tale om at være Gud lig, så står den her, og den er heller slet ikke bange for det. Hvad der er mere, er af det onde, hvis det ikke i det hele taget er det pure nonsens."

Da jeg hørte ham i næsten vild fortvivlelse sige disse ting og meget andet i samme tone, kunne jeg ikke finde ord til at udtrykke ham min smertelige deltagelse. Jeg grublede også rådvild på meningen af mange af hans ytringer og var for diskret til at udspørge ham ganske ligefremt, da jeg anede en sørgelig ægteskabsroman bag dette forvirrede skriftemål.

Endelig, da han udmattet tav, spurgte jeg, hvad der da bevægede ham til atter at opsøge denne egn, hvor han havde oplevet så sørgelige ting. Han nikkede og svarede ganske sagte: "Du har ret, det er en dårskab; men den er stærkere end jeg. Det klogeste ville være, hvis jeg fandt mig i, hvad der ikke kan ændres. Min Gud, man har jo også i min nuværende tilstand mangen en glæde og megen stille tilfredsstillelse, når af og til et mørkt punkt bliver opklaret, og den ivrige stræben fører en et lille stykke højere op. De fleste af mine kolleger er også ganske tilfredse med det, og nogle forekommer sig vidunderligt store, når de atter har løftet det slør, som dækker verdenshemmeligheden, en halv tomme højere op. Men de har ikke ladet så meget tilbage hjemme som jeg. Og derfor er der ikke noget at gøre ved det; skønt jeg ved, at jeg kun trykker brodden dybere ind i mit hjerte, når jeg atter ser det, jeg har mistet – jeg føler mig drevet tilbage, jeg bryder mig slet ikke om, hvad de overordnede tænker, når jeg går min vej uden orlov, jeg må her hen, selv om jeg senere til straf skulle blive

indespærret i et mørkt hul, hvor jeg i dage og uger ikke så lys og måtte sulte og tørste efter sandhedens brød og erkendelsens kilde."

Idet han sagde dette, drejede han ind på en sidevej, der førte bort fra byporten og henimod en lille skyggefuld skov. Denne lå op ad en lille skrænt og var om sommeren et yndet udflugtssted for byens honoratiores. For i skovfogedboligen, som rigtignok ikke var noget egentligt gæstgiveri, blev der serveret drikkevarer, man kunne kvæge sig med i skyggen af høje ege og linde.

"Hvor fører du mig hen?" spurgte jeg meget forbavset.

Men han svarede ikke, han vandrede hurtigere og hurtigere i forvejen.

Månen var trådt frem bag de tynde skyer og kastede sine stråler så kraftigt gennem trætoppene, at man tydeligt kunne se hver sten og hvert græsstrå dér, hvor de faldt. Husets forside lå i skygge. Min tavse ven ilede forbi den og standsede først ved det lave gærde, som skilte blomsterhaven bag huset fra skoven. To store hunde havde sovet dér og fo'r med rasende gøen hen imod hegnet, da de hørte os komme. De gjorde anstalter til at springe over det og angribe os. Men Martin trådte tæt hen til dem og bevægede ligesom hilsende den højre hånd hen imod dem. Da blev de pludselig ganske forsagte. Jeg så, at hårene i deres skind rejste sig, og de listede begge med halen mellem benene, skælvende og pibende tilbage til huset. Dér blev de liggende sammenkrøbet, også da vi trådte ind gennem gitterdøren, som stod på klem.

Her mellem blomsterbedene var der lyst som om dagen. Martin standsede ikke for, som man måske kunne have ventet,

at plukke sig en buket roser og levkøjer og reseda til erindring. Han gik lige hen til et vindue, der stod halvt åbent bag jernstængerne, for at den kølige natteluft kunne trænge ind. Man kunne se en del af værelset gennem åbningen i et tyndt hvidt gardin, der skiltes ad i midten. Min ven stillede sig så tæt foran det, at jeg kun kunne se derind over hans skuldre.

I den hvide firkant, som månens stråler dannede i det indre, kunne jeg se en seng og ved siden af den en vugge. Det lille barn, som lå i den, var vel blevet bange over hundenes larm; det fægtede med armene og begyndte at græde. Straks rejste en ung kvindeskikkelse sig i sengen ved siden af, satte sig op og tog det lille barn over til sig. Så åbnede hun sin nattrøje og lagde barnet til det fyldige bryst, som månestrålerne spillede over, mens ansigtet var i skyggen. Men efter at barnet havde drukket en stund, lod det hovedet synke tilbage og gav sig atter til at græde. Så stod moderen ud af sengen og gik nynnende frem og tilbage i værelset med det, indtil det blev roligt. Nu trådte også hendes ansigt af og til ud af skyggen, det var yndigt at se til med de halvt søvnige, halvt ømme øjne under den hvide natkappe, mens hun gik hen over det blanke gulv på de bare fødder. "Herre Gud," sagde jeg uvilkårligt, "det er jo –"

Det var, ligesom om en krampagtig smerte fo'r igennem min vens skikkelse. Han trådte pludselig tilbage, da den unge kvinde nærmede sig for at lukke vinduet. "Ja," hviskede han, "det er hende, min Thilde, men ikke mere min! Er hun ikke blevet endnu smukkere? Og ser hun ud, som om hun ikke var lykkelig, som om hun savnede noget, mig f.eks.? Og så skulle man ikke være fortvivlet!"

Den unge kvinde havde lagt det sovende barn i vuggen og var selv smuttet ind under sengetæppet igen. Det var mig en gåde, hvorledes hun kom her ud i skovfogedboligen. Måske lå hun på landet! Og det lille barn! – "Jeg vidste ikke, at du havde et barn til!" sagde jeg, blot for at bryde den pinlige tavshed.

"Det er *hendes* barn," svarede han med tonløs stemme, "hendes og *hans*. Så du ikke en anden seng bag hendes? I den sover hendes nuværende mand, skovfogeden, vor skolekammerat Wenzel. Hun giftede sig allerede et år efter, at man havde adskilt os. Kan jeg fortænke hende i, at hun gerne ville forsørges, siden hun ikke fik andet efter mig end mit usle bibliotek, den smule møbler og så min dreng? Og dog gjorde det mig ondt. Jeg havde elsket hende højere, end jeg kan sige."

Han vendte sig bort, mens en sælsom stønnen fik hele hans skikkelse til at bæve.

"Forklar mig blot," sagde jeg, "hvorfor hun har beholdt drengen. Hvis du ikke er skyld i skilsmissen –"

Han svarede ikke og vendte sig hen imod gitterdøren. "Lad os komme afsted!" sagde han. "Jeg har ikke godt af det – jeg vidste det nok – men som sagt, jeg følte mig draget herhen –"

"Men når drengen vokser op," vedblev jeg, da uretfærdigheden imod dette gode menneske oprørte mig, "så vil man da ikke nægte dig at få ham, du vil se ham igen og ikke overlade hans opdragelse til stedfaderen?"

Han trådte ud ad haveporten, men blev stående og vendte sig med en ængstelig bevægelse om imod huset.

"Se ham igen?" udbrød han i en kvalfuld tone, som møjsommeligt brød frem mellem de blege læber. "Det er jo netop det, jeg gruer for. Se min dreng igen, når vi to er blevet

fremmede for hinanden, når han må betragte sin fader som en ny bekendt og omvendt, og måske ved siden af ham se den anden, som har stjålet min søns hjerte fra mig – og så oven i købet hende, som i mellemtiden har skænket en anden børn og har glemt vor første lykke som en morgendrøm – nej, gid et venligt Forsyn – hvis der eksisterer et – må bevare mig for det! Hvis jeg havde et mord på min samvittighed, så ville et sådant gensyn dog være for hård en straf. Nej, gid jeg kunne synke hen og glemme, ja, glemme lige til erindringens sidste blege skygge, selv om også al den høje og herlige erkendelse, jeg dumme tåbe hele mit liv har længtes efter, måtte dukke med ned i den sorte afgrund!"

Jeg var dybt rystet over dette udbrud af en uendelig kval. "Min stakkels ven," stammede jeg, "man har behandlet dig grusomt. Men den uret, man har gjort dig, kan der sikkert i alt fald delvis bødes på. Selv om din hustru er gået tabt for dig, din søn må man lade dig beholde, jeg skal selv appellere ved den domstol, som har fradømt dig ham – sig mig blot –"

Han rystede på hovedet med en bitter latter. I dette øjeblik trådte en sky frem for månen og skjulte den helt, så vi stod i bælgmørke under de tætløvede træer. Da himlen igen blev klar, og jeg så mig om efter min ven, stod han ikke længere ved min side.

Jeg råbte på ham, jeg søgte efter ham bag alle buske og træer i min ærgrelse over, at han havde forladt mig uden at sige farvel – han var forsvundet.

Ærgerlig og bedrøvet forlod jeg så endelig skoven og vandrede i retning af byen. Fra kirketårnet hørte jeg et eneste dumpt slag – ja, klokken var virkelig allerede ét. Der var ikke et

menneskeligt væsen at se vidt og bredt, heller ikke i gaderne, som jeg nu betrådte, jeg så kun det ligblege måneskin på tage og mure. Jeg måtte længe ringe på gæstgivergårdens port, før en søvndrukken karl åbnede den. Heldigvis genkendte han mig, og jeg fik uden vanskelighed et ledigt værelse, som ikke var blevet luftet ud om dagen, så at det på grund af lummerheden og min ophidsede tilstand varede længe, inden jeg kunne sove.

Da jeg sent den næste morgen spiste i gæstestuen, og min gamle ven værten satte sig hen til mig for at underholde mig, kom vi straks til at tale om, hvor hurtigt tiden gik, og hvordan den tog mangen en med, som man ikke skulle have ventet. "Af alle mine gamle kammerater, som jeg ikke træffer igen," sagde jeg, "vil jeg mest savne den gode Martin Røseler. Hvor kan det være, at han er blevet skilt fra sin kone og har fået ansættelse ved en højere skole!"

Manden så på mig med store øjne.

"Ved en højere skole?" gentog han. "Nå ja, på en måde – De udtrykker Dem meget ejendommeligt, hr. herredsfoged – for resten undrede det alle hans bekendte – han havde altid været rask, selv om hans konstitution ikke var stærk – det var måske denne studeren om natten – overlæreren var så flittig – nå, kort og godt, han blev brystsvag, ville ikke skåne sig – og det varede såmænd ikke tre måneder, efter at han havde lagt sig, inden vi måtte begrave ham."

Jeg fo'r forfærdet sammen ved denne meddelelse og havde besvær med at skjule min sindsbevægelse. Min kære ven var ikke mere blandt de levende, og dog – den foregående nat –? Der havde været meget underligt, ja, uhyggeligt ved mit møde med ham – men selv hans pludselige forsvinden havde ikke

bragt mig nogen forklaring, og nu var der ingen tvivl, jeg havde haft en åbenbaring fra en anden verden og kunne kun tænke tilbage på den med gru.

"Det skal have været en hård død," vedblev værten, der forklarede min forvirring med sorgen over min gamle ven. "Herre Gud, det var jo også et dejligt liv, han førte, konen holdt af ham, og han var stadig så forelsket som en brudgom – ja, det har måske også bidraget til det sammen med alt det andet – og sin lille dreng forgudede han formelig. Sådant noget lader man jo ikke gerne i stikken. Nå, konen giftede sig jo igen, hun har ikke noget at klage over. Og hendes anden mand har ladet sætte en smuk gravsten over den første – indskriften bestemte overlæreren selv, mens han var syg – det er kun navnet og fødsels- og dødsdatoen og nedenunder et latinsk ord –"

"*Excelsior*!" supplerede jeg og tænkte i mit stille sind: "Min stakkels højtstræbende ven! Hvis det, du betroede mig i nat, er sandt, så er dit sidste ønske, som også var hele dit livs ønske, kun gået dårligt i opfyldelse!"

Ingen af tilhørerne sagde et ord, da herredsfogeden var færdig med sin fortælling.

Først efter en lang pause hørte man kandidaten rømme sig, som om han forberedte sig til en længere tale. Men så rejste præsten sig og sagde: "De herrer må undskylde mig; men jeg har en embedsskrivelse at gøre færdig i dag, og i morgen er det lørdag, så skal jeg studere på min prædiken. Lad Dem ikke forstyrre. Dem, min kære ven," sagde han til herredsfogeden, "takker jeg hjerteligt for den mærkelige historie, De har fortalt

os, idet jeg forbeholder mig ved lejlighed under fire øjne at meddele Dem de tanker, som den har fremkaldt hos mig. Bliver du her, min kære nevø, eller vil du følge med hjem? Jeg kan jo lade pigen bringe dig gadedørsnøglen."

Den unge mand rejste sig med sin urokkelige ro. "Jeg vil dog hellere gå med dig, onkel," sagde han. "Jeg har også fået mange slags tanker; men jeg tror ikke, de ville finde anklang i denne kreds. Må jeg sige de herrer godnat!"

Da onklen og nevøen havde forladt værelset, blinkede apotekeren ad herredsfogeden og sagde med en indvendig latter: "Den højærværdige unge herre kunne vist også finde hjem i aften uden sin onkels ledsagelse. De har lyst ham ordentligt hjem, kære ven!"

Huset "Den vantro Thomas"

I en større provinsby i det nordlige Tyskland finder man en gade, hvis ældgamle, højgavlede huse alle som en bærer ærværdige eller yndefulde navne, enten præget med gotiske bogstaver i bjælken over indgangsdøren eller på små sandstensskilte, som fx. "Zum guten Hirten", "Zur Taube Noäh", "Zur Friedenpalme", "Zur Rose von Saron", og derunder årstallet, hvor huset blev opført.

I gammel tid havde denne gade været byens hovedåre, hvis fromme, strengt rettroende borgerskab længtes mindre efter lys og luft udefra end efter indre oplysning. Siden da er der kommet nye slægtled til, optændte af en oplysningens ånd, og de gamle familiers anseelse, til hvem kun få solstråler trængte ned mellem de høje tage, var sunket betragteligt, indtil de lidt efter lidt uddøde bag deres "Fredspalmer" og "Saronsroser" og overlod byens styrelse til den nye tids travle børn, hvis lyse boliger bredte sig i ringe omkring den dystre gamle gyde.

Gyden havde sit navn efter et af dens ældste huse, som af tre århundreders skiftende vejrlig var blevet næsten sort af ælde. Over den brede indgang stod med forvitrede, knap mere læselige bogstaver på en smal stenbjælke: "Zum unglaubigen Thomas, 1534" – "Huset Den vantro Thomas, 1534." Efter dette hus var gaden døbt Thomasgyden, hvilket navn den dog kun førte i de offentlige registre, i tingbogen og på bykortet. I folkemunde havde den allerede i mere end halvtreds år gået under navnet "Spøgelsesgyden", igen efter det samme,

ældgamle hus, som den havde at takke for sit tidligere, ærlige navn.

For alle og enhver vidste, at huset "Den vantro Thomas" var et hjemsøgt hus, og selv ikke den mest koldblodige fritænker i byen kunne, selv ikke ved højlys dag, sige sig fri for et let anfald af gåsehud, når et forretningsanliggende tvang dem til at passere denne gades forsømte brolægning.

Hvordan det bekom sig, at de tre stokværk af den trods sin alder endnu solide gamle bygning i så mange år kun havde været beboet af stakkels uforløste sjæle, var der ingen, som vidste. Men denne kendsgerning kunne man dog ikke betvivle. En mand, som engang havde haft den syndige frækhed at købe huset af bystyret, som havde overtaget det, var det kommet dyrt nok at stå. En jøde, for hvem de store, tomme rum syntes at være som skabt til vareoplag, havde kun haft sin bolig der i omkring to år. En dag fandt man ham hængende i et stykke silke, som var knyttet til en strikke, i vinduesrammen i det største af husets værelser, og det viste sig efterfølgende, at den engang så velstående mands lykke i år og dag havde vendt sig mod ham, så at han havde måttet bringe sig selv ud af verden, kun efterladende en stor masse af gæld.

Intet andet end selve huset med dets støvede indbo var tilbage til at tilfredsstille kreditorerne. Da der imidlertid ikke viste sig nogen køber til den berygtede bunke sten, måtte de foreløbig lade sig nøje med, når deres vej faldt forbi, at rette et dystert blik mod det af vejr og vind afslidte grå skilt med firmanavnet over hoveddøren: "Moritz Feigenbaum – Kommission og Spedition."

Men skønt der intet mere var tilbage i nogen af husets tre etager, som ikke var mur- og nagelfast, så at selv tyve, der var hævede over enhver spøgelsesfrygt ikke havde kunnet bortføre noget som helst fra det, fandt Retten det dog alligevel nødvendigt, ikke at lade huset helt uden tilsyn, for at ingen lyssky pøbel, falskmøntnere eller bombemagere skulle opslå deres kvarter i det. Det traf sig så heldigt, at en fattig djævel af en skoflikker, hvis hus var blevet ødelagt ved en oversvømmelse, erklærede sig rede til at overtage rollen som vicevært; en stilling som end ikke de mest fattige og hjemløse i byen ellers havde lyst til. Denne modige mand, der hed Wenzel Kospoth og var en indvandrer fra det tyske Bøhmen, blev straks anvist den tidligere portnerbolig ved siden af indkørslen. Denne bolig var alt, hvad han fik af løn, for hans arbejdsgivere mente, at boligen i sig selv var tilstrækkelig kompensation for hans tjeneste. Disse bestod for resten ikke i andet, end at han om morgenen åbnede den store sorte port og om aftenen atter lukkede den, samt at han fra tid til anden kiggede rundt i de tre etager for at sikre sig at ingen af de faldefærdige mure var ved fuldstændig at bryde sammen. Hele den øvrige del af dagen betjente han det lille klientel, som var forblevet hans forretning tro, selv i dette hjemsøgte hus, omend visse frygtsomme gemytter var temmelig forbeholdne ved at vove sig ind gennem porten for at få et par defekte støvler repareret i denne uhyggelige atmosfære.

For den ærværdige Wenzel Kospoth, med hans knoklede grå ansigt og dybtliggende sorte øjne under de buskede bryn forekom ikke hans nye naboer at være nogen helt hyggelig person, og de var dog ellers vante til at se lidt af hvert. Da han

ikke sov meget, så man ham ofte siddende på hug indenfor det nederste vindue i stueetagen til langt efter midnat, med de magre arme støttet på lårene og en stor gammel bog foran sig i skødet, som han ved skæret fra en lampes store runde glaskugle læste ivrigt i. Det var ikke andet end en gammel bøhmisk Bibel, som han knap nok mere forstod noget af, for han havde allerede som dreng krydset den tyske grænse. Men folk, der kiggede ind på ham, holdt det store læderbind med messingbeslagene for en trolddomsbog, og da selv den gamles navn faldt dem fremmed, begyndte de at tro, at Kospoth egentlig skulle være Gudsspot, og den forunderlige fremmede kun havde ladet sig fæste som portner i det hjemsøgte hus, fordi han her kunne holde sit magiske samkvem med onde ånder uden at blive forstyrret.

Da en frygtsom nabo fortalte ham dette rygte, lo Wenzel Kospoth i sit grå skæg, som han kun plejede at studse med en skomagersaks, og mumlede et eller andet på bøhmisk, som kunne betyde både ja og nej. Han foragtede de dumme tyskere i sin inderste sjæl, da han på grund af sit forvirrede bibelstudium mente sig højt hævet over dem, og langt fra at søge at værge sig mod deres overtroiske mistanke, greb han i stedet enhver lejlighed til at forstærke den.

En bekendt fra tidligere tider, som han endnu af og til tog en spadseretur til en nærliggende landsby for at besøge, var uden egen skyld kommet i stor nød og trængsel. En kvinde, endnu ikke over de fyrre, var som meget ung taget fra byen og ud på landet for at gifte sig med en bondesøn, som snart viste sig at være en drukkenbolt og en bedragerisk døgenigt. Han fik hurtigt sat hendes lille opsparede kapital overstyr, og da han

pludselig døde, stod hun alene tilbage med deres seksårige barn. Den unge enke havde hurtigt indset, at hun ikke kunne sidde længe med hænderne i skødet, hvis hun og hendes barn skulle slå sig nogenlunde anstændigt igennem. Da hun var dygtig til at sy og lave klæder, skaffede hun sig plads hos en landsbyskrædderske, som hun tjente en pæn sum hos. Men desværre havde hun et godt hjerte, som forledte hende til ikke at nøjes med at tage sig af menneskenes ydre fornødenheder, men også de indre, og hun bragte en lille skat af husråd og opskrifter mod alskens gebrækkeligheder, hun havde, til nytte mod et beskedent vederlag. Derved fik hun snart et stort klientel, og hun fik samtidig blandt de mere indskrænkede beboere i landsbyen også ry for at være en mester i forbudte kunster. Og da nu hendes lille datter blomstrede op til en meget smuk jomfru, hvis glitrende sorte øjne og krusede, rødblonde fletninger ingen af landsbyens drenge fik lov til ustraffet at se nærmere på, kom både moder og datter, hvor regelmæssigt de så end gik i kirke på alle søn- og helligdage, snart i miskredit hos alle de gamle koner i landsbyen og hos alle de unge piger, hvis elskere var blevet dem en kende mindre hengivne, og fik ry for at være et par utilslørede hekse.

De to uskyldige sjæle udholdt dette med stor tålmodighed, da mændene var på deres side, indtil en dag en hidsig bonde, i hvis stald flere køer havde kælvet, tilskyndet af sin ondskabsfulde kone, stormede ind i fru Cordulas hus under en strøm af fornærmelser, og mishandlede hende som anstifter af hans ulykke. Han gav hende et så hårdt slag med sin store næve, at hun fra det øjeblik var krøbling og kun med besvær var i stand til at slæbe sig omkring.

Den frække misdæder gik triumferende ud af fru Cordulas hus og pralede bagefter i værtshuset med, hvordan han havde givet heksepakket en lektion. Hans dåd blev imidlertid starten på en hel række af lignende brutale prøvelser, støttet af tåbelige koners had og misundelse, så at den stakkels kvinde til sidst indså, at hun ikke mere kunne blive blandt disse overtroiske folk, og måtte flygte ind bag byens sikre mure, hvis hun ikke ville bringe sit eget og sit barns velfærd i fare.

Hun tog sin tilflugt til en af de få gode bekendte, hun endnu havde i byen, nemlig Wenzel Kospoth, og spurgte ham i et brev, om han måske kendte til en lille bolig, hvor hun sammen med sin datter Gundula kunne opholde sig og tjene sit brød ved nålen, uden at skulle bekymre sig om ondskabsfulde og nysgerrige øjne.

Nu lå der bag det hjemsøgte hus en dyster gård, hvor der stod en lav staldbygning, som havde stået tom, siden de to overlevende heste, som hr. Moritz Feigenbaum havde drevet sin kommissions- og speditionsvirksomhed med, var blevet solgt kort før hans ulykkelige endeligt. Over stalden havde kusken og en lagerforvalter beboet to store, omend lavloftede værelser, ved siden af et vinduesløst oplagsrum, som blev brugt til opbevaring af hø og havre. En lille vognport optog resten af gårdsrummet, i hvis midte et for længst afdødt kastanjetræ udbredte sine sorte, bladløse grene, hvori et helt folk af vilde gråspurve plejede at tumle sig dagen lang.

Dette kvarter var ikke egnet til at tiltrække lejere, der var vante til luft og lys, og da selv de fattige hjemløse afskrækkedes af spøgelset af den i elendighed døde herre i huset, havde musene i lang tid uforstyrret kunnet danse omkring, som de

ville, og gøre sig gode af de efterladte havregryn, som lå spredt rundt i lageret.

Men skoflikkeren tænkte straks, da han modtog fru Cordulas budskab, at denne herreløse lejlighed ville være et fremragende kvarter for hans gamle veninde. Desuden ville det passe ham godt, hvis han i sin ensomhed fik et par kvindelige væsener i sin nærhed, hos hvem han ved given lejlighed kunne tilbyde sin tjeneste ved at reparere skader på deres garderobe.

Altså spurgte han husets ejer, om man ville tillade ham at optage to uskyldige kvinder, hvis dydige vandel han kunne indestå for, i lejligheden i gården mod en meget moderat leje, som skulle tilflyde øvrigheden. Da dette blev bevilget, lukkede han en skønne morgen husdøren bag sig og begav sig til landsbyen for at hjælpe moder og datter med at flytte.

De to arme, forfulgte sjæle var i den senere tid blevet så opskræmte over de stadige forfølgelser, at de med glæde antog Wenzel Kospoths tilbud om beskyttelse under hans tag, selv om de godt vidste at hans rygte ikke var det bedste. En vogn blev tilpakket med deres nødtørftige sengesteder og møbler, mutter Cordula blev anbragt oven på en kuffert, Gundelchen svingede sig op ved siden af hende, og bøhmeren kastede et dystert blik omkring sig og gav et vældigt slag med pisken, så at landsbyboerne, der gerne ville havde ledsaget heksens bortgang med en omgang kattemusik, nøjede sig med at udstøde et nogle dæmpede hvin fra et par fløjter.

Og lige så stilfærdigt blev køretøjet modtaget i Thomasgyden, selv om det allerede var rygtedes i nabolaget, at en heks fra landet ville flytte ind i det hjemsøgte hus. De småfolk, som nu havde indtaget de gamle patricierhuse, havde forsamlet sig i

stort antal foran den aflåste indgang. Men da den højtlastede vogn endelig holdt foran porten, og den unge pige sammen med Kospoth hjalp den gamle ned fra hendes høje sæde, viste der sig et skuffet udtryk på de gloende ansigter. De havde forestillet sig en ældre og mere rædsom heks, og den små Gundel med sine blanke fletninger og lattermilde øjne under det bondeagtige tørklæde vakte næsten en følelse af medlidenhed over at sådanne to fruentimmers søvn nu skulle finde sig i at blive hjemsøgt ved nattetide.

Pigens latter forstummede imidlertid, da hun steg op ad den smalle hønsestige og kastede et første blik ind i deres nye lejlighed. Deres hytte derude havde så sandelig ikke ligefrem været et eventyrslot, men der havde dog været lys og solskin fra vinduerne og grønne haver og enge omkring det. Men da hun så, at hendes moder med et tungt suk faldt sammen midt på det støvede gulv, fattede hun sig hurtigt, tog den gamle kvinde i sine unge, runde arme og bar hende hen til en bænk ved vinduet, hvorfra der var udsigt til spurvenes leg i kastanjetoppen. Og så talte hun muntert om, hvor dejligt stille her var, og hvor godt de kunne sove her, så at moderen til sidst beroligede sig og kun af og til lod et dæmpet suk undslippe sig, mens hun ømt så, hvordan hendes barn travlt beskæftigede sig med indretningen af deres nye hjem.

Allerede andendagen efter deres ankomst så de to værelser ganske hyggelige ud. Pigen var i den tidlige morgen gået til markedet og havde købt et par billige buketter. Derpå tog hun sig for at skrubbe gulvene, fjerne støvet fra alle hjørner og kroge, og hænge tynde hvide gardiner op foran de firkantede vinduer. Hun var så hurtigt færdig med disse gøremål, at hun

også kunne nå at koge suppe på komfuret i hjørnet. Da Wenzel Kospoth ved middagstid kom op for at spørge, hvorledes hans to nye husfæller havde fået indrettet sig, gjorde han store øjne ved at finde det hele så rent og hyggeligt. Han måtte blive og spise med, og fandt det tarvelige måltid langt mere velsmagende end den føde, som en naboerske bragte ham ind i hans portnerlukaf fra et lille udsalg nede ad gaden. Derfor blev de enige om, at han fra nu af hver dag skulle komme og spise sammen med dem, mod en rimelig betaling, der dog rigeligt opvejede deres husleje.

At hun ikke skulle gøre sig forhåbninger om at kunne tiltrække blot en lidet krævende kundekreds, havde den kloge kone snart indset. For resten forstod hun sig kun på bondemoder, og da der heller ikke kunne forventes nogen efterspørgsel på hendes lægekunst i dette spøgelseshus, blev hun grebet af en dyb modløshed, og hun beklagede at hun så ubetænksomt havde antaget mester Kospoths forslag.

Men også denne gang hjalp Gundelchen dem ud af deres nød. Hun havde arvet moderens færdighed i kvindelige håndarbejder, og søgte nu en lejlighed til at uddanne sig til syerske efter byens moder. Hun lod sig altså ansætte som hos en skrædderinde, og søgte, mens hun bistod sin mester, at aflure hende den kunst at tilskære og sy elegante dragter, og hun opførte sig så klogt og arbejdede så hårdt, at hun efter få måneder kom ind hos nogle rige familier, som foretrak at få lavet deres stads i hjemmet og under deres eget opsyn.

Efterhånden fik hun også mange stykker at gøre færdige, som hun tog med hjem og overlod til moderen. Og nu først fandt den flittige kone, som ikke havde det godt, når hun var

nødt til at sidde med hænderne i skødet, sig helt forsonet med sin stilling, og da hun ved årets slutning havde optalt en ganske smuk sum i sparestrømpen, tilgav hun de dumme bønder af hjertet, som havde gjort hende livet surt og jaget hende bort til staden.

Men også i byen blev hendes rygte som én, der stod i ledtog med onde ånder, hængende ved hende, og næsvise skoledrenge, som vel var drevet af en gysende nysgerrighed, vovede sig af og til ind gennem porten til indgangen til gården, hvor de med barnlig rædsel så op mod de fire små vinduer over stalden, mens alskens uhyggelige historier om Bloksbjerg og dans med Djævelen løb rundt i deres hoveder. De frækkeste af dem tog endelig mod til sig og skreg højt, men med stemmer, der rystede af angst: "Heks! Heks!" ind i den stille gård, kastede vel også en sten i retning af stalddøren, hvorpå hele sværmen hastigt tog flugten, mens spurvene, opskræmte af den usædvanlige støj, svirrede kvidrende rundt mellem træets tørre grene.

Den kendsgerning, at heksen var og forblev usynlig, gjorde ikke så lidt at øge den overtroiske respekt, hun stod i. Men hendes barn, hvis elskværdige udseende ikke vakte nogen skræk, blev af naboerne betragtet med blandede følelser af medlidenhed og undren. Man kunne ikke begribe, hvordan hun kunne beholde sine røde kinder og sine leende øjne, når hun var af en så uhyggelig herkomst, men måtte dog alligevel sige, at der næppe ville kunne findes noget ærligt menneske, som havde vist den Onde og alle hans gerninger fra sig i dåben, som ville have mod til at gifte sig med en pige fra dette hjemsøgte hus. Imidlertid afholdt dette ikke de unge mænd i nabolaget fra at

blive stående og beundre den lille sirlige skikkelse, når hun kom gående med hattebåndet flagrende i vinden og folderne i den korte nederdel slående om de fine ankler.

Således lod det altså til at blive bevist, at det nu gik rigtigt til i huset "Den Vantro Thomas", og at dets ry for at være et herberg for spøgelser vistnok var uberettiget. Og dog må fortælleren af denne sande historie nu endelig tilstå, at det meget tæt ved de to uskyldigt berygtede kvinder havde fandt en virkelig hjemsøgelse sted, hvis eksistens hverken de tre beboere af huset eller nogen andre i gyden havde nogen anelse om.

Som bekendt går de afdødes sjæle, når de forlader deres jordiske legemer, ikke straks til Himlen eller til Helvede, men – hvis de ellers har holdt sig til den rette katolske tro gennem deres liv – først skal i Skærsilden for at afvente dagen for deres dom og kødets opstandelse. Hvis de derimod har bekendt sig til den protestantiske trosretning, så tager de efter deres død ophold i et mellemrige, et tusmørkeland, hvor de befinder sig i en så ubehagelig, trist og nervøst ophidset tilstand, meget lig jordiske rejsende i en stor, dårligt udluftet ventesal. Og på dette overnaturlige sted mangler der naturligvis alle de forfriskninger, som en jordisk passager af kød og blod kan fordrive tiden med, hvis han bliver sulten eller tørstig. Selv ankomsten af nye rejsefæller byder kun på meget lidt i retning af underholdning, da de med få undtagelser alle sætter det samme vemodige eller utilfredse ansigt op; et blegt ansigt, som stadig er iskoldt efter de lange afskedens timer.

Større ånder, som allerede på jorden havde hævet sig over tilværelsens små elendigheder, og plejede at betragte enhver begivenhed i evighedens lys, finder sig snart til rette i denne luftige regions grå, golde tusmørke, glade ved ind imellem at træffe på en åndsbeslægtet og få en lille sludder med dem, de engang satte i ære for deres jordiske gerninger eller værker, således at der selv her, hvor ellers en generel lighed og broderskab skulle have sejret, findes en uudtalt skillelinje mellem store og små, som dog ingen finder noget at indvende imod. Thi, da der ikke er forbundet nogen ydre fordele med den højere respekt, de ædlere ånder nyder, misunder ingen af de ringere dem de herlige samtaler, de udfylder den golde ventetid med, mens den store mængde kun i stille raseri længes tilbage til deres simple jordiske tidsfordriv – keglebaner, værtshuse og spillebord.

Kun én ting generer selv de højere, mere fortjenstfulde og berømte ånder i denne elendige ventesal: for en stadig mere omsiggribende nysgerrighed hos dem, der endnu er blandt de levende, især hos de mere filosofisk anlagte af dem, får dem til at påkalde ånderne af store konger, vismænd og kunstnere fra tusmørkelandet og underkaste dem påtrængende forhør. Et sådant frækt spil blev lejlighedsvis praktiseret allerede i den grå oldtid, hvor jo f.eks. ypperstepræsten Samuels ånd blev tvunget til at vise sig for kong Saul af heksen fra Endor. I vore dage har imidlertid denne næsvise trang til at løfte sløret for hemmelighederne i det hinsides bredt sig til alle lag, og intet navn fra længst forgangne århundreder synes for ærværdigt for nogen i dag til, at man ikke skulle kunne rette spørgsmål til dem gennem borddans eller hysteriske unge kvinder, ja

sommetider endog tvinge ham til at vise sig personlig i sin nuværende gennemsigtige skal, det såkaldte astrallegeme.

Det aristokratiske samfund i mellemriget fandt efter modvilligt at have fundet sig i denne trafik i nogen tid, på et ret uskadeligt middel til at sikre deres fred. De spurgte rundt hos de mere plebejiske ånder, om ikke denne eller hin – ganske frivilligt, for i denne region kunne man ikke udøve nogen tvang – i tilfælde af den slags påkaldelser ville tjene dem som stedfortræder, og efter eget tykke finde på svar på alle de latterlige spørgsmål, man rettede til dem.

Da nu de fleste af dem, der kun havde haft følelsesmæssige adspredelser i livet, nok kunne have lyst til at komme ud af den monotone eksistens i mellemriget og atter engang føle livet på huden – hvis de ellers havde haft en sådan – så var intet mere tiltrækkende for dem end en mulighed for igen at se sig omkring på jorden og i mangel af kort og terninger bruge et par timer på den spørgeleg, der var kommet i mode blandt menneskene.

At de ikke havde nogen som helst viden om deres mere berømte fællers anliggender eller tanker, bekymrede dem lige så lidt, som dem, de skulle træde i stedet for. Det viste sig da også snart, at spørgerne ved ouija-pladerne og de skumle spiritistiske seancer ikke tog anstød af selv de mest idiotiske svar, men troede på det mest indlysende vrøvl, der blev tilhvisket dem fra det hinsides, som dyb, transcendent visdom – eller de var i hvert fald i stand til at tolke det efter ønske. Folk, der ønsker noget brændende nok, er jo lette ofre, og den, der er ivrig efter et budskab fra Julius Cæsar, Platon eller Beethoven, vil gerne opfatte en afdød karreskubbers stammende ytringer

som sublime visdommens ord, når han blot tror at kende ophavsmanden.

Nu var også den by, hvori denne sandfærdige historie udspiller sig, blevet grebet af den spiritistiske feber, ikke mindst efter at oplysningstiden havde haft sin virkning på det spirituelle område og affolket byens to kirker. I begyndelsen havde man ladet sig nøje med borddans og bankeånder, men efterhånden var man blevet begærlige efter et højere spirituelt samkvem, og to medier medsamt deres hypnotisører havde holdt deres indtog i byen, så at der nu næppe forløb en eneste nat uden at et eller andet spøgelsesagtigt tøjeri gik på, og det endog i de bedste og mest dannede kredse.

For at imødekomme de øgede krav og afkorte vejen, havde man i mellemriget fundet for godt en gang for alle at installere to af de mere robuste ånder i denne by, så at de altid kunne stå rede til at følge den mindste påkaldelse. To ansøgere havde straks vist sig til denne stilling: ånden af en omrejsende vinhandler, for hvem den stadig ro og hvile efter hans omflakkende jordeliv var uudholdelig; og den ensomme sjæl af en hustjener, som tilfældigvis havde været i kondition hos borgmesteren det pågældende dersteds, og følgelig var særligt bekendt med beboernes forhold.

Dette temmelig ulige par så ud til at have alle de nødvendige kvalifikationer, idet vinhandleren kunne bidrage med sin omfattende viden om den store verden, hvor den afdøde tjener, som kun besad viden om lokale forhold, snart ville komme til kort.

De to, som for øvrigt målte hinanden med noget uvenlige blikke, var altså en skønne aften draget af sammen, og Johann

Gruber, tjeneren, havde fremsat det forslag, at de indkvarterede sig i huset "Den vantro Thomas", idet selv de grovere ånder, som havde vænnet sig til stilheden i det hinsides, gerne undgår alt for støjende steder under deres gæsteoptrædener i det jordiske.

Nu kunne der næppe findes noget roligere sted at sove for to ømfindtlige skyggevæsener end staldbygningen i gården til det hjemsøgte hus. Det høje, mørke rum, hvis dør ud mod gården altid stod på klem, blev ikke mere betrådt af nogen menneskelig fod, så at rotter og mus havde frit spil til at gnave i de gamle læderseler, der lå rundt omkring i støvet. En ældgammel kaleche i det bageste hjørne af stalden var med tiden henfaldet til et rent skelet af en vogn, og det fine seletøj, som havde hvilet på vognens buk, hang kun sammen i tynde tråde.

Straks Heinrich Müller, den tidligere omrejsende vinhandler, så dette ødelæggelsens værk, erklærede han sig straks klar til at tage det i besiddelse. Med et stille suk, som var fremkaldt ved erindringen om hans tidligere muntre rejser, svævede han ind i vognens indre og anbragte sin luftige skikkelse på sædet, hvis læderbeslag og hestehårsbetræk for længst var blevet ædt op, så at en passager af kød og blod ville have fundet det en sand tortur at sidde på de spidse ender af de fremstikkende fjedre. For et åndigt væsen var dette imidlertid ingen hindring for at kunne føle sig særdeles vel tilpas her.

Johann Gruber, der fra sin tid som herskabstjener var vant til at lade sine overmænd få det, som de ønskede, fandt i et andet hjørne af stalden en stor kiste, hvis lige han ofte nok havde pakket og lukket til for sine herrer i jordelivet, og fandt sig snart til rette, så at begge de to blinde passagerer allerede den første nat kunne nyde den behageligste slummer, de havde fået længe,

da der tilfældigvis ikke i denne første nat blev afholdt noget spiritistisk møde i byen.

Men allerede den næste dag måtte de erfare, at deres stilling ikke var den rene sinecure. De fik begge to hænderne fulde med at tilfredsstille alle de krav, man stillede til dem om at glide ind i borde for at besvare de mest indviklede spørgsmål ved at banke, at bistå et snedigt eller selvbedragende medium, eller tilmed, hvis nogen ønskede det, at materialisere sig – som det tekniske udtryk lyder – og pr. omgående at præsentere sig som netop dén afdøde bekendte, de efterlevendes fromme nysgerrighed krævede.

Deres natlige virke var så anstrengende, at de begge, når de endelig kunne trække sig tilbage til deres kvarter, ligesom to hunde, der har været på jagt hele dagen uden så meget som at sige Godnat gled ned i deres sovehjørner, mens de hjerteligt forbandede den rædsomme metier, de havde påtaget sig.

De ville da sikkert også allerede efter et par uger have opsagt deres tjeneste, hvis ikke fru Cordulas og hendes datters indflytning i kuskeboligen havde ændret hele situationen. I hvert fald i vinhandlerens øjne. For denne fattede lige fra første øjeblik en så heftig tilbøjelighed for det smukke, slanke menneskebarn, at den tanke at være fjernet fra hende og tilbage i det kærlighedsløse ånderige, var ham fuldstændig ubegribelig.

Han havde været en forfører hele sit liv, og havde nødvendigvis haft en pige i hver eneste by, han kom igennem. Nu var der naturligvis ikke, som følge af den overjordiske tilstand, der havde afløst hans jordiske fysiske legeme, megen udsigt til en kærlighedsaffære med et levende menneske. Men da selv englene siden verdens begyndelse havde nedladt sig til

jorderiget for at indgå ømme relationer med menneskenes døtre, måtte også Heinrich Müllers længsel efter fru Cordulas datter være ulejligheden værd.

Tilfældigvis traf det sig, at Johann Grubers åndige natur også havde lidt et tilbagefald mod legemlige lyster. Da han en dag under udøvelsen af sine spiritistiske pligter vandrede omkring i et af byens fjernereliggende kvarterer, var han stødt på en gammel flamme, som havde tjent som kokkepige i det samme hus som han. Hun var ganske vist ikke ligefrem blevet yngre siden dengang, men hun blomstrede af sundhed og havde stadig den gode rundhed, som havde tiltalt hendes beundrer så meget.

Da nu også han således atter følte sig bundet til det jordiske – for alle de sølle sjæle fra det hinsides er jo bekendte for at kredse om det sted, hvor de i levende live havde skjult en skat – kunne heller ikke Johan Gruber bekvemme sig til at afslutte tjenesten. Og de stikpiller, han havde ytret til sin forelskede kollega, forstummede ligeledes. Han følte, at de på sin vis var som to syge i det samme hospital, og et fint øre kunne have fanget en duet af ømme sukke, som, ledsaget af musenes rumsteren, genlød mellem væggene i den mørke stald.

Denne tilstand havde nu varet omkring et år, da en månelys nat Johann Grubers ånd vendte hjem efter sin plagsomme dont. Så søvnig og træt han end var, da man havde besværet ham med særligt vanskelige spørgsmål og krav den nat, måtte hans forelskede ånd dog gøre en runde forbi det hus, hvor hans tidligere elskede havde etableret sig med et lille øl- og brændevinsudsalg. Muligvis lokkedes han også af duften af de

flygtige væsker, som allerede havde udøvet stor tiltrækning på ham under hans jordiske tilværelse.

Forsigtigt sneg han sig i skyggen af husene derhen, og svingede sig hen til vinduet i den lille kro, hvis øverste ruder var var åbne for at få lidt frisk luft ind. Her satte han sig overskrævs på vinduesrammen og stirrede ind i skænkestuen, hvor hans tykke gamle flamme tronede bag disken, halvt indslumret over sit strikketøj, som hun jævnligt slap for at klø sig i det noget sjusket opsatte hår, idet hun gabte og gned sine små, vandede øjne.

På en skammel ved ovnen sov en lille pige. Nogle arbejdere i skjorteærmer sad ved det enlige bord og røg og spillede kort, og hver gang, de smældede næven i bordet med en trumf, fo'r barnet sammen i søvne.

Den usynlige ånd oppe i vinduet kunne ikke holde et smerteligt suk tilbage, da han tænkte på, hvor smukt det kunne være, om han endnu var levende og stod som vært og husbond til denne herlige kvinde og kunne sende den lille Lise i seng i stedet for at lade hende lide i skænkestuens larm og tåger. Men da det nu stod anderledes skrevet i skæbnens bog, svingede han sig endelig ned fra sit høje sæde og svævede i dyster stemning gennem de mennesketomme gader hjem til sit nattekvarter i det hjemsøgte hus.

Da han nået til porten, kastede han et blik ind gennem vinduet til portnerlukafet. Der sad endnu Wenzel Kospoth på sin skammel, bøjet over sin foliant; skæret fra lyset forsølvede hans grå hår og de hvide skægstubbe, hans små øjne var imidlertid knebet sammen, så at det ikke var helt sikkert om den gode skoflikkermester var slumret ind eller blot sad

hensunken i dybe tanker. Johann Gruber trak foragteligt på skuldrene. Han brød sig ikke om den gamle, fordi folk mente, at han var en troldmand, men han tog det roligt, da den forvandlede tjener udmærket godt vidste, at det slet ikke havde noget på sig, og at den formodede magt over Helvedes ånder var ren og skær svindel. Også hans kollega ærgrede sig over skoflikkeren, og truede af og til med at finde på noget for at gøre ham skade, skønt de to skumle herrer jo dog burde være ham taknemmelige for, at han lod dem have deres mørke logi i fred.

Natsværmeren søgte nu hen til den revne i den gamle, sprækkede port, hvor han plejede at glide ind. I dag stødte han imidlertid imod, og mærkede da, at han endnu befandt sig i den materialiserede tilstand, han havde måttet vise sig i på befaling af mediet. Stadig svævende tørrede han det irriterende hylster af sig som en overfrakke, så til, mens det gik i opløsning i luften, og gled derpå uhindret gennem porten og over gården ind i den gravmørke stald.

"G'aften, hr. Müller!" sagde han hviskende. "Er De allerede gået til ro? Meget at gøre i dag?"

Fra hjørnet, hvor kalechen stod, kom der et spinkelt ekko tilbage, som med en irriteret skælven svarede:

"Hvor tit skal jeg sige Dem, De uforstandige menneske, at De skal gå i seng uden at gøre støj og ikke forstyrre dannede folk i deres første søvn? De stinker for resten nu igen af fusel, så det ikke er til at holde ud. Bliv mig venligst fra livet og kravl ned i Deres kiste, eller Fanden skal tage Dem!"

"Oho!" knurrede den anden, idet han først nu nærmede sig sin hidsige kollega og slog sig ned på vognstangen. "Ro på, hr.

Müller, og gode manerer, altid gode manerer! De er jo ikke bedre selv, spiritus er spiritus, og når De gør bemærkninger om min lugt, som jeg har fanget i en beværtning, så er De kommet på gale veje, min fine ven. De ved jo så udmærket, at vi ikke mere kan få os en tår over tørsten, da vi jo ikke mere har nogen sådan. Næhæ, hr. Müller, det vi lugter af nu, det er den rene sjæleduft, og De lugter for resten heller ikke af violer, for hele livet igennem har De måttet smage på Deres værdiløse prøver, og enhver har den lugt, som han optog i livet, ved De nok? Så pas De bare på, min herre – jeg har smidt mere end én sviregast ud, dengang jeg tjente i værtshuset *De tre Liljer*, og sådan en kammerat som Dem –"

"Så ti dog bare stille!" bad stemmen ganske stille inde fra vognen. "Jeg ved jo godt, De ikke mener det ondt, men når jeg er så elendig til mode, først af dette hundeliv som professionel ånd, og så denne fordømte kærlighed – og man så ikke engang kan få sig en smule nattero –"

"Ja, ja, det forstår jeg!" sukkede den anden, der allerede igen var forsonet. "De er værre faren end jeg, hr. Müller, med Deres smægten. Jeg har dog prøvet det engang – men De, ikke så meget som et lille kys har De fået ud af Deres forhold. Det ville nok være bedre, hr. Müller, om De slog tøsen ud af hovedet. Det er ikke andet end dumheder og selvbedrag."

Der lød et dybt suk ud fra det sorte vogndyb.

"Det forstår De Dem ikke på, Johann! Når jeg ser denne jomfru med alle hendes yndigheder vimse rundt for næsen af mig – så kan jeg lige så lidt slippe hende, som et stakkels møl kan holde sig fra lampekuplen, selv om den vil brænde op i dens hjertelysts flamme. Jeg tænker mig ofte, at skønt vi jo nu ved, at

der ikke er noget Helvede, – at det er noget, som præsterne har fundet på, – så er dette dog det sande Helvede, hvor vi må brænde og sone vore jordiske kødelige synder. Jeg har snøret mangen en dum gås, og mere end én har grædt blodige tårer for mig, for jeg var jo en fandens køn fyr, og lommerne var altid fyldte med skillinger, og så med mit arbejde – altid undervejs og ude af øje, ude af sind – men nu er jeg kørt fast, og det er rent ud hjerteskærende, hvad jeg må udstå. Men siden jeg nu kun er en sjæl, forsøger jeg mig med en sjæls kærlighed, men den brænder kun med en langt svagere flamme end den virkelige, og man kan ikke engang trøste sig lidt ved en flaske, hvad der jo ellers er et probat husråd for de andre."

Han tav, udmattet af denne lidenskabelige udgydelse, og der hørtes kun en svag, skælvende klynken inde fra hjørnet. Hans medfølende kammerat havde imidlertid trukket sig tilbage i sin kiste. Der gik en rum tid, så sagde han: "Hvor er De dygtig til at forklare det, hr. Müller. Akkurat på samme måde har jeg det med min lille Rieka. Ja, det er en forbandet ting med den kærlighed. I hele mit liv lo jeg altid, når jeg hørte om den evige kærlighed. Men der er nok noget i det. Nå, men hvis din Gundelchen nogensinde kommer op til os, og min Rieka ligeså, kan man jo forsøge at fortsætte, hvor man slap, skønt – det bedste kommer nok til at mangle i al evighed. Måske til Dommedag, efter kødets opstandelse – nå, det kommer vel til at lade vente på sig. Men i hvert tilfælde ønsker jeg Dem en god nat, hr. Müller, og drøm behageligt!"

Der kom ikke noget svar inde fra vognen, kun en dæmpet spøgelsesagtig snorken. Hans hjertesorg lod til endelig at lade den stakkels synder i fred.

Men den søvn, som ellers skulle have gjort de to plagede spøgelser godt, blev forstyrret på en mærkelig måde.

I en vinstue ved markedspladsen havde denne nat to gode venner, begge bysbørn og gamle skolekammerater, fejret deres gensyn med en del flasker ædel rhinskvin. Den ene, en køn ung man på fireogtyve år, var kommet hjem fra universitetet, hvor han havde studeret medicin, og netop havde bestået sin embedseksamen med laud. Før han tiltrådte en stilling som assistent hos en af egnens meste anerkendte læger, tænkte han, at han ville rejse ud i verden som en anden håndværkergeselle i et år og besøge de vigtigste hovedstæder for sin videnskab. Men først drog han hjem til sin fædreneby, hvor dog hverken hans forældre eller nogen andre nære slægtninge endnu boede, men som hans hjerte holdt den unge læge bundet til ved skjulte og hemmelige bånd. En ungdomskærlighed, som lige siden den første dansetime i gymnasieårene havde overlevet mangfoldige små adskillelser og genforeninger, skulle nu endelig, da der ikke mere manglede de to elskende noget, nå sit højdepunkt i form af en officiel forlovelse. Hidtil var der dog ikke udtalt noget bindende ord; ja, trods den langvarige fortrolighed var der end ikke – i følge pigens strenge faders diktat – udvekslet noget som helst brev. Og hele det seneste år havde den unge herre, der jo skyldte sig selv kun at passe sit studium op til eksamen, kun sjældent tænkt på sin hemmeligt udkårne. Hun forekom ham at være sikkert gods, som han hvert øjeblik kunne tage i besiddelse, og som indtil det skete ville have bevaret sig for ham alene.

De fleste af hans mandlige jævnaldrende var spredt for alle vinde, da der ikke i den lille by fandtes noget spillerum for fremadskuende kræfter. Kun én, hans mest fortrolige ven, en ung ingeniør, havde slået sig ned i deres fædreneby, hvor han ved byens anlæg, kanaler og elektriske belysning havde fundet sig et vellønnet arbejde. Denne gode kammerat, som var et år ældre end vor nybagte doktor, havde holdt på at ville herbergere sin ven i sin ungkarlebolig i de få dage, han besøgte byen. Han ventede på banegården, den aften den unge doktor ankom, og førte ham til et sent aftensmåltid i en vinstue, hvor de nu hen ad midnat endnu ikke var kommet til ende med udvekslingen af deres oplevelser gennem år og dag.

Deres hjerteanliggender blev kun flygtigt berørt. "Man venter allerede utålmodigt på dig, Philipp," sagde ingeniøren. "Fader Stadsråden, som jeg traf i går, spurgte om du ikke ville lade dig se i byen i din nye værdighed. Jeg gav ham et undvigende svar. De skal dog ikke straks lægge beslag på dig, men lade dig have lov at komme til ro i et par dage først. Men hør, min dreng, jeg synes du virker noget nervøs og bleg?"

Og hvor korrekt hans ven havde bedømt hans tilstand, viste sig, da de efter midnat forlod vinstuen. De havde drukket mindre, end de før i tiden uden skade havde indtaget til studentergilderne. Ikke desto mindre blev den unge doktor, så snart den kølige natteluft omviftede hans varme pande, så oprømt og førte en så overmodig tale og svingede så udfordrende med sin stok mod vinduerne i gadehøjde, at hans mere modstandsdygtige ven havde stort besvær med at afholde ham fra udskejelser, som man ville have set på med betydeligt mere alvorlige øjne hos en ung udøver af lægekunsten end hvis

det havde været en endnu uprøvet student. Omend faren ikke var stor for på denne tid, hvor byen sov, at træffe på en bekendt, som næste dag kunne sprede rygtet om, hvor liden værdighed en vis ung doktor havde udvist ved sin tilbagekomst til hjemmet, tog dog hans ven hellere for en sikkerheds skyld omvejen gennem den berygtede Spøgelsesgyde, hvor man ikke behøvede at befrygte noget ubehageligt møde.

Han bemægtigede sig sin slingrende vens venstre arm og trak med et fast greb den modvillige, som var i færd med at føre en munter samtale med månen, hvorunder han bedyrede, at der ikke var nogen mand i den, men derimod en blegsottig gammeljomfru, som han ville sende til Franzensbad, ind i skyggen af de ærværdige huse, forbi *Noahs Due*, *Den gode Hyrde* og *Sarons Rose*, hvorfra ingen lyd hørtes og ingen lysstråle trængte ud gennem de tilgitrede vinduer.

De var netop nået til huset *Den vantro Thomas*, da den sværmeriske, højlydt deklamerende unge mand pludselig standsede, med en voldsom bevægelse rev sig løs fra sin ven og erklærede, at han her i denne gyde, som han netop havde genkendt, ville udfordre alle de spøgelser, der måtte findes. Han havde til hensigt at imødegå dem med videnskabens våben og skræmme dem tilbage til den tågede intethed, hvorfra kun tåbelig overtro havde hentet dem frem. Thi at gøre sin elskede fædreneby denne tjeneste skulle være hans første handling, nu hvor han var kommet hjem, såsom det var en skændsel stadig at tolerere et sådant stykke ægyptisk mørke eller værre endnu, en stump middelalder her i slutningen af det 19. århundrede.

Han havde stillet sig *en garde* på fortovet, med stokken strakt frem foran sig og rede til at gøre udfald mod enhver

spøgelsesagtig modstander, samtidig med at han ivrigt skød sin ven, der ville have ham til at gå videre, fra sig med den venstre arm. Derved mistede han pludselig sin ligevægt, tumlede hen mod huset og slog i faldet hovedet så heftigt imod den skarpe kant af dørstolpen, at en kraftig blodstrøm sprang ud af den sårede pande.

I sin stærke bestyrtelse forsøgte hans ven at få ham på benene, samtidig med at han søgte at forbinde den sårede med sit lommetørklæde og ved høje råb at tilkalde hjælp. Dette sidste lykkedes ham til sidst, thi over deres hoveder åbnedes det lille, smalle vindue i portnerboligen, hvor Wenzel Kospoth, som vi før har nævnt, endnu sad og studerede i den hellige bog.

Med få ord havde ingeniøren forklaret ham, hvad det drejede sig om. Men da den brave bøhmer havde åbnet porten og set på skaderne ved skinnet fra et lys, rystede han på hovedet. Det ville være umuligt at få den bevidstløse, stærkt blødende unge man båret hjem uden at forårsage en masse sladder. Der var heller ikke plads i hans beskedne skomagercelle, og forresten måtte man være vant til lugten af beg og læder for at kunne holde ud at være derinde. På den anden side traf det sig så heldigt, at der boede en god veninde af ham inde i gården, som vidste god besked med medicinske sager. Derind kunne de bære den unge herre, og få hentet konen ud af sin søvn uden at vække hele nabolaget.

Som sagt, så gjort. Da de med den tungt stønnende og halvt bevidstløse unge mand kom ind i gården, så de, at der skinnede lys ud fra de små vinduer i kuskeboligen, og da skomageren kaldte på fru Cordula, blev et af dem straks åbnet med spørgsmålet om, hvad der var på færde. Men dette spørgsmål

blev fremsat af en ung stemme: for også den små Gundel var endnu vågen, og ivrigt beskæftiget ved sin symaskine, for at få gjort et arbejde færdigt, der var lovet leveret den næste dag. Så snart barnet havde forstået, hvilken slags samaritertjeneste, man forlangte, stillede hun sin lille lampe i vindueskarmen, forsvandt derpå, og viste sig straks igen nede i gården, hvor hun slog hænderne sammen i rædsel, da hun fik øje på den unge mand med ansigtet dækket af blod, som lå på tærsklen til baghuset.

Også den gamle deroppe blev noget bestyrtet, da de to mænd bar den sårede ind i værelset; hun tabte imidlertid ikke hovedet, men gav datteren et vink om at hente kassen med hendes husapotek. Derfra tog hun, hvad der skulle bruges, vaskede såret, som heldigvis ikke gik helt ind til benet, med frisk vand, stak endog en nål med en lang tråd i såret og syede det ganske kunstfærdigt samme, så at de gabende sårrande blev presset sammen, og lagde endelig en let forbinding om panden.

Mens hele denne procedure stod på, var den unge mand ikke kommet til bevidsthed. Han lå i stuen på en hårdtpolstret bænk, en gammel sofa, som havde mistet ryggen; et par fjerpuder, som var lånt i sengene i soveværelset havde man stoppet ind under ryggen på ham, og ved hjælp af vandet fra et stort krus fremstillede den gode kone, som slæbte sig møjsommeligt frem og tilbage ved to stokke, kølige omslag til hans hede pande.

Hun forsikrede, at der ikke var nogen fare. I løbet af en tre-fire dage ville såret være helet. De kunne roligt gå deres vej, hun ville selv våge over ham resten af natten; og for resten havde

barnet også stadig en lille times arbejde for sig, før hun kunne gå til ro.

Vennen indså, at han i virkeligheden var overflødig, og da han desuden så, med hvilken sikkerhed den gode kone gebærdede sig, afstod han fra at deltage i nogen slags natlig pleje, og trak sig under mangfoldige hjertelige taksigelser tilbage sammen med mester Kospoth.

Så lydløst end alt dette var gået for sig, så havde den megen hvisken og bevægelse i kuskeboligen dog alligevel nået hr. Heinrich Müllers fine åndeøre og vækket ham af en for resten ikke særlig dyb søvn. Da han desuden i tankerne befandt sig i en drøm om det tilbedte menneskebarn, kunne han ikke udholde at blive i sin kaleche uden at se om han ikke kunne finde hende, og gennem vinduet blev han vidne til den megen flid, som også den små Gundel lagde for dagen i sin omsorg for den sårede mand.

Johann Gruber i sit kistehjørne havde ikke mærket noget til eventyret, hvis ikke hans spøgelseskammerat, da alt igen var blevet stille ovenpå, optændt af en rasende jalousi var kommet tilbage i stalden og havde udgydt hele sin lidenskabelige ånd i forbandelser mod alt levende. Især gjaldt hans raseri den forhadte svindler, den bøhmiske heksemester, og han beskyldte ham allerede for de snedigste anslag for at skaffe datteren af hans gode veninde en anstændig forsørgelse. Uden hans lumske streger ville der ikke være en hane her i dette forbandede hus, som galede efter hende. Nu havde han stukket et ben ud for en letfærdig ung herre, så at fuskerheksen kunne

bruge tid på at kurere på ham, og han som tak kunne gøre haneben til pigebarnet.

Johann Gruber lyttede til alt dette med stor ro, gabte derpå højlydt, hvorved også han pådrog sig sin kollegas vrede; og de skændtes voldsomt i nogen tid og kastede hinanden bitre skældsord i hovedet, så at ingen af dem faldt i søvn igen før næste morgen.

Langt senere vågnede dr. Philipp op på sit hårde leje.

Da han henad klokken elleve langsomt slog sine tunge øjenlåg op og fandt, at han lå i et ham ubekendt værelse på et mærkeligt nødleje, troede han først, at han endnu drømte. Hvordan mon han var kommet ind i dette store, lavloftede rum, som var så elendigt udstyret: på væggen så han to gamle olietryk – et billede af den forrige kejser og et spinatgrønt landskab med en lystfisker, på kommoden i hjørnet et parykhoved med højrøde kinder, ved siden af det en kasse, efter bondeskik malet blå med hvide tulipaner. Det kunne i hvert tilfælde ikke være hans vens ungkarlebolig. Og hvor var han forresten blevet af? Mens han spekulerede på disse mærkværdigheder, følte han en dump trykken i hovedet og en rykkende smerte i panden. Mekanisk hævede han hånden for at beføle det sted, hvor det gjorde ondt, og fandt til sin forbløffelse en lærredsstrimmel, som lå rundt om hans tunge hoved. I samme øjeblik anede han fra det vindue, han vendte ryggen til, lyden af haltende skridt og en banken af to stokke mod det blankskurede gulv, og så nu foran sige den lille skikkelse af en kvinde, som lydløst havde siddet ved sit arbejde, mens han sov. Nu spærrede han øjnene op og kom helt til sig selv, mens hun

med få ord fortalte ham, hvorledes det var sket, at han havde lagt beslag på hendes gæstfrihed aftenen før.

Han hørte opmærksomt på den gode kones beretning uden at ytre et ord, da en lille tågesky fra i aftes endnu lå over hans tanker; lod hende derpå tålmodigt fjerne bandagen og undersøge såret, hvis tilstand den erfarne læge fandt meget tilfredsstillende og erklærede, at han kun endnu var en smule svimmel og følte en stærk tomhed i maven, som lettest kunne afhjælpes med et passende morgenmåltid. Mor Cordula, som ofte nok havde behandlet unge mænd for følgerne af en gedigen rus, indså straks, at han i virkeligheden var kommet temmelig uskyldig til sit erindringsmærke på panden, hentede ham et glas frisk vand og gik så hen til sit lille komfur for at koge ham noget morgenkaffe, så godt hun kunne.

Imens sad patienten ret op og ned i sine puder og stillede allehånde nysgerrige spørgsmål, som hans værtinde besvarede uden omsvøb. En stor følelse af velvære kom over ham i denne stille, fattige stue, bag de mange gange lappede, men snehvide gardiner i de små vinduer og i selskab med denne simple, kloge kvinde, over hvis tidligt ældede træk der lå en besynderlig blid alvor.

Og nu åbnedes en lille dør, og et ungt væsen trådte hurtigt ind på tåspidserne, idet hun nikkede til den gamle kvinde og med et flygtigt blik strejfede den unge fremmede.

"Min datter," sagde den gamle. "Herren er lige vågnet, Gundelchen, og ønsker nu morgenmad. Han har det Gud være lovet meget udmærket. Har du det hele med?"

Pigen, som endnu var helt forpustet, nikkede blot og stillede en kurv, som hun havde over armen, på en stol ved siden af

komfuret. Philipp så, at den indeholdt alskens indkøb fra markedet, langt rigeligere end de to vist ellers ville have haft brug for til deres frokost. Det tænkte han imidlertid ikke længe over. Hans opmærksomhed var helt fanget af den unge pige, som han syntes ualmindelig godt om. Hun bar en ganske enkel, brun kjole, som lod til at have været i brug i lang tid og uden hensyn til skiftende moder havde måttes øges ved indsyning af nye stofstrimler, efterhånden som dens ejer voksede til. Alligevel nåede den hende nu kun til anklerne, så at man kunne se de slanke fødder i deres små, råt forarbejdede støvler under den. En rund, sort stråhat, besmykket med en krøllet rød sløjfe, havde hun taget af straks hun kom ind. Det kønne ansigt var indrammet af en tyk overflod af brune fletninger, hvorfra en lille skov af krøllede lokker stak ud i nakken. Mens hun bevægede sig ganske lydløst omkring og gik sin moder til hånde, undgik hun ihærdigt at møde den unge fremmedes blik, stod af og til ligesom beklemt stille og trak vejret dybt, så at stoffet over hendes unge barm strammedes, og svarede dæmpet, som om der var en alvorligt syg person til stede i værelset, på den gamles spørgsmål om det arbejde, hun kom fra, og som hun skulle tilbage til efter frokostpausen.

Det mest charmerende var dog den måde, hvorpå hun af og til hurtigt slog de sænkede øjenlåg op, kastede et blik omkring sig, som syntes at strø en mængde glimtende gnister omkring, og derpå atter slog de lange øjenvipper ned igen.

Kun et par gange, da Philipp rettede en spøgefuld bemærkning direkte til hende, gik der et smil over hendes røde mund, og et smilehul dukkede op på den venstre kind, som forrådte, at der bag den ydmyge, næsten barnlige pande fandtes

en skalkagtig ånd, som kun blev holdt tilbage ved hendes bevidsthed om sin lave stilling, og hendes gode opdragelse.

Da de to, moder og datter, satte sig til bords efter at have indbudt deres gæst til at deltage, dukkede der yderligere selskab op. Først deres daglige bordfælle, mester Kospoth; dernæst Philipps ven ingeniøren, som ikke havde kunnet slippe bort fra sit arbejde tidligere. Begge var glade ved at finde patienten i så tydelig bedring, og vennen ville straks efter måltidet hente en vogn for at befordre Philipp hjem til hans lejlighed.

Men fru Cordula påstod, at hun ville beholde ham under sit opsyn i det mindste den næste nat med. Der var ganske vist ingen fare, da såret helede fint, men hun måtte selv skifte forbindingen endnu et par gange, og kunne ikke forlade sit hjem for at aflægge sygebesøg.

Ingen var mere lykkelig over dette end den syge selv. Han hævdede, at han aldrig havde sovet bedre end på denne primitive sygeseng, og aldrig havde drukket en bedre kaffe.

Da mændene var gået igen og også den unge pige var forsvundet, satte han sig på en lille stol ved vinduet, hvor Gundulas symaskine stod, tog hendes saks i hånden, stak hendes fingerbøl på sin finger, og fordybede sig i en behagelig sladder med moderen, som havde anbragt sig ved det andet vindue med sit syarbejde. Han lod hende fortælle hele sin livshistorie, og den rolige måde, hvorpå hun fortalte om sin urolige skæbne, sine naboers enfoldighed og ondskab, sin nød efter mandens død og den lykke, hendes barn gav hende til gengæld for al sorgen, gik hendes unge tilhører mere og mere til hjerte, så at han til sidst følte en slags ærefrygt for den simple

kvinde. Alligevel faldt tiden ham lang indtil den tid, hvor datteren havde fyraften og skulle komme hjem. Da hun endelig kom, var hun allerede blevet mere ugenert og vovede endog at spørge ham selv direkte, om såret endnu gav ham smerter og om hun skulle hente noget is til at køle omslagene med. Det afviste han, og han så så længe på hende, at hendes temmelig blege kinder antog en let rødme. Hun ville bære symaskinen ind i sovekammeret ved siden af, så dens hjuls spinden ikke skulle genere ham. Det ville han ikke tillade, men flyttede sin stol hen til hende og satte sig til at se på hendes kvikke fingre og den fine kontur af hendes næse og mund, der bøjede sig over arbejdet. Men moderen bemærkede, at han stadig havde brug for at gå tidligt til ro, sendte sit barn ud og redte atter patientens leje til ham. Derpå udskiftede hun igen bandagen, efter at hun havde smurt såret med en salve fra sit forråd, ønskede ham en god nat, og trak sig sammen med sin datter tilbage til deres kammer.

Ude i gården havde en lille skygge den sidste time drevet rundt og kigget ind ad vinduerne: det var hr. Heinrich Müllers, som bævede under skinsygens kvaler og ikke ville vige, før han var sikker på, at det unge par, som glædede sig ved deres fortrolige nærhed, atter var skilt. At et af byens bedste medier denne aften drev sin forretning uden held og ikke kunne overtale en eneste ånd til at vise sig, havde sin naturlige årsag i den forelskede egoisme, hvormed den tidligere, men nu forvandlede Don Juan stod vagt over et lille jordisk pigebarn.

Det melankolske spøgelse følte sig ikke så lidt lettet, da han den næste eftermiddag så sin rival tage afsked med sin

udmærkede læge og hendes datter og flyttede ind hos sin ven. Denne glæde varede dog kun kort. For den næste aften, så snart mørket tillod ham at gå hen i den hjemsøgte gyde uden at blive genkendt, viste den unge mand sig igen i fru Cordulas lejlighed for at få sit sår tilset og udskiftet bandagen. Denne gang kunne stingene fjernes og et plaster kunne fæstnes til sårrandene ved hjælp af lidt sårbalsam. Patienten blev derefter siddende i nogen tid og så på de to kvinder, mens de arbejdede. Han havde medbragt en stor pose med alle slags frugt og bagværk, som Gundelchen – dog først efter en længere overtalelse – besluttede at smage på. Hun var nu tøet helt op, og Philipp troede aldrig, han havde hørt en smukkere latter komme over er par unge pigelæber, end da han fortalte om de streger, han havde begået, mens han var student. Ind imellem blev der dog også talt om alvorligere sager, og deri deltog barnet kun med nogle få generte og tilbageholdende spørgsmål.

Og således fremdeles de følgende aftener. Flere gange sluttede også ingeniøren sig til selskabet, og så gik det så lystigt til i de lavloftede gemakker, at alle glemte tiden og af mester Kospoth måtte erindres om ikke at overskride portens lukketid for længe.

Ikke kun de unge fandt denne selskabelighed fornøjelig; det gjorde også mor Cordula godt atter engang at se liv omkring sig og kunne føre en fornuftig samtale. Men hun kunne ikke skjule for sig selv, at der var indtrådt en mærkelig forandring med hendes barn, som gik rundt hele dagen som i en drøm og næppe hørte et ord af, hvad hun sagde til hende, og først genvandt sin tidligere munterhed om aftenen, men straks igen

faldt tilbage i sine drømmerier, når hun igen var alene med moderen.

Den kloge kone var derfor glad, da hun en aften kunne erklære sin patient for rask; såret var helet, og arret ville snart forsvinde, hvis han vedblev at smøre den salve på, som hun gav ham en rigelig forsyning af i en krukke. Men nu måtte hun tage afsked med ham, da det ikke længe kunne forblive skjult, hvis han fortsatte sine besøg, og hun gerne ville undgå al ondskabsfuld sladder blandt naboerne.

Den unge mand blev forskrækket og Gundelchen var blevet dødbleg, men moderen havde sin egen måde at skaffe sig respekt på, så det nødvendigvis kom til en trist afsked, hvor den helbredte i over fem fuld minutter beholdt sin redningskvindes hånd i sin, mens han stadig udgød sig i nye takkeord. Datteren lyste ham ud på den stejle trappe, og han blev forvirret stående: han ville sige et eller andet, men kunne ikke få noget frem, kastede et flygtigt blik på den unge pige, som stod ved siden af ham i fortryllende ængstelse; inden han endelig greb hendes frie venstre hånd og kyssede den, og idet hun trak den til sig med glødende kinder og hviskede: "Men hr. doktor dog!" slyngede han en arm om hendes skulder og trykkede et hastigt kys på hendes varme kind. Så stormede han ned ad hønsestigen og bar sit højlydt bankende hjerte hjem gennem nattetågen.

Heinrich Müller havde til alt held været beskæftiget ved en seance og ikke haft lejlighed til at overvære denne scene. Da han et par timer senere svævede forbi kammervinduet, så han den små Gundula ligge i sin seng med vidt åbne øjne og et saligt drømmende smil, men dette gav ham dog ikke anledning til ærgrelser.

Den næste dag bar en tjener en stor, godt tillukket kasse op ad trappen til lejligheden inde i gården. Gundula var allerede gået til bords, og Wenzel Kospoth var netop kommet, da kassen blev åbnet. I den fandtes først en del kønne nipssager til en ung piges værelse, dernæst nogle alen varmt klæde til en ældre, samt et brev, hvori afsenderen bad om, at man ville tage venligt imod disse småting, for dog at lette ham en del af den store taknemmelighedsgæld, som trykkede hans hjerte.

I kuverten lå desuden en lille, meget beskeden nålepude. Pigen havde engang beklaget sig over, at hun tabte alle sine nåle. Nu udtalte afsenderen håbet om, at denne lille gave ville hjælpe til at holde dem fast og samtidig tjene som erindring om en god ven.

Wenzel Kospoth vuggede sin grå hårtop frem og tilbage og brummede noget om en køn ung mand, som ikke ville vise sig lumpen. Men fru Cordula befalede sit barn at hente fjer og papir og straks nedskrive det svar, som hun dikterede hende, nemlig at hun takkede hr. doktoren for hans venlige hensigt, at ville gøre dem en glæde, men at de ikke kunne tage imod sådanne kostbare gaver, da hun nødvendigvis måtte udøve sit virke som læge uden modydelser, da hun ellers ville risikere at blive straffet for ulovlig praksis. Hvorfor hun straks returnerede det tilsendte, og forblev den velbyrdige hr. doktors

respektfuldt hengivne

Cordula Ehrenberg.

Da Philip modtog dette budskab, som blev ham overbragt af en dreng fra Spøgelsesgyden sammen med kassen og dens

indhold, blev han dybt nedslået. Han havde lært den gode kone godt nok at kende til ikke at lade sig bedrage til at tro, at hun mente denne afvisning af alt yderligere samkvem alvorligt. Og da han måtte tilstå for sig selv, at han ikke godt kunne tænke på at gøre hendes barn til sin hustru, og endnu mindre at spille noget uærligt spil med hende, så besluttede han med et dybt suk at sætte lås for det kammer i sit hjerte, hvori heksebarnet spøgte, og slå kors for hele eventyret.

For resten huskede han nu på, at han jo allerede halvvejs havde bundet sig, og gjorde sig umage for atter at puste liv i sin ungdomskærligheds flamme, som de sidste otte dage var skrumpet ind til en uanselig gnist.

Det sikreste middel til dette ville naturligvis være at aflægge et besøg i stadsrådens hus. Men selv om han nu atter kunne lade sig se som en smuk frier med sit ar, som nu kun var dækket af en smal strimmel plaster, udskød han dog det ellers så længselsfuldt ventede besøg den ene dag efter den anden, forholdt sig stilfærdigt hjemme og tilbragte de ensomme timer, mens hans ven var gået til sine forretninger, i misfornøjet lediggang, bladrede i bøger, røg eller lå halvt drømmende på sofaen, hvorved han ikke kunne forhindre billedet af en slank ung pigeskikkelse i at svæve for sit indre øje, mens hun undertiden slog et par lange øjenvipper op og lod små, hurtige glimt fra de sorte øjenstjerner strejfe omkring.

En aften blev dette fyrværkeri ham så uhyggeligt, at han sprang op, klædte sig omhyggeligt på og gik hen til sin ungdomskærligheds bolig.

Han følte undervejs en heftig hjertebanken og måtte gøre vold på sig selv for ikke at dreje om ad en sidegade mod

Spøgelsesgyden. Jo nærmere han kom sit mål, desto roligere blev han. Hans skæbne lå jo endnu i hans egen hånd. Der var intet, der tvang ham til at sige noget afgørende ord i dag, så meget mindre som han jo endnu havde sin store studierejse foran sig. Han gik altså koldblodig op ad trappen til huset og trak med sikker hånd i den velkendte klokkestreng.

Husets datter åbnede selv for ham, men hilste ham med en kølig, velspillet overraskelse, som en besøgende, man havde troet hundredvis af mile borte, og førte ham straks ind i dagligstuen, hvor der allerede sad en lille kreds af husets venner. Faderen var endnu på sit kontor, men moderen, som tidligere havde betragtet den unge mand som en arv fra sin afdøde veninde, lagde i dag en stiv, afmålt holdning for dagen, lykønskede ham med den overståede sidste eksamen, spurgte, hvor længe han havde til hensigt at blive i byen, og kaldte ham gang på gang "hr. doktor". Han mærkede straks, at den samtale, han havde afbrudt, havde drejet sig om ham selv, men lod som ingenting og undskyldte sit forsinkede besøg med et uheld, der havde ramt ham, idet han var snublet og faldet mod en sten, hvorfor han i flere dag havde haft brug for at blive tilset af en læge.

Der var imidlertid ingen af selskabet, som udtrykte nogen beklagelse, end ikke af ren høflighed, og den ujævne samtale slæbte sig møjsommeligt afsted. Han havde god tid til at iagttage husets datter, som sad ved siden af ham med næsen noget himmelvendt og ironisk krummede læber. Man havde så ofte fortalt hende, at hun var den smukkeste pige i byen, hun havde også i tre år i træk været vintersæsonens ubestridte baldronning, og det forekom hende naturligt, at hendes unge

højhed skulle hyldes af alle og enhver. Især da af en ung bejler, som tidligere havde bragt hende de fleste buketter ved hver kotillon. Hun syntes bedre om ham, trods det grimme ar i panden, end om nogen af sine andre bal-slaver, og hun havde taget en hemmelig beslutning om, at hvis han viste sig hendes nåde værdig, ville hun gøre ham overmåde lykkelig ved sin gunst. Men at han sad der så ufølsom som en stok ved hendes side, var jo utilgiveligt, og hun besluttede i sit lille kolde hjerte at slippe sin retfærdige vrede løs imod ham.

Endnu mere ømfindtlig overfor den formodede fremtidige svigersøns forandrede opførsel var den hoffærdige fru moder, som havde tænkt, at inden den allerførste time var gået, ville den længe ventede forlovelse være en realitet, som hun allerede havde en rørt og højtidelig tale i beredskab til. Tilstedeværelsen af de kvindelige bekendtskaber var hende derfor højst uønsket, og da hun håbede, at Philipps åbenlyse nedslåethed skyldtes deres tilstedeværelse, gjorde hun flere klodsede forsøg på at slippe af med selskabet. Da disse mislykkedes – for alle var nysgerrige efter at se de to unge udvalgte – tog hun til sidst ordet og sagde: "De kan ikke ane, min kære doktor, hvordan vi det sidste år har gjort store fremskridt inden for alle slags hemmelige videnskaber og endog har stået i ivrigt samkvem med åndeverdenen. I stedet for vores kortaftener spørger vi dette runde bord til råds om mange ting, vi ønsker at vide besked om, og selv jeg, som i begyndelsen slet ikke troede på det, er efterhånden blevet omvendt. Jeg kan se, De trækker på skuldrene. Den moderne naturvidenskab holder jo alle spiritistiske eksperimenter for at være humbug, og da der jo ganske vist er en hel del bedragere med i spillet, lader jeg ikke

noget medium eller nogen hypnotisør komme over min dørtærskel. Men et træbord – hvilken interesse skulle det have i at bedrage os, og tilmed, da vi kan kontrollere dets spådomme?"

"Og har De da altid fundet disse spøgelsesagtige åbenbaringer pålidelige og korrekte?" svarede Philipp, idet han anstrengte sig for ikke lade sin stemme lyde alt for spottende.

"Nej, naturligvis ikke altid. Ofte er svarene dobbelttydige, mange gange fejler de helt, men så bliver de igen så vidunderligt rigtige, at man slet ikke kan betvivle deres overnaturlige oprindelse. Min Gud, sådan en ånd, der er afsondret fra os andre, kan jo ikke vide alt, og man siger jo også – jeg beder Dem undskylde, mine herskaber – man siger jo, at en tåbe kan spørge om mere end ti vise kan svare på. Men De må selv dømme, kære hr. doktor. Roselil har allerede glædet sig til, hvilket ansigt De ville sætte op, når De engang kom til at overvære en sådan seance."

"Jeg frabeder mig helst at indlade mig i et sådant spil, fru stadsrådinde," sagde Philipp afværgende. "Jeg er bange for, at mine fingerspidser ikke indeholder det nødvendige magiske fluidum, og jeg ville kun ødelægge det hele, hvis jeg skulle være et led i kæden."

"Nej, nej," sagde datteren hurtigt. "De er nødt til at være med. De tror allerede, at det ikke går ærligt til, og en af os gør sig en spas af at narre os andre. Kom De nu blot med og gør et rigtig alvorligt forsøg på at lægge os forhindringer i vejen. De skal få at se, at bordet får det sidste ord."

Få øjeblikke efter havde man fjernet tetøjet og dugen, og de syv eller otte personer, der sad omkring det runde bord,

sluttede med udstrakte hænder den magiske kæde. Nu ventede man med ophidset utålmodighed på, hvad der ville ske.

Philipps lillefinger berørte kun akkurat hans smukke naboerskes lillefinger. Thi skønt tidligere en sådan øm nærhed ville have gydt en salig varme i hans blod, så forblev han i dag ganske kølig, som om han ikke ventede på andet end at det berømmelige "magiske fluidum" skulle strømme fra den lille slanke hånd ved siden af hans og animere det døde træ.

Nu traf det sig således, at det var vor gode bekendte, Heinrich Müller, som denne aften havde påtaget sig den spiritistiske tjeneste i huset der, skønt han ellers plejede at foretrække at spare sine talenter til højere opgaver. Hans grovere kollega havde dog været i en sådan delikat forlegenhed den foregående aften, at han ikke lige straks ønskede at udsætte sig for noget lignende. Et medium havde efter ønske fra sin menighed påkaldt Napoleons ånd, og stillet ham allehånde historiske spørgsmål. Men da Johann Gruber i sin tidligere stilling som hustjener aldrig havde hørt noget om den store korsikaners virksomhed, men kun akkurat kendte hans navn fra kortspillet, af hvis udøvere han havde måttet kaste adskillige på porten, dengang han stadig var i tjeneste hos kroværten, gav han så forbavsende forkerte svar, at den ledende spiritist kom i stor forlegenhed og til sidste sendte ham tilbage, hvor han kom fra, idet han forklarede spørgeren, at ånden havde tilladt sig at håne forsamlingen og gøre sig morsom på deres bekostning, fordi han var fornærmet over at være blevet hentet ned på jorden igen fra sin himmelske ophøjethed.

Heinrich Müller derimod, som var en dannet mand, og ikke kom i forlegenhed for et tvetydigt svar, når han blev stillet

overfor vanskelige spørgsmål, havde så meget mere villigt ladet sig kalde til rådhuset, som han havde set sin rival gå derind og af den grund brændte efter at få lov til at spille ham et puds.

Og det tilbød der sig hurtigt en lejlighed til.

For da han var gledet ind i bordet og havde gjort sin tilstedeværelse bekendt ved at løfte et af dets ben og stampe blødt med det, spurgte frøken Rosa efter nogle indledende ubetydeligheder, om han var klar over, at en fremmed gæst denne aften var med i kæden?

"Ja," svarede bordet, til de troendes store tilfredshed.

Om han kendte denne fremmedes navn?

"Philipp," bankede bordbenet.

Om han vidste, hvor denne Philipp havde opholdt sig, efter at han var kommet til byen?

"Spøgelsesgyden!" stavede bordet uden at tænke over, at dette kunne forekomme selskabet mærkeligt. For hvad kunne en ung læge, som netop var vendt tilbage til sin hjemstavn, dog have haft at gøre i denne berygtede gade?

Altså spurgte frøkenen, da hun (som den eneste) så en sælsom rødme stige op i sin nabos ansigt, ivrigt videre, hvad der havde ført ham derhen? Og straks bankede bordånden med heftige ryk i bordbenet: "Kærlighed!"

Det indtryk, som dette ord gjorde, var så stærkt, at kæden blev brudt og alles øjne rettedes mod den unge mand, som skjulte sin forlegenhed med et træt smil og bemærkede, at sådanne dårlige spøgefuldheder og bagvaskelser tydeligt beviste ham, at der foregik nogle narrestreger, som det stakkels bord var et uskyldigt redskab for.

Men frøken Rosa, som havde holdt skarpt øje med ham, var også blevet mørkerød, dog ikke af skam, men af retfærdig harme over, at hendes hidtil så lydige livegne kunne have været på sådanne forræderske veje. Hun befalede derfor, at kæden straks atter skulle dannes; hendes skælvende lillefinger dæmpede dog denne gang sin indre begejstring for naboens ditto en hel del; og hun stillede nu det afgørende spørgsmål: "Hvem i Spøgelsesgyden havde doktor Philipp indledt et ømt forhold til?"

Straks svarede bordet: "G-u-n-d-e-l-c-h-e-n!"

"Gundelchen!" opremsede spørgerinden bogstav for bogstav, og trak sin hånd til sig med en bevægelse, som om hun havde rørt ved en slimet frø. "Nå, hr. doktor, har De brug for flere svar? Altså virkelig denne lille letfærdige personage, den datter af hin berygtede landsbyskrædderske – du husker nok, Mama, at vores skrædderske engang bragte den frække lille tingest med sig her ind i huset for at hjælpe til med noget syning – en meget udannet skabning – og til hende har De virkelig gjort kur, hr. doktor, og fundet hendes selskab så interessant, at De forsømte Deres ældste venner for hendes skyld?"

Hun havde udråbt alt dette i ubetænksom ophidselse og med flammende blik; uden at tænke over, at hun derved afslørede sit hemmeligt hårdtsårede hjertes tilstand. De øvrige af selskabet så det imidlertid, og moderen gjorde tegn med øjnene til hende for at få hende til at dæmpe sig. Kun Philipp var det ligegyldigt, om hans ungdomsveninde, som i dette øjeblik, med et ansigt, der var ganske forvrænget af lidenskab, forekom han ligefrem hæslig, afslørede sin skinsyge ærgrelse. Han var kun optaget af

at tilbagevise de uretfærdige og ondskabsfulde bagtalelser af de gode kvinder i Spøgelsesgyden.

Han erklærede derfor med rolig og fast stemme, at han ikke ville tillade, at noget skulle gå ud over moder og datter; de var med urette blevet "berygtede" og at datteren skulle være "letfærdig", kunne han slet ikke genkende. Og nu fortalte han med naiv upartiskhed, hvordan han havde gjort deres bekendtskab, og stod i taknemmelighedsgæld til de to gode samaritanerinder.

Da han var færdig med sin fortælling, rejste den små frøken Rosa sig og sagde med bævende stemme: "Ja, smag og behag er jo så forskellig! Jeg indser nu, at De i hele fjorten dage ikke besøgte Deres nærmeste venner, fordi De var hensunken i beundring for disse to perler. Da vort selskab ikke tåler sammenligning med deres, så skal jeg gerne trække mig tilbage, så at Deres aftenvisitter i Spøgelsesgyden ikke behøver at opsættes for længe."

Dermed nejede hun med en majestætisk mine i retning af den unge skurk, nikkede til de øvrige, og forsvandt ind i det tilstødende værelse.

De tilbageværende sad i nogen tid forstenede i dyb tavshed. Så sagde den voldsomt bestyrtede fru stadsrådinde: "De må ikke lægge for meget i hendes små trodsige luner, kære doktor. Hun har nu engang fået antipati overfor den fordægtige lille symamsell, og begriber ikke, at en af hendes kæreste ungdomsvenner kunne tænke anderledes. Men på Deres ridderlige måde har De nok også lagt for megen varme i Deres forsvar. Hvis De nu fulgte efter vor lille Rosa og fortalte hende, at De ikke mente det så alvorligt –"

"Jeg beklager, nådige frue," afbrød Philipp hende, idet han rejste sig, "det er mig umuligt at tage et eneste ord tilbage af, hvad jeg har sagt til forsvar for mine to misforståede bekendte. Hvis Deres frøken datter ikke kan udholde en mands selskab, der tager to uskyldige i forsvar, må jeg afstå fra igen at sætte fod i dette hus, hvor jeg ellers før har mødt så megen venlighed. Jeg har den ære at ønske herskaberne en god aften!"

Dermed tog han sin hat, bukkede, og forlod stuen.

Da han var kommet ud i det fri, overvældedes han af et sådant velvære ved at være sluppet ud af den trykkende luft i det højrespektable filisterhus, at han rent glemte sin doktorale værdighed, svingede med hatten og nynnede en studentersang for sig selv. Et par naboer, der kendte ham, og også kendte hans forhold til smukke stadsrådsdatter, hviskede smilende til hinanden, idet han ligegyldig passerede dem, at det måtte være gået den rette vej med det unge par, og at han vist var blevet en kende ophedet af forlovelsesskænken. Men Philipp søgte bort fra de mørke gader til det fri, og åndede dybt ind, da han nået den skyggefulde lund, som strakte sig langs floden, og som om dagen var befolket med en mængde af byens børn og deres barnepiger. I denne sene time var det imidlertid kun nogle få elskende, der vankede omkring her, hvis forbipasserende, ømt sammenslyngede skygger fik den ensomme vandrer til at anlægge en del melankolske betragtninger. Han satte sig på en bænk og så i lang tid op gennem de blidt svajende trætoppe mod stjernerne, hvorfra en blid kølighed strømmede ned til ham. Med en svag støj bevægede floden sig afsted for hans fødder. Philipp kunne ikke lade være at tænke på, hvor dejligt

det ville være at lade sig bære afsted af strømmen hele natten, med en vis ung skabning ved sin side, at lande i den tidligere morgenstund ved et lille, afsidesliggende hus, og der at indrette sig ved deres egen lille arne. Billedet af den lille Gundula trådte så levende frem for ham og viste sig med al sin charme og alle sine dyder i et så klart lys, at han ikke kunne betvinge sin længsel efter at slutte den virkelige, dejlige skikkelse i sin favn, sprang op og rettede uden at tøve sine skridt tilbage mod byen, fast besluttet på, koste hvad det ville, endnu i dag at trænge ind i det hjemsøgte hus og tale et alvorligt ord med moder Cordula om fortid og fremtid.

Da han imidlertid var kommet igennem byens ydre kvarterer og nærmede sig sit mål, bemærkede han en usædvanlig bevægelse i gaderne, en løben og råben af folk, som ellers på denne tid plejede at være hjemme hos sig selv eller sad ved ølkruset på værtshusene. Han spurgte sig for, og erfarede til sin store rædsel, at der var udbrudt brand i Spøgelsesgyden. Nu stormede han afsted foran alle andre, og trængte sig, da han var nået til gyden og havde set skæret af ilden i de mørke huse, med skub og stød gennem den tætte tumult, der spærrede vejen til indgangen. Folk stod imidlertid ubevægelige og gloede på det sted, hvor man kunne se de røde luer, så det var ikke særlig svært for Philipp at bane sig vej hen til ulykkesstedet. Hans frygtelige anelse havde ikke bedraget ham, det brændte virkelig i huset "Den vantro Thomas"; flammerne slog endnu kun op fra portnerboligen og var først lige begyndt at angribe den gamle indgangsport. Men de folk, som stod foran det i en halvkreds, pegede blot på det flammende skuespil med dump ligegyldighed eller endog med skadefro grin. Nogle enkelte

hånlige tilråb hørtes også: det var på tide, at den gamle heksemester var blevet taget i kraven af Satan; han havde sikkert prøvet på at lave guld, og en helvedesflamme var slået op fra hans digel, som havde brændt ham hovedet af; man kunne ikke forvente, at noget ærligt kristenmenneske skulle kunne slukke sådan en brand og standse den himmelske retfærdighed.

Så snart Philip havde nået huset og overskuede situationen, råbte han til de omkringstående at bringe økser og bryde porten ned, for at redde dem, der boede i værelserne i gården. Ikke en fod rørte sig, kun et par rå stemmer lod sig forlyde med, at det ikke ville være nogen skade til også at lade heksepakket brænde; de havde længe nok været modne til skafottet – hvilket blev modtaget med en latter af resten af flokken. Med knusende indignation hørte den unge mand på dem, mens han så sig omkring efter noget værktøj til at sprænge porten. Han havde netop grebet en bjælke, som var blevet efterladt på fortovet af nogle arbejdsmænd, og med overmenneskelig anstrengelse båret den hen for at slå portens rødglødende træværk ind, da låsen som ved et vidunder faldt ud af det rådne træ og porten langsomt drejede sig indad på sine hængsler. I den mørke åbning viste sig en sælsom gruppe: det var Gundelchen, som med sin moder på ryggen søgte at komme ud i det fri.

Barnet var denne aften, træt af dagens arbejde, gået tidligere til ro end sædvanligt, og var blevet vækket af den gamles rædselsråb, som endnu ikke havde undet sig hvile. Da hun opdagede ildskæret, havde hun kun kastet en nederdel om livet og slået et sjal over de nøgne skuldre; hun gav sig ikke tid til at tage sko og strømper på, men fik hurtigt læsset den dårligt

gående moder på ryggen og båret sin dyrebare last ned ad trappen og over gården, hvor hun i nogle pinefulde øjeblikke havde stået og stirret på den sorte indgang, indtil hendes skytsengels hjælpende hånd havde fået porten åbnet.

Da hun nu var kommet udenfor, bøjet under sin levende byrde, og stod og så sig omkring i den vigende kreds af tilskuere, fik hun øje på sin unge gæsteven, der med et glædesråb lod sin bjælke falde og styrtede hen til hende. Der bredte sig et henrykt smil over hendes rødmende ansigt, og hun hviskede gennem de friske læber: "God aften, hr. doktor!" hvilke få og enkle ord klang for ham som den sødeste musik. Men han var ikke i stand til at sige andet end: "Gud ske lov! O, Gundelchen, at du lever!" idet han helst havde trykket hende medsamt hendes moder, som endnu hang på ryggen af hende, til sit hjerte, hvis det ikke havde været for de mange øjne, der rettet imod dem.

Stadig satte hun ikke sin byrde ned på jorden, men så sig hjælpeløs omkring, hvor hun skulle vende sig hen. Forgæves søgte Philipp at overtale de omkringstående til at skaffe en båre eller endog blot en trillebør. De vendte alle hovedet bort, trak på skuldrene og mumlede forbandelser.

"Så må vi jo se at klare os selv, Gundelchen, siden disse fromme kristne ikke er i stand til at opvise så megen næstekærlighed!" råbte den unge mand, og idet han blidt først sænkede den gamle ned på jorden, greb han pigens hænder overkors, og løftede hende atter op på dette svævende sæde, idet han bad hende lægge armene om hans og Gundelchens halse. Derpå bar de den viljesløst lydige, som sukkede stille hen for sig, gennem gydens tumult og hen til markedspladsen, og

da der netop kom en tom droske søvnigt raslende gennem gaden, råbte Philipp den an, løftede de to kvinder ind og satte sig selv på bagsædet, idet han råbte til kusken, at han skulle køre dem til en kro, som lå ved floden en halv times kørsel fra byen, og som ellers tjente byens bedre borgerskab til mål for deres sommeraftens-spadsereture.

Fra Spøgelsesgyden, hvor det røde skær bredte sig mere og mere, lød en dump summen og brusen bag dem, nu hørte man langt om længe også lyden at brandsprøjten, som bevægede sig i retning af brandstedet, fra alle hjørner strømmede høj og lav til den berygtede gyde – men da havde de tre allerede ladet byens sidste huse bag sig og kørte i langsomt trav gennem den lyse nat.

Først da fandt den unge doktor den nødvendige ro til at kunne se nærmere på de to kvinder, han havde frelst.

Moderen lå trykket sammen i et hjørne af vognen med lukkede øjne, som hun havde brug for at samle sine tanker og takke Himlen ret af hjertet for sin heldige redning ud af dødsfaren. Hendes barn sad ved siden af hende i sin nødtørftige klædning, og trak lidt skamfuld sjalet tættere om skuldrene. Hun sagde intet til den unge mand overfor hende. Men de sorte øjne veg ikke fra ham, og kun når hendes nøgne fødder af og til lod sig se under skørtet, slog hun hurtigt de lange øjenvipper ned.

Philipp spurgte, om hun frøs, hun rystede på hovedet, men alligevel trak han sit tørklæde op af lommen og lagde det om hendes slanke ankler; han strakte sin hånd ud og hun lagde sin i

den med et kærligt, trohjertigt blik, og således, som ved et fælles tavst løfte, holdt de fast i hinanden, idet de af og til med et kærligt tryk bekræftede det, som ikke var udtalt, indtil vognen standsede ved kroen.

Først da åbnede moderen øjnene; hun sagde imidlertid ikke et ord, men lod uden at protestere Philipp løfte sig ud af vognen og bære ind i huset. Værten og værtinden blev ikke så lidt overraskede, da de så de forunderlige sene gæster, for hvem den unge mand bestilte et af værelserne i øverste etage, hvor af og til et frisk ungt menneske søgte billigt herberge i sommertiden. Han gav værten et guldstykke og sagde til ham, at det ikke ville komme ham til skade, hvis han sørgede omhyggeligt for de to damer, som han havde reddet fra en brand inde i byen; og at han for resten skulle holde deres tilstedeværelse hemmelig for enhver. Fru værtinden kunne nok hjælpe frøkenen med sko og anden nødvendig garderobe. Derpå gik han selv op i det øverste værelse, hvor fru Cordula nu var kommet til ro i en lænestol og sad og så drømmende hen for sig. Han trådte hen til hende og sagde med alvorlig mine: "Kære moder, jeg vil nu forlade Dem og vende tilbage til byen. Men først vil jeg bringe noget meget vigtigt på det rene. Jeg og Deres kære datter har i al stilhed forlovet os på turen herud. Jeg beder kun, kære moder, om at De vil give os Deres velsignelse. Jeg lover Dem, at Deres datter skal få en trofast ægtemand og De en kærlig søn."

Moderen hørte på ham uden at fortrække en mine, som om hun allerede havde været forberedt på noget i den retning. Nu så hun roligt på ham, rystede blidt på det kloge, grå hoved og sagde: "Kære hr. doktor, De er en god mand, og jeg tror også, at De mener det alvorligt med Deres bøn. Men jeg gamle kone er

nødt til at holde hovedet koldt, når hjertebranden har ophedet jer unge mennesker, som mener, at det, de ønsker er ret og godt, når det dog er og forbliver en umulighed. De er en lærd og rig ung herre, og vi er kun fattigfolk. Hvad vil De svare Deres venner, når de spørger, hvordan De kunne lade Dem besnære af datteren af en fattig skrædderske, som oven i købet er udråbt som en heks?"

"Det, kære fru moder, er *min* sag," svarede Philipp med eftertryk, "og jeg skal nok passe på, endnu at tale alt for tydeligt og klart om det, så den lille heks ikke begynder at blive forfængelig. For resten er det mig inderlig ligegyldigt, hvor meget mine bekendte undrer sig, ryster på hovedet og rynker på næsen; ja jeg ser lige frem til den sladder og knurren, der vil være i kirken, når doktor Philipp og jomfru Gundula står for præsten som forlovede. Om tre uger, hvis det passer Dem, kære moder, skal brylluppet stå. Jeg har planer om bagefter at rejse bort med den unge doktorfrue, og tilbringe et helt år med at strejfe omkring med hende. Så får hun tid til at blive en smule mere verdensklog og lige så afsleben som selv den dyreste ædelsten. For tiden må vor kære moder holde sig rolig i den lejlighed, hvor vi senere vil have vort hjem, og Deres datter vil forhåbentlig være flittig med at fortælle Dem i sine breve, at hun ikke tog fejl, da hun tænkte, at hun skulle udøve sine heksekunster på en vis dr. Philipp."

Han bukkede for den gamle og kyssede hende hjerteligt på begge kinder, som et par stille tårer randt ned over. Derpå trak han den rødmende pige ind til sig, kyssede hende på læberne og øjnene, og – inden nogen af dem kunne sige noget – stormede

ned ad trappen for at kaste sig ind i vognen og køre tilbage til byen.

Huset "Den vantro Thomas" var i løbet af natten fuldstændig udbrændt, så at, da morgenen kom, kun de sorte mure ragede op, ligesom en dyb skakt eller brønd, mens kastanjetræet lå som en askehob i gården og staldbygningen kun var en bunke glødende vragstumper på jorden. I portnerens værelse fandt man en lille bunke sortsværtede menneskeknogler, og mellem dem fire messingstumper, som stammede fra den bøhmiske bibel, og ikke var smeltet trods den stærke hede.

Hævet over alt dette sad på en spids gavl på et af nabohusene de to tidligere beboere af stalden i det tidlige morgenlys. De var begge i yderst dårligt lune.

Heinrich Müller kastede et dystert blik på de våde rester af forkullede bjælker, hvorfra en ildelugtende røg steg op.

"Komedien er nu til ende," sagde han og rystede sig, "og jeg er glad for, at ingen ved, hvem forfatteren var."

"Er det da ikke Dem, hr. Heinrich?" spurgte hans kammerat, og så ud over hustagene mod en sidegade i nærheden.

"Jo da, jeg og ingen anden," svarede den forvandlede vinrejsende, "De må vide, Johann, at da jeg havde spillet den nederdrægtige fyr, denne doktor, et puds, og havde fået sat ham og den fornemme stadsrådsfrøken op mod hinanden, fløj jeg hjem hertil. Der fandt jeg den anden, som altid var mig som edder og forgift, denne bøhmer, sidde og ruge over sin trolddomsbog, og så faldt det mig ind, hvordan jeg kunne salte hans suppe godt og grundigt. Jeg væltede lampen, så at

petroleummen flød ud over hans gulv, så gav det et brag, og da det gamle fjols ikke vidste, hvordan han skulle redde sig, så gik han og alt det andet op i røg. Sådan fik jeg gjort kål på den gudløse kobler. Og nu sejler jeg sporenstregs hjem til vore øvre regioner. Jeg er træt af dette helvede på jorden. Selv om der er så fordømt kedeligt deroppe, kan Dommedag dog ikke lade vente på sig i al evighed. De forrykte levende opfører sig jo som en flok idioter, og det kan Gud Herren vel ikke blive ved at se på."

Han hævede sig lidt, som om han ville flyve bort.

"Tag mig med, hr. Heinrich," sagde Johann Grubers stakkels sjæl. "Jeg lider også hernede; jeg siger min stilling op. For da jeg ville se til min Rieka endnu engang i går – nej, jeg skal ikke fortælle dig, hvilket selskab jeg fandt hende i, og hvad der gik for sig. Det er en forbandet angribende beskæftigelse sådan at være en ånd; jeg troede, det ville være mere behageligt. Nu må det være en andens tur, siden de dumme mennesker nu engang er besat af at lader ånderne sige sig noget. Se, hr. Heinrich, solen blinker allerede over bjergene. Vi må se at komme afsted, før her bliver for varmt. Jeg var også altid i tøjet før daggry, dengang jeg tjente min gamle mester. Hopla!" – Og han ventede ikke på at den anden også brød op; denne fulgte langsommere efter, idet han sendte endnu et skadefro blik tilbage mod de rygende ruiner, hvor det stakkels offer for hans hævn lå begravet.

Om "I midnatstimen og andre spøgelseshistorier"

Forfatter: Paul Heyse (1830-1914).
Org.udgave: *Paul Heyse: In der Geisterstunde und andere Spukgeschichten*. Verlag von Wilhelm Hertz (Bessersche Buchhandlung), Berlin 1894 .
Denne udgave er primært baseret på: *Det spøger!* af Paul Heyse. Oversat med Forfatterens Tilladelse af Johannes Magnussen. Alb. Cammermeyers Forlag, Kristiania – Hovedkommissionær for Jul. Gjellerups Forlag, København 1897. "*Huset Den vantro Thomas*" er ikke medtaget i den anvendte udgave, men er oversat til nærværende udgave af Kim N. Jensen.
Oversættere: Johannes Magnussen (1848-1906) og Kim N. Jensen (1955-).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter maleri af Ferdinand Knab (1834-1902): *Am Schloßtor* (1881?).

ISBN 978-87-7979-907-3

1. ebogsudgave

© 2023 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1: **Robert af Normandiet:** Hun hentyder til Giacomo Meyerbeers opera *Robert led Diable*, hvor der i tredje akt er en ballet, hvor en del døde nonner stiger op fra deres grave. *Red.anm.*

Note 2: **Bruden fra Korinth:** Der hentydes antagelig til Goethes digt "*Die Braut von Korinth*". *Red.anm.*

Note 3: **Non più andrai farfallon amoroso:** En linje af en sang fra Mozarts "Figaros Bryllup". Den tilsvarende danske tekst er "Ikke mere med kærlighedssukke". *Overs.anm.*

Note 4: **Bist untreu, Wilhelm, oder todt:** Et citat fra Bürgers ballade "Lenore": Er du utro, Wilhelm, eller død? *Overs.anm.*

Note 5: **On revient toujours –!:** *On revien toujours à ses premières amours*: Man vender altid tilbage til sin første kærlighed. – *Revenant*: genganger. *Overs.anm*.

Note 6: **Lienhart og Gertrud:** En bog af pædagogen Pestalozzi, hvori forf. (meget forenklet!) postulerer, at mennesket af naturen er dumt og dovent, hvis det ikke dannes og ledes af kloge og gode ledere. *Red.anm.*

Note 7: **I Promessi sposi:** En roman af Alessandro Manzoni. *Overs.anm.*

Note 8: Oversættelsen i den danske operatekst er her ubrugelig. Meningen er, at mand og kvinde forenet i kærlighed når op til at være guddommen lig. – *Eritis sicut Deus* = I skal blive som Gud.